
Kyrkomötet
Ekonomiutskottets betänkande 2020:1

Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin och motioner lämnade med anledning av skrivelsen.

Utskottet ställer sig bakom kyrkostyrelsens förslag till kostnadsram för 2021 och planeringsramar för 2022–2023. Vidare ställer sig utskottet bakom kyrkostyrelsens förslag till verksamhetsinriktning med undantag för delar av området digitalisering och samverkan, där utskottet lägger egna förslag. Dessa förslag handlar dels om att kyrkostyrelsen får i uppdrag att i samarbete med stiftet genomföra en kartläggning av var församlingar och pastorat befinner sig i nuvarande planer för sina IT-lösningar och administrativa system. Dels föreslår utskottet att kyrkostyrelsen får i uppdrag att till 2021 års kyrkomöte, på basis av resultatet av nämnda kartläggning, presentera en färdplan som innehåller tidplan samt investerings- och finansieringsplan för det fortsatta införandet. Beträffande de större utredningar som kyrkostyrelsen enligt skrivelsen avser att initiera under perioden, anser utskottet att ärenden av sådan dignitet som det här är fråga om måste beredas mer utförligt än vad som nu gjorts innan de lämnas till kyrkomötet för behandling. Utskottet ställer sig bakom kyrkostyrelsens förslag avseende ett tillfälligt extra stiftsbidrag och utökade medel till kyrkostyrelsens föfogande för 2021.

I motion 2020:2 Migrations- och integrationsinsatser föreslås att kyrkostyrelsen får i uppdrag att 1) i ett första steg genomföra besparingar för verksamhet inom ramen för migration och integration, 2) i ett andra steg avveckla projekt-, verksamhets- och utvecklingsstöd till Asylrättscentrum och att 3) rent generellt minska anslagen till migration och integration som en följd av, under senare år, minskade migrationsströmmar. Utskottet anser att Asylrättscentrum har den kunskap och juridiska kompetens som behövs i församlingarnas migrations- och integrationsarbete. Även om antalet asylsökande i Sverige minskat och arbetet fått en annan karaktär, finns en eftersläpning som gör arbetet och stödet till Asylrättscentrum fortsatt är viktigt. Utskottet föreslår därför att motionens alla tre beslutsförslag avslås.

I motion 2020:5 Avgiftsfinansiering av IT, löne- och economicenter föreslås att kyrkostyrelsen ges i uppdrag att hantera kostnader för IT, löne- och economicenter genom avgifter direkt till anslutna enheter. I motion 2020:15 Gemensamma administrativa system föreslås att kyrkostyrelsen genomför en utredning avseende övergripande administrativa system inklusive remiss till alla församlingar och pastorat med förfrågan om de till angiven kostnad önskar en obligatorisk anslutning till dessa system. I motion 2020:21 Digitalisering och samverkan lämnas förslag om att kyrkostyrelsen får i uppdrag att inom ramen för det fortsatta strategiarbetet för digitalisering och samverkan genomföra ett brett remissförfarande där varje enhet får uttrycka sin

mening i frågan. Dessutom föreslås i sistnämnda motion att kyrkostyrelsen även får i uppdrag att revidera strategin för digitalisering och samverkan så att det blir upp till den lokala enheten att besluta om anslutning till de gemensamma system som planeras. Mot bakgrund av de förslag utskottet lämnar avseende digitalisering och samverkan under Verksamhetens inriktning i betänkandet, anser utskottet att det som motionärerna efterfrågar är tillgodosett. Utskottet föreslår därför att motionerna 2020:5, 2020:15 och 2020:21 i sin helhet avslås.

I motion 2020:7 Kapitalavkastningen punkt 2 föreslås att kyrkostyrelsen får i uppdrag att i kommande skrivelser rörande verksamhet och ekonomi budgetera kapitalförvaltningens avkastning uppdelad mellan utdelningar och räntor m.m. och värdepappersportföljens värdeförändring (realiserad och orealiserad). Vidare föreslås i motionens punkt 3 att kyrkostyrelsen får i uppdrag att redovisa för kyrkomötet sin långsiktiga strategi för användningen av kapitalavkastningen. Utskottet ser inget behov av en uppdelning av kapitalförvaltningens avkastning i delposter, utöver den uppdelning som redan görs i den nationella nivån officiella årsredovisning. Utskottet föreslår därför att motionens punkt 2 avslås. Däremot ser utskottet det som angeläget att en långsiktig plan för användningen av kapitalet tas fram för att därigenom öka möjligheterna till att en rimlig nivå på kapitalet bibehålls på längre sikt. Mot den bakgrunden föreslår utskottet att förslaget i motionens punkt 3 bifalls av kyrkomötet.

I motion 2020:8 Stiftsindelningen föreslås att kyrkostyrelsen får i uppdrag att inte nu genomföra en utredning om stiftsindelningen. Samtidigt finns i motion 2020:13 Svenska kyrkans stiftsindelning förslag om att kyrkostyrelsen, inför en översyn av Svenska kyrkans stiftsindelning, får i uppdrag att beakta att fler stift behövs för den pastorala omsorgens skull och en rimlig storlek på en biskops ansvarsområde. Vidare finns i motion 2020:24 Planerade utredningar förslag om för det första att kyrkostyrelsen får i uppdrag att inte påbörja de i skrivelsen nämnda ”Större utredningar för framtidens kyrka” förrän ett fulltaligt kyrkomöte har möjlighet att behandla frågan. För det andra föreslås i samma motion att kyrkostyrelsen får i uppdrag att inte genomföra någon utredning av stiftsindelningen. Utskottet konstaterar att det till årets kyrkomöte inte finns några konkreta förslag på utredningar att ta ställning till. Mot bakgrund av detta och utskottets överväganden om framtida utredningar under rubriken Verksamhetens inriktning, föreslår utskottet avslag på motionerna 2020:8, 2020:13 och 2020:24 i sin helhet.

I motion 2020:9 Strategiska beslut föreslås att kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till verksamhetsinriktning i punkten 1 fransett långsiktig strategi för digitalisering och samverkan och större utredningar för framtidens kyrka. I motion 2020:11 Angående kyrkostyrelsens skrivelse om verksamhet och ekonomi punkten 1 och motion 2020:14 Begränsning av beslutsrätt för kyrkomötet punkten 2 föreslås att kyrkomötet enbart beslutar om kostnadsram för 2021. Dessutom föreslås i motion 2020:11 punkten 2 att kyrkostyrelsen får i uppdrag att inte påbörja de i skrivelsen nämnda utredningarna förrän ett fullsatt kyrkomöte haft möjlighet att behandla frågan. Utskottet konstaterar att dessa motioner tydliggör de brister som utskottet anför som argument i sitt övervägande avseende Verksamhetens inriktning i betänkandet. Utskottet anser att ytterligare beredning i denna del som utskottet efterlyser väl svarar mot motionärernas intentioner. Utskottet föreslår därför avslag på motionerna 2020:9, 2020:11 punkt 1, 2020:11 punkt 2 samt 2020:14 punkt 2.

I motion 2020:12 Våld i nära relationer föreslås att kyrkostyrelsen får i uppdrag att utreda och utveckla en metodik för Svenska kyrkan i sin helhet att möta medmänniskor som är utsatta för våld i nära relationer. På liknande tema lämnas i motion 2020:25 Utbildningssatsning kring våld i nära relationer förslag om att kyrkostyrelsen får i uppdrag att utveckla metodik och göra en utbildningssatsning för Svenska kyr-

kans anställda för att på så sätt bidra till utveckling av arbetet med att agera i mötet med människor som är utsatta för våld i nära relationer. Utskottet delar motionärernas mening om att våld i nära relationer är ett problem som ökat som en konsekvens av pandemin. Frågan är viktig varför det föreligger behov av utbildning och metoder för att arbeta med detta på alla nivåer inom kyrkan. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet bifaller båda motionerna 2020:12 och 2020:25.

I motion 2020:16 Interreligiös dialog ges i punkten 1 förslag om att kyrkostyrelsen får i uppdrag att se över målbilden och förtydliga syftet med Svenska kyrkans delaktighet i den interreligiösa dialogen. I motionens punkt 2 föreslås dessutom att ett uppdrag om att se över möjligheten att effektivisera arbetet med den interreligiösa dialogen ges till kyrkostyrelsen. Utskottet menar att interreligiös dialog är av stor betydelse på alla nivåer inom Svenska kyrkan och föreslår mot bakgrund av detta att kyrkomötet avslår motionens förslag i båda punkterna.

I motion 2020:17 Översyn av klimatsatsningar föreslås ett uppdrag till kyrkostyrelsen att skjuta upp eller avveckla långsiktiga kostnadsdrivande klimatsatsningar och projekt som inte rör redan beslutade investeringar. Utskottet konstaterar att det av kyrkomötet 2018 beslutade nationella programmet för klimatstrategi har tagit stora steg framåt och 2019 anslogs medel för klimatsatsningen med 25 miljoner kr per år för perioden 2020–2022. För att möta en framtid med krympande ekonomi och resurser med ett mer hållbart kyrkoliv i alla dimensioner behöver satsningen ske nu och denna process bör inte stoppas. Utskottet föreslår därför att motion 2020:17 avslås.

I motion 2020:18 Utdelning av fritt eget kapital föreslås att kyrkostyrelsen får i uppdrag att skyndsamt utreda möjligheten att dela ut hela eller delar av det fria kapital som per utgången av 2021 överstiger den uppräknade målnivån till församlingar/pastorat. Vidare föreslås i motionen att fördelningen mellan församlingarna bör ske proportionellt avseende antalet medlemmar per den 1 januari 2020. Utskottet menar, mot bakgrund av de ekonomiska satsningar som kyrkostyrelsen i skrivelsen med anledning av pandemin lämnar förslag på för planperioden, att det i dagsläget inte kan bli aktuellt att genomföra det som motionärerna efterfrågar. Mot bakgrund av detta och att utskottet dessutom föreslår att kyrkomötet bifaller motion 2020:7 punkten 3 enligt ovan, föreslår utskottet att motion 2020:18 avslås.

I motion 2020:22 Inrättande av Svenska kyrkans bank föreslås att kyrkostyrelsen, inom ramen för *Större utredningar för framtidens kyrka* avseende en samordnad kapitalförvaltning, ska få i uppdrag att utreda möjligheten att Svenska kyrkan inrättar en egen bankrörelse som ska betjäna församlingar, pastorat, stift och andra enheter som har nära anknytning till Svenska kyrkan. Utskottet menar att denna fråga bör ses som en helt egen utredningsfråga att ta ställning till. Vidare vidhåller utskottet sitt tidigare ställningstagande från 2018 i frågan om inrättande av en bankrörelse inom Svenska kyrkan. Utskottet finner att inga omständigheter tillkommit sedan dess som föranleder utskottet att revidera ställningstagandet. Mot bakgrund av detta föreslår utskottet att motion 2020:22 avslås.

Slutligen föreslår utskottet att kyrkomötet beslutar om bidrag till tryck av valsedlar inför kyrkovalet 2021 och att kyrkostyrelsen får i uppdrag att se över formerna för distribution av dessa.

Till betänkandet finns fem reservationer.

Innehåll

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut	5
Skrivelsens förslag	6
Motionernas förslag	6
Yttrande från läronämnden	9
Yttrande från andra utskott	9
Bakgrund	10
Skrivelsen.....	10
Motionerna.....	14
Kapitalavkastningen	14
Utdelning av fritt eget kapital	16
Inrättande av Svenska kyrkans bank.....	18
Digitalisering och samverkan	25
Översyn av klimatsatsningar.....	29
Större utredningar för framtidens kyrka	31
Strategiska beslut under kyrkomötet 2020.....	33
Migrations- och integrationsinsatser.....	34
Interreligiös dialog.....	36
Våld i nära relationer	37
Utskottets överväganden	40
Bilaga 1 Läronämndens yttrande 2020:1y	48
Bilaga 2 Organisationsutskottets yttrande 2020:1y	50
Bilaga 3 Ekumenikutskottets yttrande 2020:1y	52
Bilaga 4 Förvaltareutskottets yttrande 2020:1y	54
Bilaga 5 Samhälls- och kulturutskottets yttrande 2020:1y	56
Bilaga 6 Kyrkolivsutskottets yttrande 2020:3y	58
Bilaga 7 Gudstjänstutskottets yttrande 2020:1y	61

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

E 2020:1

Kyrkomötet beslutar att

1. fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att i samarbete med stiftens genomföra en kartläggning av var församling och pastorat befinner sig i nuvarande planer för sina IT-lösningar och administrativa system,
3. uppdra till kyrkostyrelsen att till 2021 års kyrkomöte, på basis av resultatet av nämnda kartläggning, presentera en färdplan som innehåller tidplan samt investerings- och finansieringsplan för det fortsatta införandet,
4. fastställa kostnadsram för 2021 till 3 461 miljoner kronor,
5. medge planeringsram för 2022 till 3 269 miljoner kronor,
6. medge planeringsram för 2023 till 3 273 miljoner kronor,
- 7a. avslå motion 2020:2 punkt 1,
- 7b. avslå motion 2020:2 punkt 2,
8. avslå motion 2020:2 punkt 3,
9. avslå motion 2020:5,
10. avslå motion 2020:7 punkt 2,
11. bifalla motion 2020:7 punkt 3,
12. avslå motion 2020:8,
13. avslå motion 2020:9,
14. avslå motion 2020:11 punkt 1,
15. avslå motion 2020:11 punkt 2,
16. bifalla motion 2020:12,
17. avslå motion 2020:13,
18. avslå motion 2020:14 punkt 2,
19. avslå motion 2020:15,
20. avslå motion 2020:16 punkt 1,
21. avslå motion 2020:16 punkt 2,
22. avslå motion 2020:17,
23. avslå motion 2020:18,
24. avslå motion 2020:21 punkt 1,
25. avslå motion 2020:21 punkt 2,
26. avslå motion 2020:22,
27. avslå motion 2020:24 punkt 1,
28. avslå motion 2020:24 punkt 2,
29. bifalla motion 2020:25,
30. bidrag till tryckning av valsedlar vid 2021 års val till kyrkomötet ska utgå till de nomineringsgrupper som är företrädare i kyrkomötet under innevarande mandatperiod eller som genom valet blir företrädare i kyrkomötet. Bidraget till respektive nomineringsgrupp ska högst motsvara kostnaden för tryckning av en valsedel per röstberättigad i respektive valkrets,
31. uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att distribuera valsedlar direkt till valnämnderna istället för till nomineringsgrupperna.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin

Kyrkomötet beslutar att

1. fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå,
2. fastställa kostnadsram för 2021 till 3 461 miljoner kronor,
3. medge planeringsram för 2022 till 3 269 miljoner kronor,
4. medge planeringsram för 2023 till 3 273 miljoner kronor.

Motionernas förslag

Motion 2020:2 av Daniel Engström m.fl., Migrations- och integrationsinsatser

Kyrkomötet beslutar att

1. med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 uppdra till kyrkostyrelsen att i ett första steg genomföra besparingar för verksamhet inom ramen för migration och integration, såsom projekt och verksamhets- och utvecklingsstöd till Asylrättscentrum,
2. med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 uppdra till kyrkostyrelsen att i ett andra steg avveckla projekt-, verksamhets- och utvecklingsstöd till Asylrättscentrum,
3. med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 uppdra till kyrkostyrelsen att generellt minska anslagen till migration och integration som en följd av minskade migrationsströmmar, behov av besparingar samt ett mindre tryck än vid migrationskrisen 2015.

Motion 2020:5 av Anders Brunnstedt m.fl., Avgiftsfinansiering av IT, löne- och economicenter

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att kostnader för IT, löne- och economicenter ska hanteras genom avgifter direkt till anslutna enheter.

Motion 2020:7 av Hans-Olof Andrén m.fl., Kapitalavkastningen, punkterna 2 och 3

Kyrkomötet beslutar att

2. uppdra till kyrkostyrelsen att i kommande skrivelser rörande verksamhet och ekonomi (kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1) budgetera kapitalförvaltningens avkastning ("finansnetto") uppdelad på utdelningar och räntor m.m. och värdepappersportföljens värdeförändring (realiserad och orealiserad),
3. uppdra till kyrkostyrelsen att redovisa för kyrkomötet sin långsiktiga strategi för användningen av kapitalavkastningen.

Motion 2020:8 av Hans-Olof Andrén m.fl., Stiftsindelningen

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inte nu genomföra en utredning om stiftsindelningen.

Motion 2020:9 av Johan Blix, Strategiska beslut

E 2020:1

Kyrkomötet beslutar att vad avser kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 anta kyrkostyrelsens förslag till verksamhetsinriktning i punkten 1 frånsett långsiktig strategi för digitalisering och samverkan och större utredningar för framtidens kyrka.

Motion 2020:11 av Anders Roos m.fl., Angående kyrkostyrelsens skrivelse om verksamhet och ekonomi

Kyrkomötet beslutar att

1. vad avser kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 enbart besluta om kostnadsram för 2021.
2. uppdra till kyrkostyrelsen att inte påbörja de i skrivelsen nämnda utredningarna förrän ett fullsatt kyrkomöte haft möjlighet att behandla frågan.

Motion 2020:12 av Tomas Rosenlundh, Våld i nära relationer

Kyrkomötet beslutar med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda och utveckla en metodik för Svenska kyrkan i sin helhet att möta medmänniskor som är utsatta för våld i nära relationer.

Motion 2020:13 av Erik Johansson m.fl., Svenska kyrkans stiftsindelning

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inför en översyn av Svenska kyrkans stiftsindelning beakta att fler stift behövs för den pastorala omsorgens skull och en rimlig storlek på en biskops ansvarsområde.

Motion 2020:14 av Berth Löndahl m.fl., Begränsning av beslutsrätt för kyrkomötet 2020, punkt 2

Kyrkomötet beslutar att

2. vad avser kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 endast besluta om punkten 2 kostnadsram för 2021.

Motion 2020:15 av Leif Nordlander m.fl., Gemensamma administrativa system

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att genomföra utredning avseende övergripande administrativa system med en remiss till alla pastorat och församlingar som inte är pastorat om de önskar en obligatorisk anslutning till gemensamma administrativa system (GAS) inklusive lönecenter för Svenska kyrkan och gemensam IT-plattform (GIP) samt med angivande av kostnaden för detta.

Motion 2020:16 av Alexander Christiansson m.fl., Interreligiös dialog

Kyrkomötet beslutar att

1. med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 uppdra till kyrkostyrelsen att se över målbilden och förtydliga syftet med vår delaktighet i den interreligiösa dialogen,
2. med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 uppdra till kyrkostyrelsen att se över möjligheten att effektivisera arbetet med den interreligiösa dialogen.

Motion 2020:17 av Alexander Christiansson m.fl., Översyn av klimatsatsningar

Kyrkomötet beslutar med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå samt kyrkostyrelsens skrivelse 2020:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019 att uppdra till kyrkostyrelsen att skjuta upp eller avveckla långsiktiga kostnadsdrivande klimatsatsningar och projekt som inte rör redan beslutade investeringar i till exempel energieffektivisering eller dylikt i fastighetsbestånd.

Motion 2020:18 av Mats Hagelin m.fl., Utdelning av fritt eget kapital

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att skyndsamt utreda möjligheten att dela ut hela eller delar av det fria kapital som överstiger den uppräknade målnivån (motsvarande 7,142 miljarder kronor 2021) till församlingar/pastorat.

Fördelningen bör ske proportionellt avseende antalet medlemmar per den 1 januari 2020.

Motion 2020:21 av Åsa Ingårda m.fl., Digitalisering och samverkan

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att revidera strategin för digitalisering och samverkan så att det är upp till den lokala enheten att besluta om anslutning till de gemensamma system som planeras.
2. uppdra till kyrkostyrelsen att inom ramen för det fortsatta strategiarbetet genomföra ett brett remissförfarande där varje enhet får uttrycka sin mening om strategin för digitalisering och samverkan.

Motion 2020:22 av Bengt Kjellgren och Sven Ingvar Holmgren, Inrättande av Svenska kyrkans bank

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inom ramen för ”större utredningar för framtidens kyrka”, och mer specifikt en samordnad kapitalförvaltning, utreda möjligheten att Svenska kyrkan inrättar en egen bankrörelse, Svenska kyrkans bank, för församlingar, pastorat, stift och andra enheter som har nära anknytning till Svenska kyrkan.

Motion 2020:24 av Leif Nordenstorm, Planerade utredningar

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att inte påbörja de i kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 nämnda utredningarna förrän ett fullständigt kyrkomöte haft möjlighet att behandla frågan,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att inte genomföra någon utredning om stiftsindelningen.

Motion 2020:25 av Marjut Ervasti, Utbildningssatsning kring våld i nära relationer

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utveckla metodik och göra en utbildningssatsning för Svenska kyrkans anställda och bidra till utveckling av arbetet med att agera i mötet med människor som är utsatta för våld i nära relationer.

Läronämnden har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 i Ln 2020:1, *bilaga 1*.

Yttranden från andra utskott

Ekonomiutskottet har inbjudit samtliga utskott att yttra sig över skrivelsen. Detta med inriktning på synpunkter på för respektive utskott relevanta delar avseende kyrkostyrelsens överväganden och åtgärder i skrivelsen samt målbilder och verksamhetens inriktning i bilaga 2 till skrivelsen. Yttranden med anledning av detta har inkommit från organisationsutskottet (O 2020:1y, *bilaga 2*), ekumenikutskottet (Eu 2020:1y, *bilaga 3*), förvaltarskapsutskottet (F 2020:1y, *bilaga 4*), samhälls- och kulturutskottet (SK 2020:1y, *bilaga 5*), kyrkolivsutskottet (Kl 2020:3y, *bilaga 6*) och gudstjänstutskottet (G 2020:1y, *bilaga 7*).

Ekonomiutskottet har särskilt inbjudit organisationsutskottet att yttra sig över motionerna 2020:8 Stiftsindelningen, 2020:9 Strategiska beslut, 2020:11 Angående kyrkostyrelsens skrivelse om verksamhet och ekonomi, 2020:13 Svenska kyrkans stiftsindelning, 2020:14 Begränsning av beslutsrätt för kyrkomötet 2020, 2020:15 Gemensamma administrativa system, 2020:21 Digitalisering och samverkan samt 2020:24 Planerade utredningar. Yttrande med anledning av detta har inkommit från organisationsutskottet, som här har yttrat sig i samma yttrande som avser skrivelsen enligt ovan (O 2020:1y, *bilaga 2*).

Ekumenikutskottet inbjudits att yttra sig över motion 2020:16 Interreligiös dialog, varefter utskottet inkommit med yttrande som även de yttrat sig i samma yttrande som avser skrivelsen enligt ovan (Eu 2020:1y, *bilaga 3*).

Vidare har förvaltarskapsutskottet inbjudits att yttra sig över motion 2020:17 Översyn av klimatsatsningar, varvid utskottet svarat på inbjudan med ett yttrande på motsvarande sätt som organisationsutskottet och ekumenikutskottet (F 2020:1y, *bilaga 4*).

Ekonomiutskottet har även inbjudit samhälls- och kulturutskottet att yttra sig över motionerna 2020:12 Våld i nära relationer och 2020:25 Utbildningssatsning kring våld i nära relationer. Med anledning av detta har utskottet inkommit med yttrande som i likhet med tidigare nämnda utskott yttrat sig i samma yttrande som avser skrivelsen enligt ovan (SK 2020:1y, *bilaga 5*).

Slutligen har kyrkolivsutskottet särskilt inbjudits att yttra sig över motionerna 2020:12 Våld i nära relationer och 2020:25 Utbildningssatsning kring våld i nära relationer. Med anledning av detta har kyrkolivsutskottet inkommit med yttrande inom ramen för samma yttrande som avser skrivelsen enligt ovan (Kl 2020:3y, *bilaga 6*).

Som en del av ekonomiutskottets beredning har utskottet tagit del av nämnda yttranden från andra utskott.

Bakgrund

Skrivelsen

Enligt 51 kap. 4–5 §§ kyrkoordningen ska den nationella nivån varje år upprätta en budget för nästa budgetår. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret, samt en plan för ekonomin under en period av tre år.

Skrivelsens innehåll och indelning

Mot bakgrund av ovanstående har kyrkostyrelsen i skrivelsen lämnat förslag till inriktning för verksamheten, kostnadsram för 2021 samt planeringsramar för 2022 och 2023. Den har i år en annan struktur. Anledningen till detta är det allvarliga läge som coronapandemin medför.

Huvuddokumentet *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin* innehåller förslag till verksamhetsinriktning, kostnadsram för 2021 och planeringsramar för 2022 och 2023. Här framgår planerad verksamhet till följd av det läge som uppstått efter virusutbrottet. Här finns också förslag till ekonomiska ramar för perioden, som är uppdelade mellan ordinarie verksamhet (enligt bilaga 2 i skrivelsen) och extra medel för 2021–2023 föranledda av pandemin. Här framgår slutligen hur fritt eget kapital väntas utvecklas under perioden till följd av förslagen.

Bilaga 1 *Omvärldsbeskrivning* innehåller den omvärldsbeskrivning som ligger till grund för kyrkostyrelsens omvärldsanalys, långsiktiga prioritering och verksamhetsinriktning.

Bilaga 2 *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023* är den ursprungliga skrivelsen som kyrkostyrelsen skulle ha lämnat till kyrkomötet i det fall pandemin inte hade medfört att förutsättningarna förändrats. Den innehåller den övergripande verksamhetsplaneringen, de långsiktiga målbilder som kyrkomötet tidigare fastställt, ekonomiska ramar för perioden samt exempel på planerade insatser under perioden. Bilaga 2 är indelad i följande delar. I *uppdrag och ansvar* redovisas den nationella nivåns uppgifter, som leds och samordnas av kyrkostyrelsen. Här redovisas även kyrkostyrelsens utgångspunkter för ett ansvarsfullt budgetarbete. I *Att räcka evangelium genom ord och handling* ges en teologisk bakgrund till innehållet i skrivelsen. I *Målbilder och verksamhetsinriktning* beskrivs kyrkostyrelsens ambitioner på längre sikt och vilka verksamheter som behöver bedrivas under planeringsperioden för att bidra till uppfyllnad av dessa målbilder. I *Ekonomi* redovisas och kommenteras ekonomin för den nationella nivån i sin helhet och förslagen till kostnadsram 2021 samt planeringsramar 2022–2023. Dessutom sammanfattas här de större satsningar som planeras under perioden, vilka utbetalningar som planeras göras till församlingar och stift samt redovisning av en kassaflödesbudget för åren 2021–2023. Slutligen redovisas här en sammanfattning av ekonomin under perioden för två av kyrkostyrelsens råd.

Kyrkostyrelsens förslag

Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin

Inledningsvis ges en beskrivning av den aktuella pandemisituationen med ekonomiska effekter globalt, i Sverige, för Svenska kyrkan i stort och för Svenska kyrkans församlingar.

De ekonomiska effekterna globalt kännetecknas av att tillväxten bromsat in helt under det första halvåret, där BNP väntas falla med tre procent i år för att sedan stiga

med drygt fem procent 2021. I olika delar av världen har man sakta börjat lätta på restriktionerna. I takt med detta ökar också efterfrågan, men det finns risk för bakslag och att arbetslösheten ökar kommande år. Pandemin riskerar enligt Världsbankens prognos att försätta ytterligare 50 miljoner människor världen över i extrem fattigdom och det slår värst för de som redan lever i utsatta situationer.

Även Sverige drabbas hårt av pandemin, där myndigheternas uppmaning att begränsa sociala kontakter i syfte att minska smittspridningen har en kraftigt dämpande effekt på hushållens efterfrågan på varor och tjänster. Ovan nämnda svaga utveckling av global ekonomi påverkar svenska exportföretag, som även har problem med leveranskedjor internationellt. SKR (Sveriges kommuner och regioner) lämnade i april en prognos som visar att BNP faller med fyra procent 2020 för att sedan öka med drygt tre procent nästa år. Arbetslösheten väntas stiga till över 10 procent av arbetskraften i Sverige under 2020. Det finns en risk att Sidas biståndsanslag minskar när ekonomin i det svenska samhället försämras.

Svenska kyrkan i stort påverkas av nedgången i svensk ekonomi då sysselsättningen sjunker och därigenom en kraftigt påverkad lönesumma. Nämnda lönesumma avseende Svenska kyrkans medlemmar utgör basen för beräkning av kyrkoavgift. Det är dock inte bara kyrkoavgiften som påverkas av pandemin, utan kortsiktigt finns det flera andra intäktslag som också berörs. Det handlar om lägre netto från finansiella investeringar, lägre utdelning från prästlönetillgångar, minskade kollekt- och insamlingsintäkter och lägre intäkter ifrån kommersiell verksamhet.

Totalt beräknas det röra sig om 1,6 miljarder kronor i minskade intäkter under perioden 2021–2023 för Svenska kyrkan, varav 110 miljoner kronor avser nationell nivå.

Församlingar och stift i Svenska kyrkan kommer oundvikligen att drabbas av ekonomiska konsekvenser till följd av coronapandemin. Cirka 60 procent av deras intäkter består av kyrkoavgift. En generell omställning kommer därför att krävas av de allra flesta av församlingarna och stiftet, som bland annat handlar om att minska personalstyrkan och om att sälja fastigheter.

Kyrkostyrelsen ser som sitt uppdrag i den nya situationen att med skärpt allvar vidta ansvarsfulla åtgärder i samarbete med stiftet. Arbetet med att nå en ekonomi i balans till år 2025 och samtidigt ha utrymme för verksamhetsinsatser enligt bilaga 2 till skrivelsen kommer med anledning av pandemin att behöva påskyndas.

Den ekonomiska situationen för församlingarna kommer på grund av pandemin att försämras i en högre takt än vad som tidigare prognostiserats på grund av pandemin. Kyrkostyrelsen menar därför att behovet av att förstärka arbetet och öka införandetakten i gemensamma lösningar har blivit större än tidigare. För att täcka detta behov föreslås därför att ytterligare 65, 99 och 141 miljoner kronor, sammanlagt 305 miljoner kronor, tillförs från kapitalet under perioden. Det handlar om gemensam IT-plattform inklusive digitaliserade arbetsplatser, ett gemensamt lönecenter, ett gemensamt ekonomicecenter, digitaliserad medlemskommunikation, dokument- och diariesystem samt elektroniskt arkiv. Målsättningen är att ingen enhet i Svenska kyrkan ska behöva ha en egen IT-drift samt att den grundläggande infrastruktur som behövs inom Svenska kyrkan ska finansieras gemensamt. Beträffande finansieringen kommer, enligt kyrkostyrelsen, en avgiftsväxling på sikt att behöva göras. Kyrkostyrelsen återkommer med anledning av detta till kyrkomötet senast 2023 med förslag på ändring i kyrkoordningen som innebär höjning av avgiften för gemensam verksamhet.

Med anledning av den uppkomna situationen planerar kyrkostyrelsen även att inom kort initiera ett antal större utredningar i frågor av genomgripande betydelse för Svenska kyrkan. Hit hör frågan om en samordnad kapitalförvaltning. Kyrkostyrelsen ser även behov av att säkra den demokratiska strukturen för framtiden till en lägre

kostnad jämfört med idag och att överväga hur den mest ändamålsenliga stiftsindelningen ska se ut i framtiden.

Vidare föreslår kyrkostyrelsen att ett tillfälligt extra stiftsbidrag om sammanlagt 65 miljoner kronor, motsvarande 10 procent av stiftens intäkt från kyrkoavgiften, tillförs stiftens under 2021. Detta mot bakgrund av att några av stiftens under våren uttryckt oro över stiftsgårdarnas ekonomiska uthållighet, medan andra stift exempelvis pekat på större diakonala behov hos församlingarna till följd av virusutbrottet. Bidraget fördelas mellan stiftens på samma sätt som i utjämningsystemet, där stiftens själva får avgöra hur medlen används i en ansträngd situation.

Slutligen föreslår kyrkostyrelsen tillfälligt ökade medel till styrelsens förfogande med 50 miljoner kronor under 2021. Detta för att kyrkostyrelsen ska kunna agera ansvarsfullt mellan de tidpunkter då kyrkomötet är samlat och kunna fullfölja den krishantering som redan pågår. Medlen ska täcka behov och konsekvenser som idag inte kan förutses. Områden som kan komma att beröras kan vara diakonala behov, krisberedskap och försvar samt akuta insatser i den världsvida kyrkan.

Sammantaget föreslår kyrkostyrelsen att de kostnads- och planeringsramar som finns i den ursprungliga skrivelsen i bilaga 2 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 kompletteras med kostnader för en intensifierad digitalisering, extra stiftsbidrag 2021 och tillfälligt ökade medel till kyrkostyrelsens förfogande 2021. De tillkommande posterna som föreslås med anledning av pandemin summerar till 420 miljoner kronor. Se tabellen nedan.

Beräkning kostnadsramar	2021	2022	2023	Jmf fg 2021	Jmf fg 2022
Kostnadsram VoE	3 281	3 170	3 132	121	110
Extra stiftsbidrag 2021	65			65	
Tillfälligt ökade medel 2021	50			50	
Digitalisering & samverkan	65	99	141	65	99
Summa ny kostnadsram	3 461	3 269	3 273	301	209

Jämförelsekolumnerna längst ut till höger i tabellen visar kostnadsökningar för åren 2021 och 2022 i förhållande till planeringsramarna i föregående års skrivelse för dessa två år.

Bilaga 2 – Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023

Av bilagan framgår att huvuddelen av planeringsperiodens ordinarie budget omsluter löpande åtaganden och verksamhetskostnader. Antingen är ansvaret reglerat i kyrkoordningen eller så är arbetet på annat sätt av stor betydelse för Svenska kyrkans verksamhet. Enbart en mindre del utgör utrymme för särskilda prioriteringar.

Förslag till verksamhetsinriktning för perioden 2021–2023 redovisas utifrån ambitioner som kyrkostyrelsen har på längre sikt. De utmaningar som kyrkostyrelsen identifierat utifrån den omvärldsbeskrivning som framgår av bilaga 1 till skrivelsen, ligger till grund för följande långsiktiga målbilder:

1. År 2030 har vi stärkt förmågan att bidra till ett församlingsliv som möter samtidens utmaningar.
2. År 2030 finns ett stärkt engagemang i Svenska kyrkan för ett hållbart samhälle i Sverige och i världen.
3. År 2030 finns effektiv styrning, förvaltning och administration i Svenska kyrkan, så att församlingarna kan fullgöra sitt grundläggande uppdrag.

Omvärldsbeskrivningen i skrivelsens bilaga 1 har inte föranlett kyrkostyrelsen att i denna skrivelse ändra målbilderna jämfört med föregående års skrivelse. Kyrkostyrelsen konstaterar dock, med stöd i de prognoser till 2030 som tagits fram, att det sjunkande antalet kyrkotillhöriga kommer påverka ekonomin på lång sikt. Mot den bakgrunden är fokusering och prioritering av avgörande betydelse i kyrkostyrelsens långsiktiga planeringsarbete till stöd för stift och församlingar.

Kopplat till varje målbild finns ett eller flera delmål som ligger till grund för planering, genomförande och uppföljning i den samlade verksamheten under planeringsperioden. I anslutning till varje delmål finns insatser angivna, som ska genomföras för att leda mot uppfyllnad av målbilden.

Verksamheten på nationell nivå bedrivs inom följande elva verksamhetsområden:

- ◆ Stödja utveckling av församlingslivet
- ◆ Utbilda för tjänst i Svenska kyrkan
- ◆ Bidra till samhällsutvecklingen
- ◆ Värna och utveckla relationer med kyrkans omvärld
- ◆ Samordna och utveckla internationell mission och diakoni
- ◆ Hållbarhet
- ◆ Stödja och utveckla administration och förvaltning
- ◆ Styrning och ledning
- ◆ Reglera inomkyrkligt
- ◆ Utjämning och finansförvaltning
- ◆ Internt stöd

Hållbarhetsarbete ingår i samtliga verksamhetsområden då kyrkostyrelsens strävan efter ett hållbart samhälle och en långsiktigt hållbar kyrka är central.

Kyrkostyrelsen behöver ha en ekonomi i balans 2025 för att kunna göra satsningar fram till 2030. Enligt prognos och beräkningar behöver kyrkostyrelsen minska sina kostnader med cirka 200 miljoner kronor för att nå en ekonomi i balans. Mot bakgrund av intäktsutvecklingen under kommande år krävs dessutom kostnadseffektiviseringar om två procent per år för att en ekonomi i balans sedan ska kunna bibehållas. Den kommande ramperioden karaktäriseras i likhet med fjolåret av stramhet och besparingar i verksamheten, samtidigt som kyrkostyrelsen prioriterar vissa riktade satsningar. För att den nationella nivån ska kunna ha en långsiktigt hållbar ekonomi, bör enligt kyrkostyrelsen den löpande verksamheten finansieras av avgiften för gemensam verksamhet (sjuöringen). Särskilda satsningar i verksamheten bör däremot finansieras av det gemensamma kapitalet.

Jämfört med föregående års skrivelse är kostnaderna på totalnivån 121 miljoner kronor högre för år 2021 och 110 miljoner kronor högre för år 2022. Planerade kostnader för år 2023 är enligt skrivelsen 38 miljoner kronor lägre jämfört med 2022.

Kostnaderna i den löpande verksamheten minskar med 16 miljoner kronor under 2021, samtidigt som satsningarna ökar med fem miljoner kronor samma år. Det senare med anledning av etableringen av ett gemensamt lönecenter. Resterande belopp som förklarar skillnaden om 121 miljoner kronor på totalnivån jämfört med fjolårets skrivelse för 2021 uppgår till 132 miljoner kronor. Det beloppet utgörs av högre externa kostnader samt ökade kostnader med anledning av fler utsända i personalstyrkan. Dessa kostnadsökningar är i olika grad sammankopplade med satsning på ökad kännedom om, engagemang för och insamling till Act Svenska kyrkan. Intäkterna inom den internationella verksamheten beräknas samtidigt mer än väl täcka kostnadsökningarna i form av högre förväntade bidrag från Sida och nya finansiärer.

Tabellen nedan sammanfattar budgeterade kostnader per år jämfört med fjolårets planering.

Miljoner kronor	2021	2022	2023	Jmf fg 2021	Jmf fg 2022
Löpande verksamhet	3 052	2 984	2 991	-16	-27
Satsningar	97	55	9	5	5
Ökning internationell verksamhet	132	132	132	132	132
Summa kostnader	3 281	3 170	3 132	121	110

Kyrkostyrelsens planerade kostnader för större satsningar under perioden sammanfattas i nästa tabell (miljoner kronor):

Satsningar	2021	2022	2023
Klimatsatsning	25	25	0
Satsning social hållbarhet	5	5	4
Förfogandemedel Utlandskyrkan	12	0	0
Digital arbetsplats	40	20	0
Visuell identitet	10	0	0
Gemensamt lönecenter	5	5	5
Summa	97	55	9

Motionerna

Kapitalavkastningen

Redovisning av avkastning på nationell nivå

Redovisning av resultatet från den kapitalförvaltning som bedrivs på nationell nivå innebär att hela avkastningen från kapitalet, det vill säga totalavkastningen, redovisas som intäkt i resultaträkningen. I totalavkastningen ingår räntor, utdelningar samt under året realiserad och orealiserad värdeförändring. Detta mot bakgrund av att det i Årsredovisningslag (1995:1554) 4 kap. 14 § framgår att organisationer vars huvudsakliga verksamhet är kapitalförvaltning ska redovisa även orealiserad förändring i det finansiella kapitalet som intäkt i resultaträkningen.

I kyrkostyrelsens årliga skrivelse Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå framkommer den budgeterade avkastningen från kapitalet i resultaträkningen på motsvarande sätt som den gör i årsredovisningsskrivelsen. Det vill säga i form av posten ”Finansnetto” efter verksamhetens resultat. Syftet med denna disposition är att det tydligare ska framgå för kyrkomötet i vilken grad nämnda finansnetto behövt tas i anspråk för att uppnå kostnadstäckning under året. Det beräknade finansnettot är i skrivelsen således inte uppdelat mellan utdelningar och räntor samt realiserat resultat och orealiserad värdeförändring. Oftast utgör den största delen av det resultat som kommer från finansnettot orealiserad värdeförändring. Det är mot den bakgrunden förknippat med stora utmaningar att försöka prognostisera totalavkastning från värdepapper framåt i tiden, inte minst på aktiesidan. Som regel blir det för enskilda år stora avvikelser mellan budget och utfall när det kommer till kapitalförvaltningens samlade resultat (finansnettot). Budgetarbetet i denna del utgår för enskilda år från det långsiktiga krav på en real totalavkastning om tre procent som kyrkostyrelsen sedan tidigare fastställt.

Med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2016:7 Svenska kyrkans kapitalsituation beslutade 2016 års kyrkomöte att mål för storleken på den nationella nivåns kapital ska vara lägst 6,5 miljarder kronor och att detta mål årligen ska uppräknas med hänsyn till konsumentprisindex (KmSkr 2016:2). Kyrkostyrelsens tredje förslag i skrivelsen antogs dock inte av kyrkomötet. Det förslaget innebar att om faktiskt utfall enligt årsbokslut överstiger målnivån med mer än 25 procent ska kyrkostyrelsen, i likhet med vad som tidigare varit fallet, lämna förslag till kyrkomötet om hur överstigande kapital ska hanteras. Här anförde dåvarande budgetutskottet istället följande:

Utskottet har svårt att se motiven till denna regel och någon sådan motivering finns inte heller i kyrkostyrelsens skrivelse. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att regeln tas bort. Det ska inte uppfattas som att den nationella nivåns kapital bara ska öka och öka. Utan det är snarare ett uttryck för att dialogen mellan kyrkostyrelsen och kyrkomötet om storleken på den nationella nivåns kapital ska vara levande i kyrkostyrelsens årligen återkommande skrivelser och i utskottets betänkanden. Utskottet förväntar sig att kyrkostyrelsen i kommande skrivelser, årsredovisningar samt verksamhet och ekonomi för den nationella nivån, kommenterar utfall och utveckling och vid behov föreslår hantering av den faktiska storleken på kapitalet.

Kyrkostyrelsen anförde i ovan nämnda skrivelse att intäkten från avgiften för gemensam verksamhet (som då benämndes allmän utjämningsavgift) inte räcker till för att bekosta de satsningar och den verksamhet kyrkomötet beslutar om. Styrelsen hade bland annat av den anledningen beslutat att bereda frågan om fördelning av ansvar mellan nivåerna och behovet av kapital på den nationella nivån i dialog med stiftens. Efter denna beredning kom kyrkostyrelsen fram till att en rimlig nivå för kapitalet på nationella nivå är 6,5 miljarder kronor, vilket styrelsen sedermera lämnade förslag om till kyrkomötet. Genom att fastställa målet för storleken på den nationella nivåns kapital till denna högre nivå kan avkastningen från förvaltningen, enligt kyrkostyrelsen, även fortsättningsvis medverka till finansiering av långsiktiga åtaganden. Aktuella åtaganden som kyrkostyrelsen nämnde i skrivelsen var administrativ samverkan och andra av stiftens särskilt prioriterade områden samt därtill möjliggörande av särskilda satsningar i likhet med den avseende arbetet med flyktingar och asylsökande. Kyrkostyrelsen anförde vidare att denna högre nivå på kapitalet skulle betyda att vissa kostnader, som blir följderna av de förslag som kyrkostyrelsen lämnade till kyrkomötet i den separata skrivelsen KsSkr 2016:6 Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem, initialt kan stanna på nationell nivå. Berörda förslag avsåg kostnader för förvaltning till trossamfundet överlåtna kyrkobyggnader och kostnader för ett nytt kyrkunderhållsbidrag om 100 miljoner kronor årligen, som stiftens skulle använda till underhållsåtgärder på församlingarnas kyrkor. 2016 års kyrkomöte antog förslagen i kyrkostyrelsens skrivelse om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem i sin helhet (KmSkr 2016:7).

I skrivelsen KsSkr 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin anför kyrkostyrelsen beträffande finansiering av verksamheten på nationell nivå följande:

För att den nationella nivån ska kunna ha en långsiktigt hållbar ekonomi, bör enligt kyrkostyrelsen den löpande verksamheten finansieras av avgiften för gemensam verksamhet (sjuöringen). Särskilda satsningar i verksamheten bör däremot finansieras av det gemensamma kapitalet.

Särskilda satsningar som tas upp i skrivelsen, utöver ovan nämnda årligen återkommande kyrkunderhållsbidrag som kapitalet för närvarande finansierar, sammanfattas i följande tabell:

Satsningar	2021	2022	2023
Med anledning av pandemin			
Extra stiftsbidrag 2021	65		
Tillfälligt ökade medel 2021	50		
Digitalisering & samverkan	65	99	141
Delsumma	180	99	141
Ordinarie satsningar			
Klimatsatsning	25	25	0
Satsning social hållbarhet	5	5	4
Förfogandemedel Utlandskyrkan	12	0	0
Digital arbetsplats	40	20	0
Visuell identitet	10	0	0
Gemensamt lönecenter	5	5	5
Delsumma	97	55	9
Summa satsningar	277	154	150

Inkluderar man även det kyrkunderhållsbidrag som kyrkostyrelsen sedan 2018 betalat ut till stiftet med 100 miljoner kronor årligen, uppgår summan kostnader som kapitalförvaltningen beräknas finansiera under perioden 2021–2023 till 377, 254 respektive 250 miljoner kronor. Kostnader med anledning av de kyrkor som församlingarna överlämnar till trossamfundet om några år finns det för närvarande ingen beräkning på. Dessa kostnader väntas dock kunna finnas med i nästkommande års skrivelse till kyrkomötet. Slutligen framgår i bilaga 2 till skrivelsen, tabell 17, det negativa nettoresultat avseende utjämningsystemet som beräknas uppstå för nationell nivå under perioden 2021–2023.

Kyrkostyrelsen redovisar på sidan 10 i nämnda budgetskrivelse två olika scenarier för utveckling av kapitalet på nationell nivå intill utgången av 2023. I det ena fallet utgår styrelsen från att kapitalet under 2020 utvecklas i enlighet med den budget för 2020 som fastställdes under 2019. I det fallet väntas skillnaden mellan kapitalets storlek (som är högre än målsatta lägsta nivå) och dess indexuppräknade målsatta lägsta nivå sjunka med 699 miljoner kronor under perioden 2001–2023. I det andra fallet är utgångspunkten istället att kapitalets storlek per den 27 maj 2020, som detta datum var 800 miljoner kronor lägre jämfört med budget på helåret 2020, även blir kapitalets aktuella storlek per utgången av 2020. I det fallet beräknas skillnaden mellan kapitalets storlek och dess indexuppräknade målsatta lägsta nivå istället sjunka med 1 499 miljoner kronor under samma period.

Utdelning av fritt eget kapital

Påverkan på den nationella nivåns verksamhet och ekonomi vid maximal utdelning

Ett maximalt uttag ur kapitalet för utdelning utgörs av skillnaden mellan kapitalets verkliga storlek och dess indexuppräknade målsatta lägsta nivå vid tidpunkten för uttaget. Nämnda lägsta nivå på kapitalet fastställdes av 2016 års kyrkomöte (KmSkr

2016:2). På sidan 10 i skrivelsen prognostiserar kyrkostyrelsen utvecklingen av kapitalet fram till och med 2023 enligt två olika scenarier. Ett maximalt uttag för utdelning som följer av en utveckling av kapitalet enligt första scenariot motsvarar 2 321 miljoner kronor, medan ett maximalt uttag som är möjligt att göra utifrån kapitalets utveckling enligt andra scenariot uppgår till 1 521 miljoner kronor.

I skrivelsen KsSkr 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin menar kyrkostyrelsen att en långsiktigt hållbar ekonomi på nationell nivå förutsätter att den löpande verksamheten finansieras av avgiften för gemensam verksamhet, medan särskilda satsningar däremot bör finansieras av det gemensamma kapitalet. De särskilda satsningar som kapitalet planeras finansiera sammanfattas i tabellen på föregående sida.

Kyrkounderhållsbidrag, som kyrkostyrelsen sedan 2018 betalat ut till stiftens med 100 miljoner kronor årligen, finansieras även det av kapitalets avkastning (KsSkr 2016:6). Därmed uppgår summan kostnader som kapitalförvaltningen beräknas finansiera under perioden 2021–2023 till 377, 254 respektive 250 miljoner kronor. Ett maximalt uttag ur kapitalet för utdelning leder till att omprioriteringar gällande de satsningar enligt ovan, som kyrkostyrelsen planerat för att kapitalförvaltningen ska finansiera, behöver göras. Detta på grund av att avkastningen från kapitalet efter ett sådant uttag kommer att ligga på en lägre nivå under perioden 2021–2023 jämfört med vad som angetts i skrivelsen.

Ett uttag ur kapitalet i en omfattning som gör att kapitalet efter uttaget närmar sig dess indexuppräknade målsatta lägsta nivå, ökar vidare risken för att kapitalet inte klarar att uppnå kyrkostyrelsens långsiktiga avkastningskrav (tre procent i real avkastning årligen i genomsnitt över en tioårsperiod). Det har dels att göra med hur kyrkomötet betraktar den målsatta lägsta nivån, det vill säga om den får eller inte får underskridas. Det har även att göra med det generella sambandet som säger att större risktagande också innebär större möjligheter till en högre långsiktig avkastning. Ju mindre positiv marginal det är mellan den verkliga nivån på kapitalet och dess målsatta lägsta nivå, desto mindre risk (andel aktier i förhållande till ränteplaceringar) behöver man ha i förvaltningen för att säkerställa att gränsen inte underskrids. Omvänt gäller att ju större buffert man har från en fastslagen lägsta nivå på kapitalet, desto större andel aktier (eller andra investeringar med högre risk) kan man ha i förvaltningen. Därigenom skapas möjligheter till att över tid uppnå en högre avkastning för den totala förvaltningen. I en situation där hela eller en större andel av det överskjutande kapitalet i förhållande till den målsatta lägsta nivån delas ut, kommer förvaltningen att behöva sänka andelen aktier från dagens drygt 50 procent till uppskattningsvis 10–20 procent. Denna åtgärd i syfte att inte riskera att nämnda lägsta nivå underskrids efter utdelningen. Antag att kyrkomötet bedömer att den målsatta lägsta nivån periodvis ändå *får* underskridas utan att det uppfattas som en avvikelse från ovan nämnda kyrkomötesbeslut från 2016. Även i detta fall kommer utdelningen att påverka kapitalförvaltningens inriktning på ett liknande sätt, men ändringen i tillgångsfördelning som behöver göras blir då inte av samma omfattning. Avkastningskravet och förväntningarna på avkastningen kommer dock i vilket fall att behöva sänkas.

Slutligen bör nämnas att ett maximalt uttag ur kapitalet för utdelning under 2021 leder till, med utgångspunkt från den prognos över kapitalets utveckling som kyrkostyrelsen gör på sidan 10 i skrivelsen, att den verkliga nivån på kapitalet väntas understiga indexuppräknade målsatta lägsta nivå med 212 miljoner vid utgången av 2023. Detta oavsett om 2 321 miljoner kronor skiftas ut enligt scenario 1 eller om 1 521 miljoner kronor skiftas ut enligt scenario 2. Bakgrunden till detta är att gapet mellan verklig nivå på kapitalet och dess indexuppräknade lägsta nivå beräknas minska under perioden 2021–2023 till följd av de förslag och antaganden som skrivelsen innehåller.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Kyrkomötet har tidigare år beslutat att dela ut delar av kapitalet som förvaltas på nationell nivå i form av olika bidrag. Under perioden 2007–2012 betalades *tillfälligt församlingsbidrag* ut till församlingarna med sammanlagt en miljard kronor, som fördelades efter antalet kyrkotillhöriga i respektive församling. Från 2011 har medel som tagits ur kapitalet till förmån för församlingarna fått ett mer specifikt ändamål. Exempelvis fördelades under perioden 2011–2014 *riktat församlingsbidrag* mellan stiftens med sammanlagt 400 miljoner kronor. Bidraget skulle nyttjas till åtgärder som leder till ökad samverkan, bestående förändringar och verksamhetseffektivisering hos församlingarna. På senare år har även kapitalet använts till s.k. *GIP-bidrag*, vars syfte är att öka anslutningen till Svenska kyrkans gemensamma IT-plattform bland enheterna ute i landet.

Intäktsprognosens aktualitet i skrivelsen

När kyrkostyrelsen den 9 juni 2020 lämnade skrivelsen KsSkr 2020:1 till kyrkomötet hade den beaktat, både vad gäller nationell nivå intäkt från avgiften för gemensam verksamhet och församlingarnas och stiftens intäkt från kyrkoavgiften, den senaste skatteunderlagsprognosen som publicerades av Sveriges kommuner och regioner (SKR) vid månadsskiftet april/maj 2020. Den skatteunderlagsprognos som SKR vid det tillfället presenterade innebar, mot bakgrund av coronapandemin, stora nedrevideringar jämfört med prognostillfället i februari. Det har i sin tur lett till att de intäktsförändringar avseende kyrkoavgift och avgift för gemensam verksamhet som kyrkostyrelsen tar upp i skrivelsen innebär stora nedjusteringar jämfört med tidigare prognoser. Detta gäller framför allt planeringsår 2022 men även ramår 2021. Nästa tillfälle då SKR uppdaterar skatteunderlagsprognosen blir den 24 augusti 2020.

Medlemsantalets utveckling under pandemin

Den preliminära månadsstatistiken från kyrkobokföringssystemet för perioden januari–juli har visat att takten på medlemmars utträden under 2020 bromsat in något jämfört med samma period tidigare år. Samtidigt har även de aktiva inträdena bromsat in. Se tabellen nedan.

Preliminär statistik januari–juli	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Inträden	5 167	4 850	5 037	5 138	5 338	5 046
Utträden	21 060	38 332	36 691	34 344	29 050	25 491
Nettoutträden	15 893	33 482	31 654	29 206	23 712	20 445

Inrättande av Svenska kyrkans bank

Tidigare behandling i kyrkomötet

Frågan om inrättande av en egen bankrörelse har tidigare behandlats av kyrkomötet. Det skedde senast 2018 (Mot 2018:90, E 2018:5). Motionen avslogs med motiveringen att det inte kan anses vara en del av Svenska kyrkans grundläggande uppgift att bedriva bankverksamhet samt att en sådan satsning skulle kräva nyanställningar i form av ytterligare professionell kompetens kring kreditgivning och finansiella regelverk. I årets motion föreslås att frågan ska läggas som ett tilläggsuppdrag till den av kyrkostyrelsen föreslagna utredningen kring samordnad kapitalförvaltning med hänvisning till de förändrade ekonomiska förutsättningar som föranleder kyrkostyrelsen att föreslå denna utredning.

2005 års kyrkomöte behandlade motion 2005:32 om inrättande av Svenska kyrkans bank. Motionärerna föreslog att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att utreda möjligheten att Svenska kyrkan inrättar en egen bankrörelse, Svenska kyrkans bank, för församlingar, samfälligheter, stift och andra enheter som har nära anknytning till Svenska kyrkan. En egen bankrörelse skulle enligt motionärerna kunna erbjuda in- och utlåning till förmånliga villkor för församlingar och stift. Ett exempel är lån till större kyrkorenoveringar. Ekonomi- och egendomsutskottet tillstyrkte motionen i sitt betänkande EE 2005:6. Kyrkomötet avslag dock motionen till förmån för de sex reservanterna i Ekonomi- och egendomsutskottet. Reservanterna menade att det arbete som då pågick med utvecklingen av kyrkkontot inte skulle bromsas.

2013 års kyrkomöte behandlade motion 2013:27 om utveckling av finansiella tjänster inom Svenska kyrkan. Motionären föreslog att kyrkostyrelsen skulle redovisa hur finansiella tjänster kan utvecklas för att bättre svara mot församlingars och pastorats behov. Ekonomi- och egendomsutskottet behandlade motionen i betänkande EE 2013:7 och föreslog avslag på motionen med följande motivering.

Utskottet konstaterar att församlingar, samfälligheter och stift redan idag erbjuds olika typer av finansiella tjänster. Valfungerande tjänster i sammanhanget förutsätter att den nationella nivån utbud ständigt utvecklas så att det motsvarar de behov som finns inom Svenska kyrkan. Detta gäller inte minst frågan om kyrkointern finansiering och kontanthantering. Det är även viktigt att den nationella nivån på ett tydligt sätt kommunicerar vilka finansiella tjänster som finns. Utskottet menar dock att detta, åtminstone i nuläget, inte är en fråga för kyrkomötet att besluta om. Kyrkostyrelsen har redan idag mandat att arbeta med de finansiella tjänsterna på ovan beskrivna sätt.

Detta blev även kyrkomötets beslut.

Kyrkkontot

Swedbank har sedan 2004 hand om Svenska kyrkans gemensamma bankkontosystem (kyrkkontot). Bankkontosystemet syftar till att möjliggöra en snabbare vidareförmedling av kyrkoavgiften från den nationella nivån till övriga ekonomiska enheter inom Svenska kyrkan. Vid denna vidareförmedling sker samtidigt en avräkning mot det ekonomiska utjämningsystemet och inomkyrkliga fordringar och skulder, till exempel clearing av kyrkliga handlingar. Kyrkkontots överlikviditet förvaltas av den nationella nivån som fördelar tillbaka detta överskott till kontohavarna i form av ränta. Medlen placeras till stor del på den svenska räntemarknaden.

Det finns möjlighet att ansöka om kredit inom ramen för kyrkkontot. Krediten innebär i praktiken en möjlighet att låna ur andra enheters överskottslikviditet utan behov av externa krediter. Krediten är begränsad till en tolfedel av respektive enhets årliga kyrkoavgiftsintäkt. År 2017 uppgick utlåningen inom kyrkkontot till drygt 65 miljoner kronor fördelat på 27 enheter. Vid utgången av 2017 nyttjades ingen del av den beviljade krediten av de enheter som beviljats kredit. Uppdaterade uppgifter för 2019 visar att den samlade likviditetsförvaltningen inom kyrkkontot uppgår till mellan 4,5 och 5 miljarder kronor. Ett maximalt utnyttjande av möjligheten till intern kredit skulle motsvara cirka 1,2 miljarder kronor vilket ryms inom den normala överlikviditeten utan att medföra några väsentliga kreditrisker. År 2019 uppgick utlåningen inom kyrkkontot till drygt 75 miljoner kronor fördelat på 28 enheter. Vid utgången av 2019 nyttjades ingen del av den beviljade krediten av de enheter som beviljats

kredit. Under de senaste åren har endast 3 till 4 av de församlingar/pastorat som beviljats kredit utnyttjat denna.

Avgiften för transaktioner inom kyrkkontot finansieras via nationell nivå inom ramen för finansförvaltningen. Vid en oberoende granskning av avtalet med Swedbank vid årsskiftet 2019/2020 bedömdes villkoren vara bra och konkurrenskraftiga. Under april månad 2020 genomfördes, som exempel på transaktionsvolym, 1 822 transaktioner inom kyrkkontot. Detta omfattar bland annat löner, betalningar till leverantörer och andra externa parter, förmedling av kollekt osv. Varje transaktion består vanligtvis av ett flertal olika poster (in- och utbetalningar), 1–1 696 per transaktion, totalt cirka 96 300 olika enskilda poster för en enskild månad. Detta motsvarar över 1 miljon poster på årsbasis. Dessa betalningar sker kostnadsfritt för alla enheter inom kyrkkontot men skulle sannolikt, åtminstone delvis, medföra avgifter, om varje enhet själv skulle hantera detta.

Transaktioner inom kyrkkontot, mellan olika enheter, sker också utan den fördröjning som normalt sker vid överföring mellan banker. Detta ger möjlighet till räntevinster. Eftersom räntevillkoret är relativt gynnsamt, reporäntan + 0,25 procent, sker numera även utbetalning av intäktsränta till enheterna kvartalsvis. Dessa räntebetalningar har under första halvåret 2020 uppgått till nära 7,5 miljoner kronor.

Inomkyrkligt beslutade bidrag för kyrkoreoveringar

Genom de beslut som togs vid 2016 års kyrkomöte kring förändringar i det kyrkliga utjämningsystemet finns sedan 2018 möjlighet för församlingar och pastorat att ansöka om kyrkunderhållsbidrag. Stödet har tillkommit som en möjlighet att stötta de enheter som har svårigheter att på egen hand finansiera de delar av kyrkunderhållet som inte täcks av den kyrkoantikvariska ersättningen. Kyrkostyrelsen betonade dock i sin skrivelse att om- och tillbyggnader inte bör finansieras med dessa bidrag utan förändringar av kyrkomiljön i expansivt slag istället bör bäras av pastoratet eller församlingen utifrån det ekonomiska utrymme som i övrigt medges.

Ekonomi- och egendomsutskottet konstaterade följande i sitt betänkande EE 2017:5, med anledning av motionerna 2017:52, punkt 1 och 2017:107 kring bredbandet av regelverket för kyrkobyggnadsbidraget samt möjlighet att använda bidraget även för utveckling av kyrkliga kulturminnen.

Utskottet ser det dock som angeläget att medel inom Svenska kyrkan finns tillgängliga både för att klara av underhållet av församlingarnas kyrkobyggnader och för att göra dessa byggnader ändamålsenliga för den verksamhet som bedrivs. Utskottet välkomnar därför kyrkostyrelsens avsikt att årligen följa upp användningen av det kyrkunderhållsbidrag som har fördelats. Vidare menar utskottet att statusen på bevarande och utveckling av kyrkobyggnaderna särskilt bör följas upp. En sådan uppföljning kan lämpligen utgöra en del av den utvärdering av den nya ordningen för hantering av kyrkobyggnader, som ska redovisas till 2023 års kyrkomöte.

Extern finansiering av investeringar

Möjligheterna till upplåning hos externa banker till förmånliga räntevillkor har ökat för de kyrkliga enheterna under de senaste åren. Den nationella nivåns informationsarbete gentemot bankerna har resulterat i att låneinstituten nu i högre grad känner till Svenska kyrkans organisatoriska och ekonomiska förutsättningar. Dessa förutsättningar innebär bland annat lagstadgade krav på rikstäckande verksamhet och interna rutiner för att säkerställa denna verksamhet även för ekonomiskt svaga enheter, t.ex. genom

indelningsändringar. Bankernas förbättrade kunskap har i sin tur lett till att de idag kan göra mer enhetliga och korrekta riskbedömningar även om grunden är den enskilda enhetens finansiella situation.

En annan del av informationsinsatsen har handlat om de finansiella risker som är kopplade till Svenska kyrkans uppdrag att ansvara för begravningsverksamheten. Staten garanterar, via den statliga begravningsavgiften, Svenska kyrkan full kostnads-täckning för begravningsverksamheten. Därmed kan verksamheten likställas med annan offentlig skattefinansierad verksamhet vilket medför att riskbedömningen kan göras utifrån likartade parametrar som lån till kommuner och landsting. Detta har medfört att bankernas kreditbedömning idag har en bredare ansats och att många enheter inom Svenska kyrkan numera kan låna till investeringar i begravningsverksamheten till räntesatser som är konkurrenskraftiga samt att krav på säkerhet i form av pantsättning minskat. Detta gäller även utlåning till investeringar i den kyrkliga verksamheten.

En principiellt viktig frågeställning torde gälla frågan om inomkyrklig reglering av in- och utlåningsräntor, den så kallade spreaden, så att de som lånar in medel i ett inomkyrkligt banksystem inte hamnar i en sämre sits än man gjort om dessa medel placerats i enlighet med dagens förvaltning av överlikviditet inom kyrkkontot eller andra motsvarande finansiella placeringar. Denna spread ska även täcka tillkommande kostnader för anställda inom kyrkokansliet med uppgifter avseende verksamheten (se nedan).

Investeringar och skulder

Via kyrkostyrelsens årliga insamling av ekonomisk statistik, Ekonomisk redogörelse, är det möjligt att följa investeringstakten och skuldsättningen inom Svenska kyrkan. I tabellen nedan redovisas uppgifter för församlingar och pastorat under perioden 2015–2019.

Enligt Ekonomisk redogörelse	2015	2016	2017	2018	2019
Byggnader och mark, inköp*	1 121	1 221	1 452	1 544	1 474
Skulder till kreditinstitut	1 060	1 292	1 477	1 852	2 072
varav långfristiga	989	1 141	1 343	1 722	1 935
varav kortfristiga	71	151	134	130	137
Räntekostnader	25	28	27	31	32
*Nettoinköp av byggnader och mark samt omklassificeringar, efter bidrag					

Ur *Ekonomisk redogörelse för Svenska kyrkans församlingar och pastorat 2015–2019*, tkr.

Av tabellen framgår investeringstakten inom Svenska kyrkans församlingar och pastorat de senaste fem åren, från en nivå på 1,1 miljarder kronor år 2015 till strax under 1,5 miljarder kronor för år 2019. Under samma period har skuldsättningen ökat från strax under 1,1 miljarder till 2,1 miljarder kronor. Under denna period har lokal nivå totalt investerat cirka 6,8 miljarder i byggnader och mark, samtidigt som skuldsättningen har ökat med cirka 1 miljard kronor netto (nytagna lån minskat med amorteringar på tidigare lån). Detta visar att största delen av investeringarna är egenfinansierade. En bedömning av räntesatsen för lånen visar på en genomsnittlig räntesats för 2019 på cirka 1,6 procent (beräknat såsom kostnadsräntan i förhållande till genomsnittlig skuld under 2019). Detta inkluderar både lån avseende begravningsverksamheten, där räntesatsen ofta kan förhandlas ner till runt 1 procent eller lägre, samt lån till den kyrkliga verksamheten där kraven på säkerhet, och därmed ränte-

satserna, är något högre. Det strukturerade arbetet med upphandling av lån där enheterna begär in offerter och ställer olika kreditgivare mot varandra har visat sig ge god effekt.

Utöver ovan nämnda investeringar i byggnader och mark tillkommer investeringar i maskiner och inventarier för närmare 500 miljoner kronor årligen vilka huvudsakligen finansieras med egna medel.

Finansinspektionens krav på institut med finansiella tjänster

Sedan frågan om inrättande av Svenska kyrkans bank behandlades av kyrkomötet år 2005 har kraven för att bedriva institut med finansiella tjänster ökat i en mängd olika steg. Detta bland annat i syfte att skydda branschen (kapitaliseringskrav) och för att minska risken för ekonomisk brottslighet (penningtvättregleringar). Detta innebär bland annat omfattande formella och administrativa krav samt rapporteringstvång till Finansinspektionen, vilket idag är kompetenser som inte finns inom kyrkokansliet.

Enligt uppgifter från Finansinspektionen krävs ett omfattande arbete och en specialiserad och kvalificerad administration både för att kunna inkomma med en komplett ansökan och för att kunna upprätthålla den rapporteringsskyldighet som föreligger (se tabell nedan). Det finns idag ingen organisation inom ideell sektor som bedriver koncerngemensam bankverksamhet och det regelverk som finns är anpassat för affärsmässig driven bankrörelse vilket gör frågeställningen svårbedömd. Även en ”internbank”, begränsad till endast Svenska kyrkans ekonomiska enheter och som inte riktar sig till privatpersoner eller har behov av lån från Riksbanken, torde omfattas av stora delar av regelverket då verksamheten skulle omfatta både in- och utlåning. Dock torde undantag kunna finnas avseende exempelvis rapporteringskraven. Behov av kompetens kring kreditbedömning och kompetens för att löpande vara uppdaterad kring förändringar av gällande regelverk, nationella och internationella, krävs för långsiktighet i verksamheten.

Finansinspektionen har sammanställt en förteckning över de rapporter som ska lämnas under 2020 för att uppfylla samtliga krav för ett bank- och/eller kreditmarknadsföretag. Omfattningen av rapporterna kan variera något på grund av bankens storlek, om man verkar internationellt m.m., men rapporteringsskyldigheten gäller alla. Uppgifterna är hämtade från Finansinspektionens webbplats.

Rapporteringskalender 2020

Följande rapporter ska bank- och kreditmarknadsföretag lämna under 2020. Kalendern omfattar rapportering enligt både svenskt och europeiskt regelverk. Rapporteringskalendern kan komma att ändras.

Till FI	Rapport	Referensdag	Regler
Januari			
15	ALMM - månad (F848)	2019-12-31	CRR artikel 415
15	Likviditetstäckning DA (F857)	2019-12-31	CRR artikel 460
Februari			
11	MREL - rapportering (F871)	2019-12-31	FFFS 2019:1
11	Kapitalbaskrav (F841)	2019-12-31	CRR artikel 99
11	Bruttosoliditet (F858)	2019-12-31	CRR artikel 430
11	Förluster på utlåning med säkerhet i fastighet (ingår i Kapitalbaskrav) (F841)	2019-12-31	CRR artikel 101
11	Stora exponeringar (F842)	2019-12-31	CRR artikel 394

Till FI	Rapport	Referensdag	Regler
11	Stabil finansiering (F843)	2019-12-31	CRR artikel 427
11	Intecknade tillgångar (F846)	2019-12-31	CRR artikel 100
11	Finansiell information (F845)	2019-12-31	CRR artikel 99
11	ALMM - kvartal (F848)	2019-12-31	CRR artikel 415
15	ALMM - månad (F848)	2020-01-31	CRR artikel 415
15	Likviditetstäckning DA (F857)	2020-01-31	CRR artikel 460
20	Standardrapport (F81112)	2019-12-31	FFFS 2017:21
20	Ränterisk i övrig verksamhet (F80904)	2019-12-31	FFFS 2007:4
20	Internt bedömt kapitalbehov (F821)	2019-12-31	FFFS 2014:13
21	Statistiska uppgifter om svikliga förfaranden	2019-12-31	FFFS 2018:4
21	Årlig rapportering av operativa risker och säkerhetsrisker	2019-12-31	FFFS 2019:14
28	RM - Portfölj bank (F866)	2020-01-31	CRD artikel 78
Mars			
15	ALMM - månad (F848)	2020-02-28	CRR artikel 415
15	Likviditetstäckning DA (F857)	2020-02-28	CRR artikel 460
31	Penningtvätsrapport (F880)	2019-12-31	FFFS 2017:11
31	Finansieringsplaner (F847)	2019-12-31	EBA GL 2014/04
April			
11	Portfölj bank (F856)	2019-12-31	CRD artikel 78
15	ALMM - månad (F848)	2020-03-31	CRR artikel 415
15	Likviditetstäckning DA (F857)	2020-03-31	CRR artikel 460
30	Standardrapport (F81112)	2020-03-31	FFFS 2017:21
30	Ränterisk i övrig verksamhet (F80904)	2020-03-31	FFFS 2007:4
30	Internt bedömt kapitalbehov (F821)	2020-03-31	FFFS 2014:13
30	Rapportering för resolutionsplanering (F870)	2019-12-31	EU 2018/1624
Maj			
12	MREL - rapportering (F871)	2020-03-31	FFFS 2019:1
12	Kapitalbaskrav (F841)	2020-03-31	CRR artikel 99
12	Bruttosoliditet (F858)	2020-03-31	CRR artikel 430
12	Stora exponeringar (F842)	2020-03-31	CRR artikel 394
12	Stabil finansiering (F843)	2020-03-31	CRR artikel 427
12	Intecknade tillgångar (F846)	2020-03-31	CRR artikel 100
12	Finansiell information (F845)	2020-03-31	CRR artikel 99
12	ALMM - kvartal (F848)	2020-03-31	CRR artikel 415
15	ALMM - månad (F848)	2020-04-30	CRR artikel 415
15	Likviditetstäckning DA (F857)	2020-04-30	CRR artikel 460
Juni			
15	ALMM - månad (F848)	2020-05-31	CRR artikel 415
15	Likviditetstäckning DA (F857)	2020-05-31	CRR artikel 460
30	Ägarrapportering	2019-12-31, löpan- de vid förändring	FFFS 2011:14
Juli			
15	ALMM - månad (F848)	2020-06-30	CRR artikel 415
15	Likviditetstäckning DA (F857)	2020-06-30	CRR artikel 460

Till FI	Rapport	Referensdag	Regler
Augusti			
10	Standardrapport (F81112)	2020-06-30	FFFS 2017:21
10	Ränterisk i övrig verksamhet (F80904)	2020-06-30	FFFS 2007:4
10	Internt bedömt kapitalbehov (F821)	2020-06-30	FFFS 2014:13
11	Kapitalbaskrav (F841)	2020-06-30	CRR artikel 99
11	Bruttosoliditet (F858)	2020-06-30	CRR artikel 430
11	Stora exponeringar (F842)	2020-06-30	CRR artikel 394
11	Stabil finansiering (F843)	2020-06-30	CRR artikel 427
11	Intecknade tillgångar (F846)	2020-06-30	CRR artikel 100
11	Finansiell information (F845)	2020-06-30	CRR artikel 99
11	Förluster på utlåning med säkerhet i fastighet (ingår i Kapitalbaskrav) (F841)	2020-06-30	CRR artikel 101
11	ALMM - kvartal (F848)	2020-06-30	CRR artikel 415
11	MREL - rapportering (F871)	2020-06-30	FFFS 2019:1
15	ALMM - månad (F848)	2020-07-30	CRR artikel 415
15	Likviditetstäckning DA (F857)	2020-07-30	CRR artikel 460
21	Statistiska uppgifter om svikliga förfaranden	2020-06-30	FFFS 2018:4
24	Exponeringar berörda av covid-19-åtgärder (F859)	2020-06-30	EBA GL 2020/07
September			
15	ALMM - månad (F848)	2020-08-31	CRR artikel 415
15	Likviditetstäckning DA (F857)	2020-08-31	CRR artikel 460
30	Uppgifter om ersättningspraxis	2019-12-31	EBA GL 2014/07
30	Uppgifter om ersättningspraxis	2019-12-31	EBA GL 2014/08
Oktober			
2	IMV - Portfölj bank (F849)	2020-09-30	CRD artikel 78
15	ALMM - månad (F848)	2020-09-30	CRR artikel 415
15	Likviditetstäckning DA (F857)	2020-09-30	CRR artikel 460
31	Standardrapport (F81112)	2020-09-30	FFFS 2017:21
31	Ränterisk i övrig verksamhet (F80904)	2020-09-30	FFFS 2007:4
31	Internt bedömt kapitalbehov (F821)	2020-09-30	FFFS 2014:13
November			
11	Kapitalbaskrav (F841)	2020-09-30	CRR artikel 99
11	Bruttosoliditet (F858)	2020-09-30	CRR artikel 430
11	Stora exponeringar (F842)	2020-09-30	CRR artikel 394
11	Stabil finansiering (F843)	2020-09-30	CRR artikel 427
11	Intecknade tillgångar (F846)	2020-09-30	CRR artikel 100
11	Finansiell information (F845)	2020-09-30	CRR artikel 99
11	ALMM - kvartal (F848)	2020-09-30	CRR artikel 415
11	Exponeringar berörda av covid-19-åtgärder (F859)	2020-09-30	EBA GL 2020/07
11	MREL - rapportering (F871)	2020-09-30	FFFS 2019:1
15	ALMM - månad (F848)	2020-10-31	CRR artikel 415
15	Likviditetstäckning DA (F857)	2020-10-31	CRR artikel 460

Till FI	Rapport	Referensdag	Regler
December			
15	ALMM - månad (F848)	2020-11-30	CRR artikel 415
15	Likviditetstäckning DA (F857)	2020-11-30	CRR artikel 460

I förekommande fall:

Rapport	SFS	Period	Till FI
Egendom övertagen för skyddande av fordran (blankett) Anvisning	Enligt bestämmelser i 7 kap. 8 § lag om bank- och finansieringsrörelse (SFS 2004:297)	År	Rapporteras enbart in av de som har sådan egendom

Digitalisering och samverkan

Ansvarsområden för Svenska kyrkans olika nivåer

Svenska kyrkans organisation regleras ytterst i lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan. I lagens 1 § anges att ”Svenska kyrkan är ett evangelisk-lutherskt trossamfund som framträder som församlingar och stift. Svenska kyrkan har också nationella organ.” I lagens 6 § anges vidare att ”Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ. Kyrkomötet får inte besluta i sådana enskilda frågor som det är en församlings eller ett stifts uppgift att besluta i.” Sistnämnda mening ger uttryck för en subsidiaritetsprincip, det vill säga att beslut inte ska fattas på högre nivå än nödvändigt. Kyrkomötet kan dock besluta om generella bestämmelser på områden som hör till stiftens och församlingarnas grundläggande uppgifter (prop. 1997/98:116 s. 59).

I kyrkoordningen är församlingens uppdrag reglerat i 2 kap. I 1 § fjärde stycket samma kapitel framgår att församlingen ska anställa och avlöna den personal samt anskaffa och underhålla den egendom som behövs för församlingens verksamhet. Om församlingen ingår i ett pastorat ankommer nämnda uppgifter på pastoratet (5 §). Den nationella nivåns uppdrag anges i kyrkoordningens 10 kapitel. I 3 § anges att kyrkostyrelsen företräder trossamfundet Svenska kyrkan, bereder och verkställer kyrkomötets beslut och har förvaltande uppgifter. Där finns även en uttömmande uppräkningslista av uppgifter som ankommer på kyrkostyrelsen. Enligt p. 7 i nämnda bestämmelse har kyrkostyrelsen hand om övergripande frågor när det gäller Svenska kyrkans gemensamma datasystem. Med detta som stöd har kyrkostyrelsen genom åren bland annat fattat beslut om att

- ♦ kyrkobokföringen sker i ett databaserat kyrkobokföringssystem som kyrkostyrelsen tillhandahåller (SvKB 2009:9)
- ♦ adressuppgifter m.m. för församlingar, pastorat och stift samt nationell nivå ska registreras i Kyrksam, så även uppgifter om anställda och förtroendevalda (SvKB 2014:1)
- ♦ fastställda kollekt ska registreras i Svenska kyrkans kollekt- och betalsystem (SvKB 2015:2)

Som ytterligare exempel på vad som skulle kunna regleras i närmare bestämmelser nämns i förarbetena e-postpolicy, vilka gemensamma program som får användas, vilken utrustning som krävs samt informationspolicy, ordning för rapportering av fel som upptäcks och lämpliga rutiner för att externa leverantörer ska kunna ges tillgång till systemen (KsSkr 2005:11 och O 2005:3).

Inriktningsbeslut under senare år om gemensamma lösningar

2012 års kyrkomöte beslutade att nationell nivå i nära samverkan med stiftens ska intensifiera arbetet med gemensamma administrativa system och administrativ sam-

verkan. Kyrkomötet beslutade 2013 att uppdra till kyrkostyrelsen att fastställa en plan för införandet av gemensamma systemlösningar i Svenska kyrkan och redovisa den för kyrkomötet senast 2015. Motivet till beslutet var ”att behovet av omställning i Svenska kyrkan är fortsatt stort och kommer att så vara under en följd av år. Införandet av gemensamma systemlösningar är en viktig del ...”

I kyrkostyrelsens skrivelse 2015:2, bilaga 3, underbilaga 3A, *Gemensamma IT-system, samverkan och därmed relaterade frågor* finns en redogörelse över gemensamma IT-system, administrativ samverkan och gemensamma systemlösningar samt den vid tidpunkten gällande inriktning på stöd inom området administrativ samverkan. I bilagan (avsnitt 2) finns en närmare redogörelse över den inomkyrkliga regleringen och kyrkomötets behandling fram till denna tidpunkt. I bilagan (avsnitt 4.1) konstaterar kyrkostyrelsen att det av förarbetena till bestämmelserna i kyrkoordningen framgår att alla gemensamma system inte automatiskt blir obligatoriska att nyttja och att kyrkostyrelsen formellt kan utfärda bestämmelser om nya register med mera. Vidare att det finns en tydlig inriktning mot att kyrkomötet bör besluta om en systemlösning inom ett helt nytt område ska bli obligatorisk. Kyrkostyrelsen anförde också i bilagan:

Utgångspunkten är således att genom goda incitament skapa grund för anslutning. Genom att avstå från att nyttja de gemensamma lösningarna avstår således en församling frivilligt från det stöd och andra typer av, ofta subventionerade, fördelar som de gemensamma lösningarna erbjuder. Kyrkostyrelsen ser idag inga behov att göra ytterligare system obligatoriska.¹ Fokus är istället att skapa systemlösningar inom de prioriterade områdena som i likhet med den gemensamma IT-plattformen bygger på frivillighet, ändamålsenliga lösningar, ekonomiska incitament och stor nytta. Detta i linje med de uttalanden som ligger bakom 2012 års kyrkomötesbeslut.

I samband med kyrkomötets beslut 2016 om att införa ett gemensamt fastighetsregister konstaterades att det förelåg ett behov av att Svenska kyrkan på nationell nivå skulle tillhandahålla övergripande stödfunktioner för fastighetsförvaltningen inom kyrkan och stödja stiftens i deras uppgift att främja en god fastighetsförvaltning. Detta ansågs behöva tydliggöras i kyrkoordningen (KsSkr 2016:6 s. 20, EE 2016:1 s. 6).

2019 förankrade kyrkostyrelsen i kyrkomötet, efter genomförd dialog med stiftens, en etablering av ett gemensamt lönecenter för hela Svenska kyrkan till år 2022. Detta ansågs vara ett av de områden där Svenska kyrkan har möjlighet att uppnå stora effektiviseringar. Styrelsen aviserade samtidigt att parallellt med denna inriktning fortgår arbetet med att vidareutveckla arbete kopplat till ekonomiområdet och med en gemensam digital arbetsplats för samtliga av Svenska kyrkans anställda, förtroendevalda och ideellt engagerade (s. 15, KsSkr 2019:1). Styrelsen anförde:

Genom att skapa förutsättningar för administrativ effektivitet och digitala lösningar bidrar kyrkostyrelsen till att församlingar även på sikt ska ha tillräckliga ekonomiska resurser för ett rikt kyrkoliv där gudstjänster firas och undervisning bedrivs samt diakoni och mission utövas.

Ekonomiutskottet ställde sig bakom kyrkostyrelsens aviserade inriktning med följande motivering:

¹ Utredningen *Gemensamt ansvar – en utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem* (SKU 2015:1) som presenterades för kyrkostyrelsen i maj 2015 innehåller förslag inom systemområdet som kan komma att påverka kyrkostyrelsens bedömning.

I likhet med Kyrkolivsutskottet stödjer utskottet kyrkostyrelsens strävan enligt Målbild 3 att bidra med resurser till effektivisering och samordning av administrationen inom Svenska kyrkan, för att på så sätt frigöra resurser till den grundläggande uppgift som församlingarna utför. Utskottet menar att den dialog som kyrkostyrelsen för med stiftens är mycket viktig för att finna lämpliga former för ansvarsfördelning och prioriteringar av uppgifter som behöver göras. Exempelvis ställer sig utskottet positivt till det initiativ om ett gemensamt löne- och arvodescenter inom Svenska kyrkan som har blivit ett resultat av dialogerna, vilket i sin färdiga form torde innebära betydande kostnadsbesparingar och bättre lönehantering inom Svenska kyrkan. Ett sådant lönecenter kommer sannolikt inte att kunna ha rikstäckande verksamhet redan 2022, utan verksamheten kan då bedrivas endast i någon eller några delar av landet. Utskottet delar kyrkostyrelsens tanke om att det nödvändigtvis inte behöver vara på nationell nivå som lönecentret har sin bas, utan det kan lika gärna vara hos något eller några av stiftens. Det är i sammanhanget viktigt att även församlingarna får komma till tals i frågan då ett genomförande på sikt innebär personalförändringar på lokal nivå inom Svenska kyrkan. Utskottet ser till nästa års skrivelse fram mot en redovisning av beräknade kostnader och tidplan för implementering av lönecentret.

Utifrån målbilden att församlingar och pastorat i större utsträckning framöver ska kunna lägga sina resurser på den grundläggande uppgiften och säkerställa ett långsiktigt hållbart kyrkoliv i framtiden, beslutade kyrkostyrelsen tidigare i år (§ 72 kyrkostyrelsens protokoll den 9 juni 2020) om en långsiktig strategi för digitalisering och samverkan som bland annat innehåller följande.

- ◆ Kyrkostyrelsen ska tillhandahålla den grundläggande digitala infrastruktur som behövs inom Svenska kyrkan och som ska finansieras gemensamt.
- ◆ Kyrkostyrelsen ska tillhandahålla en gemensam IT-plattform med nätverk inkluderande grundläggande digitala verktyg för varje arbetsplats, ett gemensamt lönecenter, ett gemensamt economicenter, digitalisering av medlemskommunikation, dokument- och diariesystem samt elektroniskt arkiv.

Därutöver finns i kyrkostyrelsens långsiktiga strategi för digitalisering och samverkan förslag på finansieringsfrågor m.m. som dock inte är föremål för behandling under årets kyrkomöte.

I bilaga 2, Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023, den ursprungliga skrivelsen, framgår att kyrkostyrelsen vill ta fortsatt ansvar för att stödja stift och församlingar genom att tillhandahålla gemensamma processer som IT-plattform, gemensamma administrativa stöd, ett gemensamt lönecenter och gemensam webb. Kyrkostyrelsen menar, med anledning av att det hittills varit frivilligt att ansluta sig till de gemensamma stödprocesserna, att anslutningstakten varit långsam vilket lett till för höga kostnader räknat per ansluten enhet. Gemensamma lösningar som leder till att församlingarna avlastas administrativa kostnader och att kostnadseffektivitet uppnås blir allt mer relevant mot bakgrund av att Svenska kyrkans intäktssida nu viker. Driften av system som innebär en obligatorisk finansiering bör, enligt kyrkostyrelsen, finansieras av gemensamma medel, medan övriga system bekostas av användaren. Kyrkostyrelsen bereder därför en höjning av avgiften för gemensam verksamhet och återkommer till kyrkomötet om detta senast 2023.

GIP och GAS

För tio år sedan inledde kyrkostyrelsen etableringen av en gemensam IT-plattform (GIP) för enheterna inom Svenska kyrkan. Detta som ett resultat av ett projekt som hade bedrivits mellan Luleå stift och kyrkokansliet under perioden 2006–2009. GIP handlar om att tillhandahålla en enhetlig IT-miljö för stift, pastorat och församlingar i Svenska kyrkan. Plattformen innehåller en samling program och andra verktyg som ska förenkla och effektivisera det dagliga arbetet. Det har hittills varit frivilligt för varje enhet att ansluta sig till GIP. Enheterna får betala avgift till nationell nivå för att vara ansluten till GIP (GIP konto) till ett belopp som uppgår till sammanlagt 58 miljoner kronor år 2020 för anslutna enheter. Därutöver distribuerar nationell nivå olika applikationer i GIP och fakturerar anslutna enheter för detta med sammanlagt sex miljoner kronor 2020. Sedan 2011 har de inomkyrkliga bidragsformerna *Riktat församlingsbidrag* och *GIP-bidrag* medverkat i finansieringen av införande och anslutningar till plattformen. Detta har sannolikt skyndat på anslutningstakten och idag (augusti 2020) är 468 församlingar och pastorat anslutna, vilket motsvarar 79 procent av de ekonomiska enheterna (bortsett från enheterna i Västerås stift, som är anslutna till en annan IT-plattform).

2014 etablerades gemensamma administrativa stöd (GAS) inom Svenska kyrkan. Numera är benämningen för detta Gemensamt arbetssätt, Ekonomi och personal. Det gemensamma arbetssättet innebär effektivisering av administrativa arbetsuppgifter. Detta genom att arbeta på ett strukturerat, enhetligt sätt för att minska mängden resurser som används till administration och förvaltning. För att vara ansluten till GAS ekonomi eller GAS personal krävs att enheten är ansluten till GIP. Således sker anslutning även inom GAS idag på frivillig basis. Avtal träffas mellan nationell nivå och stiftet om att stiftet får nyttjanderätt till de system och tjänster som nationell nivå, inom ramen för GAS, upphandlat. Stiftet vidarebefordrar sedan, via särskilda avtal, denna nyttjanderätt till församlingar och pastorat. Sistnämnda betalar vid anslutning nyttjandeavgift avseende GAS Personal, GAS ekonomi eller, om enheten valt detta, nyttjandeavgift för båda produkterna. För närvarande (augusti 2020) är 185 församlingar och pastorat anslutna till GAS personal (30 procent) och 178 är anslutna till GAS ekonomi (29 procent).

Kyrkostyrelsen planerar enbart för tillhandahållande av volymtjänster (transaktionsintensiva tjänster). Det ingår inte i kyrkostyrelsens förslag att tillhandahålla centraliserade tjänster inom IT, löne- och economicenter som gäller specialistkompetens, exempelvis kvalificerat stöd från ekonom. Stiftens servicebyråer tillhandahåller däremot kvalificerat ekonomstöd inom ramen för GAS, där timdebitering sker för dessa tjänster.

Ändring i kyrkoordningen

Av 12 kap. 3 a § kyrkoordningen framgår att kyrkostyrelsen, när det behövs för att styrelsen ska fullgöra sina uppgifter, kan begära in yttranden och upplysningar från stiftet och från församlingar och pastorat. Under 2013 års kyrkomöte uttalade det dåvarande kyrkorättsutskottet ett par principiella kyrkorättsliga utgångspunkter gällande kravet på beredning av frågor som kan medföra förändringar i kyrkoordningen. Utskottet menade att en ändring i kyrkoordningen ska vara så beredd som dess beskaffenhet kräver, vilket exempelvis kan inkludera ett krav på föregående remittering (se O 2013:7, bilaga 1 Kr 2013:6y).

Biskopsmötets brev om klimatet och världens beslut om klimatåtgärder

Biskopsmötet skrev 2014 det första biskopsbrevet om klimatet. Där framgår att den kunskap vi har idag om klimatet tillåter inte att vi skjuter upp till morgondagen det som behöver göras idag, det vill säga att för jordens skull minska vår mänskliga klimatpåverkan.

Hösten 2015 enades världens länder om 17 nya hållbarhetsmål inom FN:s ramverk Agenda 2030. Hållbarhetsmål 13, Bekämpa klimatförändringarna, omfattar bland annat delmålet 13.3 Öka kunskap och kapacitet för att hantera klimatförändringar.

Den 4 november 2016 trädde det globala klimatavtalet från Paris ikraft. Avtalet förhandlades fram under perioden 2011–2015 och beslutades under mötet COP21 i Paris i december 2015. Kärnan i Parisavtalet är att minska utsläppen av växthusgaser, samt att stödja de som drabbas av klimatförändringarnas effekter.

Till följd av ett ökat kunskapsläge, globala överenskommelser och att klimatkrisens andliga och existentiella karaktär klarnat, gav biskopsmötet 2019 ut ett reviderat klimatbrev. Biskoparna menar där att klimatkrisen bör hanteras som en del av den dubbla utmaningen att hejda klimatförändringarna, samtidigt som miljardier människor får livs- och utvecklingsmöjligheter bortom fattigdom och förtryck. Biskopsbrevet mynnar ut i ett antal uppmaningar, varav flera är direkt riktade till Svenska kyrkans församlingar, stift och nationella nivå.

Beslut i kyrkomötet om nationellt täckande program för klimatstrategi

Kyrkomötet beslutade 2018 att bifalla förslaget i motion 2018:55 att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka och, i enlighet med motionens förslag, arbeta fram former för framtagande av ett nationellt täckande program för klimatstrategi, så att arbetet ska kunna genomföras i samtliga stift (KmSkr 2018:13).

Vid kyrkomötets beslut 2019 om verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2020–2022 ingick medel för en klimatsatsning med 25 miljoner kronor per år, sammanlagt 75 miljoner kronor. Klimatsatsningen avser uppbyggnad av arbetet med Svenska kyrkans färdplan för klimatet. Med utgångspunkt från detta fastställde kyrkostyrelsen den 18 december 2019 Svenska kyrkans färdplan för klimatet. Färdplanens övergripande effektmål är satta till år 2030 enligt följande:

- ◆ Svenska kyrkan ska vara klimatneutralt senast år 2030, det vill säga inte lämna något nettobidrag till den globala uppvärmningen. Målet ska till största delen nås genom utsläppsminskningar inom Svenska kyrkans egen verksamhet samt andra insatser för omställning nationellt och globalt.
- ◆ Vi kommer i ökad utsträckning att verka för den värderingsförändring som vi som mänsklighet behöver åstadkomma och lyfta andliga och existentiella aspekter av klimatkrisen.
- ◆ Svenska kyrkan kommer också, bland annat genom Act Svenska kyrkan, att stärka stödet till de människor i världen som drabbas mest av klimatförändringarnas effekter (klimaträttvisa).

Vägen mot dessa effektmål är uppdelad i etapper som motsvarar mandatperioder med ett års förskjutning, där den första sträcker sig till slutet av 2022.

Kyrkostyrelsens arbete med klimatfrågorna

Kyrkostyrelsen ansvarar för genomförandet av färdplan för klimatet. Detta sker framför allt genom en av stiftsdirektorerna tillsatt taktisk grupp för ändamålet. Den taktiska gruppens medlemmar har tillhörighet i olika stift och arbetar inom olika

verksamhetsområden. Detta för att nå en större spridning avseende både relevans av insatser och det främjandearbete som ska underlättas genom färdplanen.

Av de 25 miljoner kronor som kyrkomötet årligen avsatt fram till 2022 avser 11 miljoner kronor resursförstärkning i stiftet med samordnad kompetensfördelning, medan resterande 14 miljoner kronor avsatts till projekt som uppfyller följande kriterier:

- ◆ Ett effektivt uppnående av färdplanens etappmål
- ◆ Nyttiggörande för flertalet stift och/eller synergier med andra program och initiativ
- ◆ Tillgänglighet av relevant kompetens och projektledningsresurser
- ◆ Kyrkans särskilda bidrag som aktör
- ◆ Innovativa och/eller grundläggande mer långsiktiga uppdrag och projekt kan prioriteras, om deras potentiella framtida bidrag till måluppfyllnad är stort.

Kyrkostyrelsens arbetsutskott har delegerat beslut om projekt och uppdrag till generalsekreteraren. Beslutet om kriterier och delegation gäller för den treårsperiod som kyrkomötet har anslagit medel. Arbetsutskottet får en kontinuerlig återrapportering om hur medlen har använts.

Klimatförändringar och ekonomi

Oavsett vilka insatser som görs för att möta klimatförändringarna, kommer dessa att påverka Svenska kyrkans ekonomi. Klimatförändringarna är både globala och lokala. Att rusta för pågående förändringar genom klimatinvesteringar är ett förebyggande arbete som är mindre kostsamt jämfört med att åtgärda katastrofer och skador på människor och egendom i efterhand. Vid sitt möte under 2020 identifierade World Economic Forum ett misslyckande med klimatarbetet som den för närvarande största globala risken.

Det råder osäkerhet om storleken på de ekonomiska konsekvenserna till följd av klimatförändringarna. Svenska kyrkans färdplan för klimatet syftar bland annat till effektivisering och synergier inklusive långsiktig kostnadsminskning inom framför allt fastighetsförvaltningen.

Klimatförändringar och kulturarv

Riksantikvarieämbetet beskriver klimatförändringarnas risker för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse och andra kulturmiljöer på www.raa.se/kulturarv/klimat-och-miljo/. Förändringarna omfattar bland annat ökad risk för jordskred och erosion, ökad fuktbelastning, större antal temperaturväxlingar kring vattnets fryspunkt, extrem nederbörd, brandrisk och havsnivåhöjning. Riksantikvarieämbetet menar i sin handlingsplan för klimatanpassning 2019–2023 att klimatpåverkande utsläpp måste minskas samtidigt som åtgärder måste vidtas för att begränsa skadeverkningarna på kulturarvet av de nämnda risker som ett förändrat klimat innebär.

Svenska kyrkan förvaltar ett betydande kulturarv. Av Kulturmiljölagen (SFS 1998:950) framgår att det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda kulturmiljön och att ansvaret för kulturmiljön delas av alla. Inom ramen för Svenska kyrkans färdplan finns det möjlighet att finansiera fastighetssatsningar som möter klimatförändringarna, så länge de leder till att färdplanens etappmål och att kriterierna enligt ovan uppnås.

Stiftsindelning

Reglering

Av 36 kap. 6 § i kyrkoordningen framgår vilka stift som finns inom Svenska kyrkan och i 37 kap. 23–28 §§ finns bestämmelserna om ändring i stiftsindelningen. Huvudregeln är att kyrkomötet har till uppgift att besluta om sådana ändringar. Mindre ändringar, d.v.s. sådana som består i att en eller flera församlingar eller pastorat förs över från ett stift till ett annat, liksom beslut gällande del av en församling, beslutas dock av kyrkostyrelsen. En förutsättning för att en sådan ändring ska få göras är att stiftsindelningen därmed blir mer ändamålsenlig.

Historik

Stiftsbildningen i Sverige går tillbaka till tidig medeltid då den katolska kyrkan upprättade biskopssäten. Under 1000-talet och 1100-talet bildades Skara, Linköpings, Strängnäs, Västerås och Uppsala stift. Från att ha hört till ärkebiskopsdömet Hamburg-Bremen fördes de år 1103 till det nordiska ärkebiskopsdömet i Lund som då upprättades.

År 1164 avskildes den svenska kyrkoprovinsen och fick en egen ärkebiskop i Uppsala. I början av 1200-talet bildades ett finskt stift som från och med år 1300 fick sitt säte i Åbo. I Magnus Erikssons landslag uppräknas de sju biskopsdömen som fanns i det dåvarande Sverige. Genom att landet vidgades tillkom biskopsdömet i Lund på 1600-talet.

Stiftsindelningen har sedan dess genomgått förändringar från tid till annan. Under 1900-talet skedde flera förändringar i stiftsindelningen. Luleå stift avskildes från Härnösands stift 1904 och Kalmar stift lades samman med Växjö stift 1915. 1942 tillkom Stockholms stift (SKU 1995:9 Ärkestiftsutredningen, sid 83).

Tidigare behandling i kyrkomötet

Vid 2000 års kyrkomöte väcktes två motioner (2000:19 och 2000:30) med önskemål om utredning i syfte att se över stiftsindelningen. På förslag av organisationsutskottet (O 2000:2) avslog kyrkomötet motionerna. Utskottet anförde som motiv för sitt ställningstagande följande.

Utskottet finner det angeläget att förslag till konkreta ändringar i stiftsindelningen eller stiftsorganisationen skall växa fram utifrån de behov som finns i stiftet. Det är enligt utskottet olämpligt att från den nationella nivån ta initiativ till dylika förändringar.

Läronämnden konstaterade i sitt yttrande över motionerna (Ln 2000:6) att kyrkan i Sverige alltid har framträtt som församlingar och stift och att en förändring av stiftsindelningen inledningsvis bör grundas i behov inom stiftet.

Under 2002 års kyrkomöte behandlades en motion (2002:75) med förslag om en allsidig översyn av stiftsindelningen. Med anledning av motionen föreslog organisationsutskottet att kyrkomötet skulle uppdra till kyrkostyrelsen att ordna en kartläggning. Utskottet anförde samtidigt att frågor om stiftsindelningen kräver ett betydande utrednings- och förankringsarbete och att ett förberedande arbete av främst kartläggande karaktär därför borde initieras redan nu. Utskottet ansåg även att det var av vikt att få en redovisning av pågående och verkställda utredningar i de olika stiftet. Härigenom skulle kyrkomötet få ett underlag för allmänna ställningstaganden till förändringar av stiftsindelningen (O 2002:6). Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Kyrkostyrelsen redovisade i KsSkr 2003:5 sin initiala kartläggning. Stiftsstyrelsen i Göteborgs stift hade låtit utreda frågan om delning av stiftet. I Karlstads stift såg man inget behov av ändrad stiftsindelning för egen del men önskade ett aktivt deltagande i en diskussion om vilken stiftstillhörighet norra delen av Göteborgs stift skulle komma att få vid en delning. I Växjö stift ansåg man att det var angeläget att kommungränserna överensstämmer med stiftsgränserna, vilket skulle leda till justeringar i fem kommuner. I Stockholms stift var man öppen för en förändring av stiftsgränsen i de fall där en kommun är delad mellan två stift. Övriga stift ansåg att det inte förelåg behov av förändringar i stiftsindelningen och de hade inte heller för avsikt att tillsätta utredningar i frågan under mandatperioden. I flera av svaren framhölls att initiativ till förändringar i stiftsindelningen ska växa fram utifrån de behov som finns i stiftet. Kyrkostyrelsen föreslog att skrivelsen skulle läggas till handlingarna, vilket även skedde.

Inför 2015 års kyrkomöte väcktes två motioner rörande stiftens indelning och uppgifter. I motion 2015:78 föreslogs att kyrkostyrelsen skulle utreda om nuvarande stiftsindelning är den optimala för att möta framtida behov och även att kyrkostyrelsen skulle utreda om det finns anledning att förtydliga stiftens uppgifter i kyrkoordningen. Organisationsutskottet anförde i sitt betänkande (O 2015:10), att det, på liknande sätt som utskottet gjorde i sitt betänkande O 2000:2, fann det angeläget att förslag till konkreta ändringar i stiftsindelningen eller stiftens uppgifter växer fram utifrån de behov som finns i stiftet. Vidare ansåg utskottet att det är olämpligt att från den nationella nivån ta initiativ till dylika förändringar. Utskottet menade att det inte fanns tillräckliga skäl att nu avvika från denna hållning och genomföra en nationell utredning om stiftsindelningen och om stiftens uppgifter. Utskottet föreslog avslag på motionen, vilket också blev kyrkomötets beslut. I motion 2015:99 föreslogs bland annat att kyrkostyrelsen skulle återkomma till kyrkomötet med förslag om att varje stift i samband med mandatperiodens början ska upprätta en stiftsinstruktion. Organisationsutskottet föreslog i samma betänkande, efter att ha beaktat läronämndens yttrande över motionen, avslag på motionen. Detta blev även kyrkomötets beslut.

Stiftens och den nationella nivåns uppgifter m.m.

Reglering

Svenska kyrkans organisation och uppgiftsfördelning regleras ytterst i lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan. I 1 § anges att ”Svenska kyrkan är ett evangelisk-lutherskt trossamfund som framträder som församlingar och stift. Svenska kyrkan har också nationella organ.” I 4–6 §§ samma lag anges övergripande vilka uppgifter som hör till respektive nivå.

I kyrkoordningens tredje och fjärde avdelning anges vidare mer preciserat vilket uppdrag stiftet respektive den nationella nivån har, respektive den ansvarsfördelning som gäller mellan de olika organen på respektive nivå.

Till de grundläggande förarbetena avseende nämnda bestämmelser hör bland annat regeringens principbeslut om ändrade relationer mellan staten och Svenska kyrkan (prop. 1995/96:80) samt 1995 års kyrkomötes uttalanden (2KL 1995:1, s. 32).

Tidigare behandling i kyrkomötet

Inför kyrkomötet 2015 väcktes en motion (2015:3) rörande den nationella nivåns uppgifter. I motionen föreslogs att kyrkostyrelsen skulle ges i uppdrag att utreda möjligheten till ändring i kyrkoordningen som gör det möjligt för Svenska kyrkan på nationell nivå att i sitt uppdrag också ha möjlighet att utföra verksamhetsuppgifter. Motionen behandlades av organisationsutskottet (O 2015:10) som menade att den

reglering av uppgifter och ansvarsområden som finns för Svenska kyrkans olika nivåer är ändamålsenlig. Utskottet föreslog att motionen skulle avslås, vilket också blev kyrkomötets beslut.

Inför kyrkomötet 2017 väcktes en motion (2017:118) med förslag om att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda stiftens tillsynsroll med beaktande av såväl anställda som förtroendevalda och resurser. Motionen behandlades av tillsyns- och uppdragsutskottet (TU 2017:14) som i sitt betänkande framhöll att biskopens och stiftets tillsynsuppgift är tydligt angiven i kyrkoordningen. Utskottet föreslog därför avslag på motionen vilket även blev kyrkomötets beslut.

Icke territoriella stift

Genom beslut av 2002 års kyrkomöte knöts utlandsförsamlingarna till Svenska kyrkans reguljära episkopala struktur genom att anslutas till Visby stifts biskop och domkapitel. I syfte att tydliggöra att Svenska kyrkan i utlandet ska vara ett nationellt ansvar, fick främjandefunktionen ligga kvar på nationell nivå hos nämnden för Svenska kyrkan i utlandet. Av förarbetena till kyrkomötets beslut framgår att kyrkostyrelsen avfärdade de tankar på ett eget utlandsstift för Svenska kyrkan i utlandet, som funnits i flera tidigare utredningar (KsSkr 2002:7).

Kyrkostyrelsen fick av 2005 års kyrkomöte i uppdrag att utvärdera konsekvenserna av 2002 års kyrkomötesbeslut rörande det förändrade tillsynsansvaret för utlandsförsamlingarna. Utvärderingen skulle pröva frågan om att göra Svenska kyrkan i utlandet till ett eget utlandsstift med egen stiftsstyrelse och eget domkapitel. Resultatet av nämnda utredning presenterades i betänkandet Utlandskyrkan – struktur och delaktighet (SKU 2009:1). Utredningen presenterade fyra olika tänkbara modeller för utlandskyrkans framtida organisation, varav en modell utgjordes av alternativet ”Ett eget utlandsstift”. Utredningen fann starka skäl till att avstå från detta alternativ, eftersom en rättslig analys hade visat att det inte är möjligt att inrätta ett eget utlandsstift med mindre än att det först görs en framställan till regeringen om ändring i lagen om Svenska kyrkan (SKU 2009:1 s. 135 ff.). Kyrkostyrelsen instämde i utredningens bedömning och framhöll därutöver att utlandsstiftet enligt alternativet skulle bli icke-territoriellt och därmed komma att utgöra en organisatorisk del av ett helt nytt slag. Kyrkostyrelsen menade vidare att biskopens roll också skulle komma att bli annorlunda än i de övriga stiftet och därmed till dels innebära en typ av episkopat som hittills inte har funnits i Svenska kyrkan (KsSkr 2011:5 s. 27 f). Mot bakgrund av dessa konstateranden föreslog kyrkostyrelsen istället att Svenska kyrkan i utlandet även fortsättningsvis skulle vara en angelägenhet för den nationella nivån med tillsynsfunktionen kopplad till Visby stift.

Strategiska beslut under kyrkomötet 2020

Enligt 10 kap. 3 § kyrkoordningen gäller att kyrkostyrelsen företräder Trossamfundet Svenska kyrkan, bereder och verkställer kyrkomötets beslut och har förvaltande uppgifter. Enligt 12 kap. 1 § leder och samordnar även kyrkostyrelsen förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter och den ska också göra de framställningar som behövs till kyrkomötet.

Några formella beslut av kyrkomötet om ändrade former för sammanträden eller beslutsfattande har inte fattats av kyrkomötet inför dess sammanträde 2020. Kyrkomötets presidium och gruppledarna för kyrkomötets nomineringsgrupper har konstaterat att den extraordinära situation som råder med anledning av covid-19 och begränsning av möjligheten att hålla större sammankomster, innebär att det inte är möjligt att genomföra ett vanligt kyrkomöte år 2020. Gruppledarna har därför, efter samråd med kyrkomötets presidium, kommit överens om andra former för höstens kyrkomöte.

Överenskommelsen är informell. Överenskommelsen finns tillgänglig på kyrkomötets webbplats.

Om budgetbeslut

Enligt 51 kap. 4–5 §§ kyrkoordningen ska den nationella nivån varje år upprätta en budget för nästa budgetår. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret, samt en plan för ekonomin under en period av tre år.

Migrations- och integrationsinsatser

Tidigare behandling i kyrkomötet

Arbetet med asylsökande och flyktingar har till stora delar finansierats genom särskilda satsningar av kyrkomötet. Under 2016 avsattes 75 miljoner kronor till satsningen och under de följande åren, fram till och med 2019, avsattes ytterligare 60 miljoner kronor per år. Medlen har främst kommit församlingar och stift till del.

Enligt tidigare beslut skulle 2019 vara sista året på satsningen. Ekonomiutskottet ansåg, mot bakgrund av den då rådande flyktingsituationen, att denna tvära förändring i verksamhetens finansiering var problematisk och föreslog därför att kyrkomötet skulle bevilja 25 miljoner kronor utanför kostnadsramen att stå till kyrkostyrelsens förfogande under 2020, där medlen kan användas för arbete såväl i Sverige som utomlands. Detta blev också kyrkomötets beslut.

Under kyrkomötet 2016 behandlades tre motioner om Svenska kyrkans flykting- och migrationsarbete. Kyrkolivsutskottet föreslog avslag på de motioner som förordade ett särskilt uppmärksammande av kristna flyktingar men bifall till att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram råd och vägledning för hur församlingarna kan arbeta med mission för nyanlända. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag (Kl 2016:8, KmSkr 2016:23).

Asylrättscentrum

Asylrättscentrum (tidigare Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar) har sedan 1991 arbetat för att asylprocessen ska ske på ett rättssäkert och konventionsenligt sätt. Asylrättscentrum har fyra huvudmän, Trossamfundet Svenska kyrkan, Stockholms stift, Caritas Sverige och Rädda barnen. Vidare har centret tre organisationer som medlemmar vilka är Stockholms stadsmission, Equmeniakyrkan och Flyktinggruppernas riksråd. Huvudmännen har som roll att tillsammans med Asylrättscentrums ledning besluta om organisationens strategiska inriktning. Huvudmännens ekonomiska bidrag är en förutsättning för att arbetet ska kunna bedrivas. Huvudmännen bidrar också med kunskap i sakfrågor. Medlemmar bidrar till att stödja Asylrättscentrums arbete och får stöd i sitt arbete med asylrättsfrågor.

Asylrättscentrums arbete är uppdelat i följande områden.

- ◆ *Kunskap och analys*: Samla kunskap om svensk asylrätt, asylprocessen och om utvecklingen inom migrationsrätten. Arbete med samordning bland aktörer som är verksamma inom migrationsområdet.
- ◆ *Kunskapsspridning*: Sprida kunskap till asylsökande om hur asylprocessen fungerar och vad som förväntas av dem själva. Ge utbildningar för både personer som stöttar asylsökande i sin yrkesroll och de personer som engagerar sig på sin fritid.
- ◆ *Påverkansarbete*: Informera om och publicera genomförda analyser. Svara på remisser och lämna yttranden på lagförslag och statliga utredningar inom migrationsområdet.

- ◆ *Praktisk rådgivning och driva ärenden:* Erbjudas gratis juridisk rådgivning till asylsökande, ombud, gode män, kontaktpersoner och andra berörda. I vissa fall agera som offentligt biträde och driva rättsprocesser som ombud.

Svenska kyrkans behov av stöd

Lagstiftningsarbetet på migrationsområdet de senaste åren har fortskridit i en mycket hög takt, vilket lett till att regelverket idag är komplicerat och svårtolkat för Svenska kyrkans många anställda och frivilliga som möter asylsökande. Under kommande år väntas ytterligare förändringar göras i lagregleringen både i Sverige och på EU-nivå, varför det även fortsättningsvis bedöms finnas stort behov av att få stöd i att analysera hur regelverket påverkar de asylsökande.

Asylrättscentrum ger stöd till anställda och frivilliga hos Svenska kyrkans församlingar, så de i sin tur kan ge adekvat stöd och korrekt information till asylsökande. Inom ramen för Svenska kyrkans migrationsarbete på nationell nivå förs en löpande dialog med Asylrättscentrum, vars analyser av rättsläget i Sverige och EU exempelvis fungerar som ett stöd i de underlag som arbetas fram för kyrkokansliets ledning i samband med möten med politiker och myndigheter.

Ändrade behov

Antalet asylsökande var ovanligt stort under 2014 och 2015. Till följd av att tillfälliga uppehållstillstånd infördes 2016, befinner sig många som anlände under dessa år nu i den så kallade förlängningsprocessen. Tillfälliga tillstånd innebär att asylsökande och deras anhöriga som fått uppehållstillstånd kommer att befinna sig i en förlängningsprocess vid flera tillfällen. Svenska kyrkans anställda och dess frivilliga medarbetare fungerar som ett stöd för de människor som befinner sig i denna process, där Asylrättscentrums utbildningar om förlängningsprocessen är en viktig förutsättning i det arbetet.

Många asylsökande som anlände 2014–2015 befinner sig nu i en överklagandeprocess eller en återvändandeprocess. Församlingarnas medarbetare och frivilliga utgör ett stöd även i dessa processer. I syfte att öka kunskapen i det arbetet har Asylrättscentrum tagit fram ett kompetensutvecklingspaket om återvändandeprocessen.

Svenska kyrkans nationella nivå får allt fler frågor från anställda och frivilliga i stift och församlingar om asylsökandes ekonomiska och sociala rättigheter. För att möta upp detta behov bygger Asylrättscentrum för närvarande upp kompetens på detta område för att kunna ge stöd till Svenska kyrkan samt övriga huvudmän och medlemmar.

Asylrättscentrum har under 2019 haft samverkansavtal med Uppsala, Linköpings, Strängnäs, Västerås, Växjö, Lunds, Karlstads, Härnösands, Luleå och Stockholms stift. Därutöver har Asylrättscentrum samverkansavtal med Föreningen för rådgivning till asylsökande och flyktingar i Västsverige som inkluderar Skara och Göteborgs stift. Stiftet har olika behov och därför har avtalen anpassats till behov i de enskilda fallen. Samtliga avtal innehåller dock distansrådgivning, (ärendebedömning samt rådgivning via mejl och telefon) och kompetensutveckling. Inom varje avtal finns en samordnare inom stiftet som har kontakt med en jurist hos Asylrättscentrum. Tillsammans utvecklar parterna en gemensam plan för insatser som är anpassade efter lokala behov.

Även om arbetet med asylsökande och nyanlända fortfarande är omfattande, kan man idag se en utveckling mot mer integrerade verksamheter för både svenskar och nyanlända. Församlingarna strävar nu efter att finna former för arbetet som är hållbara även utan de extra medel för ändamålet som de fått av kyrkomötet under de senaste åren.

Ekonomi

Basen i Svenska kyrkans årliga stöd till Asylrättscentrum har utgjorts av huvudmannavgiften på 400 000 kronor samt ett anslag på 1 miljon kronor. Det ekonomiska stödet till centret har varit något högre de senaste åren. Detta mot bakgrund av att centret fått del av den särskilda satsning kyrkomötet gjorde under åren 2016–2019 avseende arbete med asylsökande och flyktingar. Under 2016 och 2017 avsattes utöver det årliga stödet cirka en miljon kronor per år till centret och under 2018 och 2019 avsattes cirka 2 miljoner kronor per år utöver det årliga stödet.

Asylrättscentrum har också fått del av statliga medel som Svenska kyrkan erhållit till arbete med asylsökande och flyktingar. Under 2018 och 2019 har Svenska kyrkan förmedlat en mindre del av det statliga bidraget, sammanlagt 280 000 kronor (0,9 procent) till centret.

Statistik

Asylrättscentrum rapporterar till Svenska kyrkan på flera olika sätt. Som huvudman får Svenska kyrkan en årsrapport, en årsredovisning samt en så kallad effektrapport. Enligt centrets årsrapport för 2019 hanteras årligen 10 000 rådgivningar via epost och telefon, 550 ärenden screenas och 130 föreläsningar genomförs. Antalet samtal till telefonrådgivningen har ökat under 2019 med cirka 400 samtal sedan 2016. Volymen inkommen epost har ökat med 73 procent till 9 500 meddelanden sedan 2016.

Under 2019 hade Asylrättscentrum förordnanden som offentliga biträden i 37 enskilda ärenden och agerade ombud i 44 nationella ärenden. Vidare har antalet ärenden, som inkommer spontant, ökat med 127 procent till 788 ärenden sedan 2015. Slutligen drev centret under 2019 fem internationella ärenden och under innevarande år 2020 pågår för närvarande elva sådana ärenden.

Interreligiös dialog

Under de senaste decennierna har förändrade migrationsmönster inneburit förändringar i det interreligiösa landskapet på såväl global, som nationell och religiös nivå. För många av Svenska kyrkans församlingar har detta inneburit fler möten med personer av såväl annan kyrkofamilj som annan religiös tillhörighet. Detta har medfört ett ökat behov av samverkan mellan Svenska kyrkan och andra trosbaserade organisationer.

En konkret förändring i det ekumeniska landskapet i Sverige är att Sveriges kristna råd (SKR) numera har 27 medlemskyrkor, där drygt hälften av dem har en högsta ledning som finns i ett annat land än Sverige. Bildandet av Sveriges interreligiösa råd (SIR) 2010 var ett initiativ för att tillsammans med SKR samordna dialogen med judar, sunni- och shiamuslimer, buddhister, sikher, hinduer, mandéer, aleviter och Jesu Kristi kyrka av sista dagars heliga.

Biskopsmötet har som en av sina viktigaste uppgifter att vägleda Svenska kyrkan i teologiska och ekumeniska frågor. Därför har biskoparna på olika sätt i biskopsbrev fortlöpande uppmärksammat den ständigt förändrade kontexten när det gäller interreligiösa frågor och interreligiös dialog. Redan 1992 kom biskopsbrevet *De kyrkliga handlingarna i mötet med invandrare. Ett pastoralt brev från Svenska kyrkans biskopar*. Nästa biskopsbrev på samma tema publicerades år 2012; *De kyrkliga handlingarna i en mångreligiös kontext*. Detta biskopsbrev reviderades 2019.

Kyrkomötet har vid flera tillfällen behandlat ärenden om religionsdialog och interreligiösa frågor. Ett av de viktigaste var behandlingen av kyrkostyrelsens skrivelse med dokumentet *Guds vägar: Judendom och kristendom* utarbetat av Svenska kyrkans teologiska kommitté på uppdrag av biskopsmötet och dåvarande centralstyrelsen

(KsSkr 2001:5). Kyrkomötet antog dokumentet 2001. År 2014 (Eu 2014:2, KmSkr 2014:3) beslöt kyrkomötet att ånyo uppmärksamma och sprida dokumentet.

Kyrkomötet behandlade 2019 (Eu 2019:1) ett förslag till studiecirkelmateriel för religionsdialog. Ekumenikutskottet underströk i sitt övervägande vikten av att fortsätta arbetet med religionsdialog som en form av alla de goda samtal som det samtida samhället behöver. Vidare konstaterade utskottet att det i Svenska kyrkans stift och församlingar redan finns flera initiativ och program inom området religionsdialog. På nationell nivå finns en tjänst som samordnare för interreligiöst arbete samt programmet *en värld av grannar – interreligiös praktik för fred*.

Erfarenheter av interreligiösa samarbeten som etablerats och växt fram innan mars 2020, har visat sig vara användbara och viktiga i tider med pandemi och kris i samhället, till exempel samordning kring diakonala insatser tillsammans med Islamic Relief Sverige. <https://internwww.svenskakyrkan.se/Diakoni/nya-svenskar>

I relation till människor av annan tro finns en spänning, men inte nödvändigtvis motsättning, mellan vittnesbörd och dialog. I det ekumeniska dokumentet *Kristen vittnesbörd i en mångreligiös värld* (2011), som antagits av Kyrkornas världsråd, Påvliga rådet för interreligiös dialog och Evangeliska världssalliansen, är en viktig utgångspunkt att kristna med glädje ska följa uppmaningen att alltid vara ”beredda att svara var och en som kräver besked om ert hopp. Men göra det ödmjukt och respektfullt i medvetande om er goda sak ...” (1 Petr. 3:15–16).

Som ett led i att uppnå den långsiktiga målbilden år 2030 om att stärka och utveckla relationer med kyrkans omvärld, har kyrkostyrelsen gett kyrkokansliet i uppdrag att implementera Svenska kyrkans plattform för ekumenik och interreligiös dialog.

Våld i nära relationer

Översikt av våld i nära relationer

Våld i nära relationer kännetecknas av att den utsatta har en nära relation till och ofta starka känslomässiga band till förövaren. Detta försvårar möjligheten till motstånd och uppbrott. Våldet sker vanligtvis inomhus i den utsattes egen bostad och ökar i allvar och intensitet ju längre relationen pågår.

Begreppet våld i nära relationer innefattar alla typer av våld mellan närstående. Det handlar både om särkönade och samkönade parrelationer och om våld i andra familje- och släkterelationer, samt om barn som upplevt våld i sin familj. Den vanligaste formen av våld i nära relationer är en man som utövar våld mot en kvinna som han har eller har haft ett förhållande med.

Närmare en femtedel av de anmälda misshandelsbrotten under 2019 rörde misshandel av en närstående med vilken den utsatte hade eller hade haft en parrelation. Anmäld misshandel av andra närstående genom släktskap eller familj stod för 15 procent av samtliga misshandelsbrott. I den Nationella trygghetsundersökningen uppgav 18 procent av de som utsattes för misshandel under 2016 att gärningspersonen var en närstående.

I Brottsförebyggande rådets (Brå) nationella kartläggning av brott i nära relationer (2014) uppgav 6,8 procent av befolkningen att de utsattes för brott i en nära relation under 2012. Andelen kvinnor som utsattes för brott i en nära relation under 2012 var ungefär lika stor som andelen utsatta män (7 procent av kvinnorna och 6,7 procent av männen). När man studerar utsatthet för brott i nära relationer under livstiden är det dock en större andel kvinnor som uppger att de varit utsatta. Drygt 25 procent av kvinnorna och knappt 17 procent av männen av befolkningen har varit utsatta.

Enligt Nationellt centrum för kvinnofrid är det ungefär tio procent av alla barn i Sverige som upplevt våld i hemmet någon gång, varav fem procent har gjort det ofta.

Många barn som upplever våld blir också själva utsatta. Intervjustudier visar att tystnad ofta präglar barns reaktioner på våldet, vilket kan leda till att traumat osynliggörs.

I samhället finns grupper som är särskilt utsatta. Här kan nämnas människor med olika former av funktionsvariationer samt hbtq-personer, särskilt transpersoner.

Coronapandemins effekter

Enligt Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte) har coronapandemin lett till ökad social distansering och att vi spenderar allt mer tid i hemmet. Nu larmar organisationer i landet om att våld i nära relationer ökar.

Enligt preliminär statistik från Brå, *Anmälda brott i juni 2020*, ses en kraftig ökning i antal anmälningar av misshandel inom parrelationer riktade mot kvinnor under första delen av 2020. Det är oklart om denna ökning är relaterad till coronapandemin då den startade redan i mars 2020. Brå poängterar också att det i statistik kring misshandel av närstående finns ett stort mörkertal att räkna med. Pandemins definitiva effekter kommer kunna ses i statistiken längre fram.

Jämställdhetsmyndigheten uppger i ett uttalande i april 2020 att när allt fler familjer tvingas stanna hemma riskerar såväl mäns våld mot kvinnor som andra former av våld i nära relationer som exempelvis hedersrelaterat våld och sexuellt våld mot barn öka. Isoleringen gör kontroll och våld möjligt inom hemmets väggar. Myndigheten drar också slutsatsen att ett samhälle i kris, ekonomisk press och ångest över situationen är bidragande orsaker.

Statlig hantering av frågan

Under 2000-talet har regeringen gett ett flertal uppdrag till statliga myndigheter för att arbeta vidare för att minska våldet i nära relationer. Ambitionen har varit att verka för en omorientering från ett reaktivt till ett proaktivt förhållningssätt genom att främja utvecklingen av effektiva åtgärder för att förhindra både att våld utövas och att våld upprepas.

För att stärka förutsättningarna beslutade regeringen 2016 om en nationell strategi som särskilt betonar förebyggande insatser. Den nationella strategin ingår i skrivelsen *Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid* (Regskr. 2016/17:10). För att åstadkomma en jämställd framtid fordras enligt regeringen ett bredare och mer konstruktivt engagemang av män och pojkar samt en uppgörelse med normer som rättfärdigar våld och begränsningar av kvinnors och flickors handlingsutrymme och livsval. Vidare måste enligt regeringen alla samhällssektorer som kommer i kontakt med våldet och dess konsekvenser bli bättre på att upptäcka det. Arbetet mot våld ska vara väl samordnat mellan berörda aktörer på samtliga nivåer. Strategin är tioårig och började gälla den 1 januari 2017. Den nationella strategin nämner specifikt trossamfunden som en viktig arena för det förebyggande arbetet tillsammans med andra verksamheter som berör kyrkans verksamhet. Exempelvis förskolan, skolan, universitetet, högskolan, vuxenutbildningen, elevhälsan, olika verksamheter inom hälso- och sjukvården, idrotten, föräldraskapsstödet inklusive familjerådgivningen, vissa delar av socialtjänsten samt samhällsorienteringen för nyanlända.

2019 satsade regeringen 45 miljoner kronor för att stärka arbetet mot våld i nära relationer. I satsningen ingick att stärka Nationellt centrum mot kvinnofrid.

Under våren 2020 avsatte regeringen 100 miljoner kronor till civilsamhällesorganisationer för arbete med barn och unga i utsatta situationer samt med våldsutsatta kvinnor, barn och hbtq-personer och mot våld i nära relationer. Stödet ska bidra till att lindra den förstärkta utsatthet som kan drabba dessa grupper om de exempelvis inte kan gå till jobbet eller skolan, delta i fritidsverksamheter eller måste isolera sig i hemmet. Insatserna kan bland annat avse ökad närvaro på nätet för att nå ut till de utsatta grupperna.

I dagsläget arbetar flera myndigheter (Socialstyrelsen, Jämställdhetsmyndigheten, Polisen m. fl.) med regeringsuppdrag rörande våld i nära relationer. Statens styrning i ämnet vägleds av fyra målsättningar:

1. Arbeta förebyggande mot våld.
2. Bli bättre på att upptäcka, skydda och stödja de som utsätts för våld.
3. Effektivare brottsbekämpning.
4. Satsa på mer kunskap och metodutveckling.

Hantering av frågan inom Svenska kyrkan

Kyrkomötet har inte på något direkt sätt tidigare behandlat specifikt frågor om våld i nära relationer. Däremot har frågor angående makt, kön, jämställdhet, sexuellt våld och övergrepp behandlats vid ett flertal tillfällen i kyrkomötet under de senaste 20 åren. Detta inom ramen för Svenska kyrkans systematiska arbete för jämställdhet och mot sexuella övergrepp i en kyrklig kontext.

1996 beslutade ombudsmötet att Svenska kyrkan på ett tydligare sätt skulle arbeta med att bemöta och förebygga sexuella övergrepp i kyrkliga sammanhang (OF 1996:506, OSkr 1996:505). 1998 antog dåvarande SFRV:s styrelse dokumentet *Riktlinjer för handhavandet inom Svenska kyrkan av situationer där människor, såväl barn som vuxna, blivit utsatta för sexuella övergrepp av kyrklig personal*.

2018 hölls den av nationell nivå arrangerade konferensen *När gränser överskrids* i Uppsala i syfte att uppmärksamma 20 år av aktivt arbete mot sexuella övergrepp. Under konferensen belystes, bland mycket annat, dubbel utsatthet hos människor med funktionshinder och hbtq-personer.

Kyrkomötets senaste behandling av frågor relaterade till våld och övergrepp var med anledning av motionen 2018:88 (Kl 2018:6, KmSkr 2018:16). Den resulterade i rapporten *Uppföljning av #metoo och #vardeljus*. Kyrkostyrelsen har gett kyrkokansliet i uppdrag att arbeta vidare med frågor rörande makt, kön och jämställdhet utifrån skrivelsen. Arbetet har ett brett våldspreventivt fokus.

I församlingar, pastorat och stift har frågan belysts och arbetats med tidigare. Exempelvis bedriver Karlstads stift och Karlstads pastorat i samverkan med Region Värmland och lokala kommuner *Krismottagning för män*. Verksamheten består i hantering av ilska, aggressivitet, problem i nära relationer, existentiell kris eller liknande för män över 18 år. Inom denna verksamhet bedrivs också ickevåldsgrupper.

I Göteborgs stift pågår just nu uppstart av en utbildningssatsning på området våld i nära relationer. I referensgruppen finns representanter för kvinnojourerna, organisationen Maskrosbarn samt regionen. Församlingar och pastorat har belyst problematiken i sitt diakonala arbete vid ett flertal tillfällen. Här finns med stor sannolikhet också ett arbete som sker i det enskilda samtalsrummet som det inte berättas om öppet. Inom den familjerådgivning som Svenska kyrkan bedriver runt om i landet finns också erfarenhet och kompetens att samtala om denna problematik, likaså inom ramen för Jourhavande präst.

I syfte att rusta framtida kyrkliga medarbetare finns pass om våld i nära relationer med i undervisningen på Svenska kyrkans utbildningsinstitut genom Nationellt centrum för kvinnofrid.

Metoder

Det finns en stor mängd metodmaterial för att förebygga, motverka, fånga upp, behandla eller stötta personer som drabbas av våld i nära relationer eller som själva använder våld. Samtliga metoder behöver anpassas till den kontext eller den målgrupp som respektive metod riktar sig till.

Inom det systematiska arbetet mot sexuella övergrepp har Svenska kyrkan slutit avtal med Scouterna för användning av utbildningen *Trygga möten* som har fokus på att förebygga sexuella övergrepp och trakasserier. I denna utbildning finns perspektiv utifrån makt, könsroller med mera som också är till hjälp i att förebygga våld.

Ett viktigt redskap i det förebyggande arbetet mot våld i nära relationer är handboken *Inget att vänta på* (Jämställdhetsmyndigheten) som är skriven för den som arbetar på länsstyrelsen, på kommunen eller inom civilsamhället. Även den som arbetar våldsförebyggande direkt med barn och unga kan ha nytta av handboken. I handboken finns kunskap om våld, genus och prevention samlat på ett och samma ställe. Den ger en konkret vägledning för hur ett systematiskt och kunskapsbaserat förebyggande arbete mot våld kan genomföras i fem steg.

FREDA (Socialstyrelsen) är standardiserade bedömningsmetoder tänkta att användas i socialtjänstens arbete mot våld i nära relationer. De består av tre instrument och en manual om hur instrumenten ska användas. (Socialstyrelsen)

Som tillägg till metoder för att motverka eller upptäcka våld i nära relationer finns också BRA-samtal (stiftelsen Allmänna barnhuset) vilket är utformat för att stödja personal inom kommuner, landsting/regioner och idéburna organisationer i hur de kan gå tillväga när de pratar med föräldrar och barn för att uppmärksamma barnens rätt till information, råd och stöd. Syftet är att öka barnets delaktighet och handlingsutrymme. På lång sikt är målsättningen att stärka barn och ungas utveckling och att förebygga psykisk och fysisk ohälsa. BRA-modellen kan användas för att stödja barns perspektiv för barn som lever i eller i närheten av relationer där våld används.

Utskottets överväganden

Verksamhetens inriktning

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i samarbete med stiftelsen genomföra en kartläggning av var församlingar och pastorat befinner sig i nuvarande planer för sina IT-lösningar och administrativa system.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att till 2021 års kyrkomöte, på basis av resultatet av nämnda kartläggning, presentera en färdplan som innehåller tidplan samt investerings- och finansieringsplan för det fortsatta införandet.

Utskottets förslag överensstämmer i huvudsak med kyrkostyrelsens förslag i skrivelsen Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin. Undantaget är delar av området digitalisering och samverkan, där utskottet lägger egna förslag.

Som en del av beredningen har utskottet haft överläggningar med kyrkostyrelsens arbetsutskott för att få specifika frågor belysta och prioriteringar förtydligade.

Utskottet sätter stort värde på den initiativförmåga som kyrkostyrelsen visar genom att under pågående kris i kyrka och samhälle lämna en skrivelse till kyrkomötet med förslag på särskilda åtgärder med anledning av krisen (coronapandemin).

Utskottet stödjer kyrkostyrelsens strävan enligt Målbild 3 att bidra med resurser till effektivisering och samordning av administrationen inom Svenska kyrkan, för att på så sätt frigöra resurser till den grundläggande uppgift som församlingarna utför. Föregående år framförde utskottet att den dialog som kyrkostyrelsen för med stiftelsen är mycket viktig för att finna lämpliga former för ansvarsfördelning och prioriteringar av uppgifter som behöver göras. Utskottet ställde sig positivt till det initiativ om ett

gemensamt löne- och arvodescenter inom Svenska kyrkan som hade blivit ett resultat av dessa dialoger, vilket i sin färdiga form kommer att innebära betydande kostnadsbesparingar och bättre lönehantering inom Svenska kyrkan. Utskottet betonade i sammanhanget vikten av att även församlingarna får komma till tals i frågan då ett genomförande på sikt innebär personalförändringar på lokal nivå inom Svenska kyrkan. Utskottet såg fram emot att kyrkostyrelsen till årets kyrkomöte skulle ta fram en redovisning av beräknade kostnader och tidplan för implementering av lönecentret. I årets skrivelse har nu kyrkostyrelsen återkommit till kyrkomötet med förslag på kostnader om fem miljoner kronor per år under planeringsperioden för implementering av lönecentret, som är beslutat ska förläggas till Uddevalla. Utöver detta föreslår kyrkostyrelsen, inom ramen för den strategi för digitalisering och samverkan som styrelsen nyligen antagit, ytterligare ett antal införanden inom det administrativa området som, med anledning av pandemin, planeras införas i relativt hög takt. Det gäller gemensam IT-plattform inklusive nätverk och grundläggande digitala verktyg för varje arbetsplats, ett gemensamt economicenter, en digitaliserad medlemskommunikation, dokument- och diariesystem samt elektroniskt arkiv. Utskottet konstaterar mot bakgrund av Målbild 3 att detta är steg tagna i rätt riktning. Det är angeläget att så många enheter som möjligt inom Svenska kyrkan ansluter sig till och använder sig av gemensamma administrativa lösningar. Med anledning av den mängd motioner som inkommit till årets kyrkomöte och andra former av reaktioner på årets skrivelse ifrågasätter dock utskottet om församlingar och pastorat fått komma till tals inom området gemensamma system på det sätt som utskottet efterlyste föregående år. Utskottet delar här kyrkolivsutskottets uppfattning om att man på pastorats- och församlingsnivå upplever en avsaknad av delaktighet. Det finns därför anledning för kyrkostyrelsen att här göra ett omtag och ta den tid som behövs i anspråk för att processen med digitalisering och samverkan ska fungera på ett tillfredsställande sätt framöver. Detta låter sig göras också mot bakgrund av att den senaste prognosen över intäkten från kyrkoavgiften pekar på en gynnsammare utveckling på intäktssidan än vad som var fallet när kyrkostyrelsen lämnade föreliggande skrivelse till kyrkomötet. Utskottet menar att det behöver göras en systematisk kartläggning av situationen i församlingar och pastorat om nuvarande lösningar avseende IT-plattform och administrativa system. Detta i syfte att förstå behov och ta fram tidpunkter för när gemensamma system är lämpliga att införas. Baserat på en sådan kartläggning ska sedan kyrkostyrelsen till nästa års kyrkomöte presentera en färdplan för digitalisering och samverkan, som innehåller tidplaner och kalkyler för planerad utveckling. Av färdplanen ska även framgå vad de nationella systemen beräknas kosta i form av utveckling, implementering och drift, samt vilka år kostnaderna uppträder. Utskottet förväntar sig även att kyrkostyrelsen till nästa års kyrkomöte presenterar en finansieringsplan för färdplanen.

Kyrkostyrelsen nämner i skrivelsen Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin att en del större utredningar behöver startas med anledning av pandemin. Utöver ett antal exempelområden som nämns finns dock i skrivelsen inga konkreta förslag om utredningar. Kyrkostyrelsen har mandat att påbörja utredningar utan att först fråga kyrkomötet om detta. När man aviserar utredningar inom strategiskt viktiga områden ska kyrkostyrelsen presentera ett mer fylligt underlag för sina ställningstaganden än vad som gjorts i detta fall. Efter en vidarebearbetning kan kyrkostyrelsen sedan återkomma till ett senare kyrkomöte med konkreta förslag till följd av genomförd utredning.

Utskottet välkomnar kyrkostyrelsens förslag om att stiften tillförs ett extra stiftsbidrag om 65 miljoner kronor 2021. Detta inte minst mot bakgrund av de tillkommande diakonala behov och situationen för stiftsgårdarnas verksamhet som uppkom-

mit med anledning av pandemin. Utskottet har under överläggningen fått information om att totalsumman extra medel har tagits fram med utgångspunkt från att stiftens tillförs medel med ett belopp som motsvarar tio procent av deras intäkt från kyrkoavgiften.

Utskottet ser även positivt på förslaget i skrivelsen om att medel om 50 miljoner kronor ställs till kyrkostyrelsens förfogande under 2021 med anledning av pandemin. Utskottet delar kyrkostyrelsens uppfattning att den krishantering som redan pågår behöver säkerställas även under det närmaste året. Förutom de områden som kyrkostyrelsen nämner i skrivelsen kan ta nämnda medel i anspråk för, bör enligt utskottet även utlandskyrkans verksamhet kunna rymmas inom denna ram.

Slutligen delar utskottet organisationsutskottets mening att det i bilaga 2 till skrivelsen omnämnda verksamhetsområdet *Stödja utveckling av församlinglivet* bör omformuleras, då det enligt kyrkoordningen är stiftens uppgift att främja församlinglivet, medan det hör till den nationella nivåns uppdrag att stödja stiftens arbete.

Kostnadsram 2021

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att fastställa kostnadsram för 2021 till 3 461 miljoner kronor.

Utskottets förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Utskottet konstaterar att kostnadsramen för 2021 är 301 miljoner kronor högre jämfört föregående års planeringsram för 2021. Skillnaden beror på tillkommande kostnader med anledning av pandemin om 180 miljoner kronor och utöver detta egenfinansierade kostnader inom Act Svenska kyrkan. Med egenfinansiering avses här Sida-bidrag, insamlade medel samt ianspråktagande av ändamålsbestämda (sedan tidigare avsatta för ändamålet) medel.

Planeringsram 2022

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att medge planeringsram för 2022 till 3 269 miljoner kronor.

Utskottets förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Utskottet konstaterar att planeringsramen för 2022 är 209 miljoner kronor högre jämfört föregående års planeringsram för 2021. Skillnaden beror på tillkommande kostnader med anledning av pandemin avseende digitalisering och samverkan om 99 miljoner kronor och utöver detta egenfinansierade kostnader inom Act Svenska kyrkan.

Planeringsram 2023

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att medge planeringsram för 2023 till 3 273 miljoner kronor.

Utskottets förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Planeringsramen för 2023 motsvarar nivån på 2022 års planeringsramen. Planeringsramen med anledning av pandemin med avseende på digitalisering och samverkan är stigande under perioden, vilket är anledningen till att planeringsramen för 2023 inte är lägre än föregående års ram. När man bortser från de av pandemin föranledda planerade kostnaderna under perioden, kan utskottet konstatera att kostnadsnivån sjunker under perioden i enlighet med kyrkostyrelsens ambitioner om en ekonomi i balans 2025.

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2020:2 punkt 1,
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2020:2 punkt 2,
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2020:2 punkt 3.

Utskottet konstaterar att Asylrättscentrum ger ett direkt stöd till anställda och frivilliga hos Svenska kyrkans församlingar, så de i sin tur kan ge stöd och korrekt information till asylsökande. Asylrättscentrum har den kunskap och juridiska kompetens som behövs i församlingarnas migrations- och integrationsarbete. Även om antalet asylsökande i Sverige minskat och arbetet fått en annan karaktär, finns en eftersläpning som gör arbetet och stödet till Asylrättscentrum fortsatt viktigt. Mot den bakgrunden föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motion 2020:2 i sin helhet.

Motionerna 2020:5, 2020:15 och 2020:21 om digitalisering och samverkan**Utskottets förslag:**

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2020:5,
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2020:15,
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2020:21 punkt 1,
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2020:21 punkt 2.

Utskottet stödjer kyrkostyrelsens strävan att bidra med resurser till effektivisering och samordning av administrationen inom Svenska kyrkan, för att på så sätt frigöra resurser till den grundläggande uppgift som församlingarna utför. Att fortsatt ta tillvara den digitala utvecklingen och samordna administrativt arbete inom Svenska kyrkan är ett prioriterat arbete. Utskottet kan även hålla med motionärerna i deras kritik av processen och menar att det är av betydelse att finna lämpliga former för att lyssna in församlingar och pastorat i denna. Mot bakgrund av de förslag utskottet lämnar med anledning av kyrkostyrelsens förslag på inriktning av verksamheten i denna del, anser utskottet att det motionärerna efterfrågar är tillgodosett. Därför föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionerna 2020:5, 2020:15, 2020:21 i sin helhet.

Motion 2020:7 Kapitalavkastningen, punkterna 2 och 3**Utskottets förslag:**

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2020:7 punkt 2,
2. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2020:7 punkt 3.

I betänkande 2020:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019 föreslår ekonomiutskottet avslag på punkten 1 i denna motion. Utskottet konstaterar i det betänkandet att den uppdelning av kapitalförvaltningens avkastning som föreslås i motionen redan finns redovisad i årsredovisningens not 7 Avkastning från kapitalförvaltningen. Vidare anser utskottet att det i budgetsammanhang inte finns behov av att dela upp kapitalets avkastning mellan utdelningar och räntor respektive realiserat och orrealiserat resultat. Mot bakgrund av detta föreslår utskottet att motion 2020:7 punkt 2 avslås.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om att det behöver tydliggöras vad som är syftet med den överskjutande delen av fritt eget kapital i förhållande till dess lägsta indexuppräknade målsatta nivå. Utskottet är medvetet om att kyrkostyrelsen i skrivelsen anför att kapitalet ska medverka till finansiering av särskilda satsningar. Kapitalets

storlek i förhållande till dess indexuppräknade lägsta nivå är dock per utgången av 2019 av en sådan storlek att utskottet anser att andra användningsområden behöver belysas. Det är enligt utskottet angeläget att en långsiktig plan för användningen av kapitalet tas fram för att därigenom öka möjligheterna till att en rimlig nivå på kapitalet bibehålls på längre sikt.

Utskottet föreslår mot bakgrund av detta att kyrkomötet bifaller 2020:7 punkt 3.

Motionerna 2020:8, 2020:13 och 2020:24 om större utredningar för framtidens kyrka

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2020:8,
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2020:13,
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2020:24 punkt 1,
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2020:24 punkt 2.

Utskottet konstaterar att det till årets kyrkomöte inte finns några konkreta förslag på utredningar att ta ställning till. Mot bakgrund av detta och utskottets överväganden om framtida utredningar under rubriken Verksamhetens inriktning, föreslår utskottet avslag på motionerna 2020:8, 2020:13 och 2020:24 i sin helhet.

Motionerna 2020:9, 2020:11 och 2020:14 punkten 2 om strategiska beslut i kyrkomötet 2020

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2020:9,
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2020:11 punkt 1,
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2020:11 punkt 2,
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2020:14 punkt 2.

Utskottet konstaterar att samtliga ovanstående motioner tydliggör de brister i kommunikation, beredning och förankring som utskottet anför som argument i sitt övervägande avseende Verksamhetens inriktning i betänkandet. För att skapa tillit och förtroende i arbetet för en mer effektiv styrning, förvaltning och administration inom hela Svenska kyrkan anser utskottet att den ytterligare beredning i denna del som utskottet efterlyser väl svarar mot motionärernas intentioner.

Med hänvisning till ovanstående föreslår utskottet avslag på motionerna 2020:9, 2020:11 punkt 1, 2020:11 punkt 2 samt 2020:14 punkt 2.

Motionerna 2020:12 och 2020:25 om våld i nära relationer

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2020:12,
2. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2020:25.

Utskottet delar motionärernas mening om att våld i nära relationer är ett problem som ökat som en konsekvens av pandemin. Svenska kyrkan kan och bör göra skillnad, både i det offentliga samtalet och för de drabbade individerna. Utskottet anser att frågan är viktig och att utbildning och metoder för att arbeta med detta behövs på alla nivåer inom kyrkan. Utbildning är grunden för att kunna förstå behovet och kunna agera. Utskottet håller med samhälls- och kulturutskottet om att våld i nära relationer är en viktig samhällsfråga och att det är av betydelse att samverka med olika delar av samhället i detta arbete. Utskottet föreslår att kyrkomötet bifaller motionerna 2020:12 och 2020:25.

Motion 2020:16 Interreligiös dialog

E 2020:1

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2020:16 punkt 1,
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2020:16 punkt 2.

I en politiskt och religiöst polariserad värld är Svenska kyrkans interreligiösa dialog viktig och nödvändig. I likhet med ekumenikutskottet utgår utskottet från att Svenska kyrkan deltar i den interreligiösa dialogen med sin egen evangelisk-lutherska bekännelse som grund och att det inte finns någon motsättning mellan detta och att respektera den andra partners identitet. Utskottet anser att interreligiös dialog är fortsatt viktigt på alla nivåer inom Svenska kyrkan och förslår därför att kyrkomötet avslår motion 2020:16 i sin helhet.

Motion 2020:17 Översyn av klimatsatsningar

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2020:17.

Utskottet konstaterar att det av kyrkomötet 2018 beslutade nationella programmet för klimatstrategi har tagit stora steg framåt och 2019 anslogs medel för klimatsatsningen med 25 miljoner kr per år under åren 2020–2022. Så sent som i december 2019 fastställde kyrkostyrelsen Svenska kyrkans färdplan för klimatet som nu är mitt inne i en genomförandefas med stort engagemang på alla nivåer inom Svenska kyrkan. För att möta en framtid med krympande ekonomi och resurser med ett mer hållbart kyrkoliv i alla dimensioner behöver satsningen ske nu och denna process bör inte stoppas.

Med anledning av ovanstående föreslår utskottet att motion 2020:17 avslås.

Motion 2020:18 Utdelning av fritt eget kapital

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2020:18.

Utskottet välkomnar att frågan om hur fritt eget kapital kan användas blir aktualiserad i en krissituation som nu råder i kyrka och samhälle. Utskottet menar dock, mot bakgrund av de ekonomiska satsningar som kyrkostyrelsen i skrivelsen med anledning av pandemin lämnar förslag på för planperioden, att det i dagsläget inte kan bli aktuellt att genomföra det som motionärerna efterfrågar. Vidare föreslår utskottet i en annan del av betänkandet att kyrkomötet bifaller förslaget i motion 2020:7 punkten 3 om att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att redovisa sin långsiktiga strategi för användningen kapitalavkastningen till kyrkomötet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår utskottet att motion 2020:18 avslås.

Motion 2020:22 Inrättande av Svenska kyrkans bank

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2020:22.

Utskottet menar att denna fråga inte kan behandlas som en del av en kommande utredning om en samordnad kapitalförvaltning, utan bör ses som en helt egen utredningsfråga att ta ställning till. Vidare vidhåller utskottet sitt ställningstagande från 2018 i betänkande E 2018:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2019–2021 eftersom utskottet finner att inga omständigheter tillkommit sedan dess som föranleder en reviderad uppfattning i frågan.

Mot bakgrund av ovan anförda föreslår utskottet att motion 2020:22 avslås.

Bidrag till tryck av valsedlar

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att bidrag till tryckning av valsedlar vid 2021 års val till kyrkomötet ska utgå till de nomineringsgrupper som är företrädda i kyrkomötet under innevarande mandatperiod eller som genom valet blir företrädda i kyrkomötet. Bidraget till respektive nomineringsgrupp ska maximalt motsvara kostnaden för tryckning av en valsedel per röstberättigad i respektive valkrets,
2. Kyrkomötet beslutar att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda möjligheten att distribuera valsedlar direkt till valnämnderna istället för till nomineringsgrupperna.

Enligt 38 kap. 33 § i kyrkoordningen får kyrkomötet fatta beslut om att bidrag ska utgå efter en viss enhetlig grund till nomineringsgrupper som är eller genom valet blir företrädda i kyrkomötet.

Då det inte föreligger något förslag från kyrkostyrelsen om bidrag till nomineringsgrupperna för tryckning av valsedlar till 2021 års kyrkoval, väljer utskottet att lägga fram ett sådant förslag till årets kyrkomöte. Utskottet har här utgått från det beslut som togs under kyrkomötet 2016 inför 2017 års kyrkoval och föreslår att samma principer ska gälla även för kommande kyrkoval. Utskottet anser vidare att formerna för distribution av valsedlarna bör ses över då nuvarande lösning att de skickas till nomineringsgruppen medför onödiga transporter och logistik. En mer hållbar lösning vore att alla valsedlar samlats distribueras direkt från tryckeri till respektive valnämnd för vidare distribution till vallokaler.

Digitalt sammanträde den 2 oktober 2020

På ekonomiutskottets vägnar

Veine Backenius, ordförande

*Jan Östlund, Mattias Nihlgård,
Liselotte Ågren, sekreterare*

Beslutande: Veine Backenius, ordförande, Mats Ludvigsson, Inger Wahlman, Birger Wernersson, Pernilla Edman, Peter Bernövall, Marie Wojidkow, Åke Marcusson, Magnus Ek, Fredrik Ottesen, Bengt Kjellgren, Suzanne Fredborg, Jenny Nilsson och Terence Honglo.

Övrig närvarande vid beslutstillfället: Bertil Olsson.

Biskoparna Åke Bonnier och Johan Dalman har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Det är Sverigedemokraternas uppfattning att samma mängd medel kan göra större nytta genom insatser i utlandet. Fler människor får en större nytta av samma mängd medel. Detta genom att sörja för bättre villkor och bistånd till krisernas närområden och människor på flykt. I det bör Svenska kyrkan också arbeta utifrån att internationella konventioner följs. Såsom principen om att söka asyl i första säkra land. Att vidare opinionsbilda kring en stärkt asylström till Sverige utsätter också människor för fara genom exempelvis resor genom Medelhavet. Anhöriginvandring kräver vidare

ett starkt regelverk, vilket inte idag är på plats i Sverige. I väntan på detta riskerar bland annat asylcentrum bidra till ofrivilliga äktenskap. Sverige har omfattande bekymmer med utsatta områden där otryggheten breder ut sig. Det är viktigt att Svenska kyrkan stärker sin närvaro i de områdena. I ljuset av den djupt bekymmersamma ekonomiska situation Svenska kyrkan på nationell nivå befinner sig i, så bör resurser vägas noggsamt. Jag reserverar mig mot utskottets förslag till beslut till förmån för bifall till motion 2020:2.

Fredrik Ottesen

Reservation 2

Sverigedemokraterna vill slå vakt om missionsuppdraget som ett viktigt uppdrag.

I ett synnerligen dystert ekonomiskt läge måste svenska kyrkan prioritera mellan verksamheter. Vi gör bedömningen att delar av den interreligiösa dialogen – om än intressanta och meningsfulla – inte bör prioriteras på samma sätt som missionsuppdraget. Särskilt i ljuset av coronapandemin. Jag reserverar mig mot utskottets förslag till beslut till förmån för bifall till motion 2020:16.

Fredrik Ottesen

Reservation 3

Svenska kyrkan befinner sig i ett synnerligen dystert ekonomiskt läge. Sverigedemokraterna menar att verkningsfulla klimatsatsningar – såsom exempelvis att minska energiförbrukningen för vårt fastighetsbestånd är rimliga att vidmakthålla.

Svenska kyrkans uppdrag är emellertid väldigt viktigt. Inte minst i ljuset av de många människor som direkt och indirekt påverkats av pandemin. Med anledning av detta måste vi se över våra klimatsatsningar och endast vidmakthålla de som också bidrar till en god ekonomisk hållbarhet. Jag reserverar mig mot utskottets förslag till beslut till förmån för bifall till motion 2020:17.

Fredrik Ottesen

Reservation 4

Vi reserverar oss mot utskottets förslag till beslut till förmån för bifall till motion 2020:18.

Bengt Kjellgren och Suzanne Fredborg

Reservation 5

Vi reserverar oss mot utskottets förslag till beslut till förmån för bifall till motion 2020:22.

Bengt Kjellgren och Suzanne Fredborg

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2020:1y

Verksamhet och ekonomi 2021–2023

Läronämndens yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin

Med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin vill läronämnden dels betona betydelsen av att Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära ska komma till uttryck i allt kyrkan gör och säger (inledningen till kyrkoordningens första avdelning), dels understryka vikten av att pastoralt ansvar både ska kunna tas och utkrävas i kyrkan i enlighet med vår kyrkas ordning.

Läronämnden har tidigare yttrat sig om sambanden mellan teologiska och ekonomiska överväganden i Ln 2015:14y. Läronämnden konstaterade att det är ”viktigt att etiskt förhållningssätt och effektiv, uthållig förvaltning tas på lika stort allvar. Detta gäller i allt kyrkans arbete med frågor som berör förvaltning av materiella resurser”.

Läronämnden lyfte då fram inledningstexten till elfte avdelningen:

De som har hand om kyrkans ekonomi och egendom svarar för sin förvaltning inför både Gud och människor. (...) En förvaltare måste vara pålitlig och klok och kunna svara för sin förvaltning när den granskas.

I stiftens uppdrag ingår att säkerställa att församlingarnas teologiska och ekonomiska ansvar hålls samman:

Stiftet ska främja och ha tillsyn över församlingarnas uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Stiftet ska också främja en god förvaltning i stiftets församlingar, pastorat och samfälligheter för särskilda uppgifter och ha tillsyn över förvaltningen... (Kyrkoordningen 6 kap. 4 §)

I 47 kap. 1 § kyrkoordningen anges att församlingen ska ha en god ekonomiskushållning samt att församlingen ska ha en ekonomisk ställning som utgör en betryggande buffert för ekonomiska påfrestningar.

Läronämnden har tidigare även yttrat sig om ansvarstagande i kyrkan. I sitt yttrande Ln 2016:9y betonade läronämnden med hänvisning till den augsburgska bekännelsen, artikel VII att ”den lokala församlingen är den grundläggande manifestationen av vad det innebär att vara kyrka eftersom det är där evangeliet förkunnas, sakramenten förvaltas och en gemenskap församlas”.

I sitt yttrande över strukturfrågor Ln 2012:2y betonade nämnden att det är nödvändigt att Svenska kyrkan i en tid med mycket förändringar säkerställer att organisationen både är pastoralt och ekonomiskt bärkraftig. Detta ska bidra till att uppfylla det som i kyrkoordningens inledning beskrivs som dess syfte: ”... att ange de strukturer och beslutsformer som ger de bästa förutsättningarna för Svenska kyrkan att fullfölja sin kallelse.” Yttrande Ln 2012:2y betonade också kyrkoherdens roll: ”Kyrkoherdens roll och uppdrag är att under eget ansvar ha tillsyn över all verksamhet i församlingen. Det är därför nödvändigt att det finns en reell möjlighet för kyrkoherden att ta ett

sådant ansvar...” På ett motsvarande sätt är det nödvändigt att alla organ inom Svenska kyrkan ges möjlighet att ta sitt kyrkoordningsreglerade ansvar.

Sammanfattningsvis vill läronämnden framhålla att administrativt, ekonomiskt och pastoralt ansvar för den grundläggande uppgiften hör ihop. Allt som görs i Svenska kyrkan ska göras med dess tro, bekännelse och lära i fokus.

Uppsala den 28 augusti 2020

På läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Cristina Grenholm, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Karin Johannesson, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Susanne Rappmann, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Åsa Nyström, biskop Thomas Petersson, biskop Andreas Holmberg, Teresa Callewaert, Eva-Lotta Grantén, Marta Axner Ims, Margarethe Isberg, Jesper Svartvik och Mikael Winninge.

Kyrkomötet
Organisationsutskottets yttrande 2020:1y

Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023

Till ekonomiutskottet

Organisationsutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin, samt över motionerna 2020:8 Stiftsindelningen, 2020:9 Strategiska beslut, 2020:11 Angående kyrkostyrelsens skrivelse om verksamhet och ekonomi, 2020:13 Svenska kyrkans stiftsindelning, 2020:14 Begränsning av beslutsrätt för kyrkomötet 2020, 2020:15 Gemensamma administrativa system, 2020:21 Digitalisering och samverkan och 2020:24 Planerade utredningar

Organisationsutskottet har ombetts att yttra sig över ovan nämnda skrivelse avseende för utskottet relevanta delar i avsnitt 3 *Kyrkostyrelsens överväganden och åtgärder*, samt över bilaga 2 till skrivelsen, avsnitt 3, *Målbilder och verksamhetsinriktning*. Därutöver har utskottet givits möjlighet att yttra sig över de åtta ovan nämnda motionerna utifrån sitt beredningsområde.

Organisationsutskottet vill med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 och motionerna 2020:9, 2020:11, 2020:14, 2020:15 och 2020:21 understryka att det är angeläget att kyrkostyrelsens arbete med att omsätta gemensamma resurser på ett effektivt sätt, genom samordning av administrationen inom Svenska kyrkan, fortgår. Detta i syfte att ge församlingarna, som den primära enheten inom Svenska kyrkan, goda förutsättningar att utföra sin grundläggande uppgift. Inflytande för och samverkan med den lokala nivån måste enligt organisationsutskottet redan från början vara ett överordnat intresse i förhållande till en skarp tidsplan för genomförandet av de olika föreslagna åtgärderna. Organisationsutskottet vill därför framhålla vad ekonomiutskottet anförde om detta i betänkandet E 2019:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2020–2022 och därtill understryka vikten av att genomförandet av de i årets skrivelse aviserade åtgärderna fortskrider på ett sätt som innebär att den lokala nivån tillförsäkras en reell delaktighet i den pågående utvecklingsprocessen. Detta gäller såväl avseende digitalisering och samverkan, som avseende eventuella långsiktiga utredningar för framtidens kyrka. Konkret kan det innebära att Delmål 3A formuleras om och tidsplanen tas bort. Vidare menar utskottet att det är för tidigt att dra så långtgående slutsatser som i KsSkr 2020:1 avsnitt 3.1 sista stycket. Slutsatser om en framtida avgiftsväxling och höjning av avgiften för gemensam verksamhet bör dras först efter konsekvensanalyser där berörda parter är hörda och ytterligare beredning har skett.

När det särskilt gäller förslagen med koppling till att utreda stiftsindelningen, som berörs såväl i skrivelsen som i motionerna 2020:8, 2020:13 och 2020:24 vill organisationsutskottet framhålla följande. Organisationsutskottet har vid upprepade tillfällen behandlat motioner rörande stiftsindelningen och därvid betonat att det är angeläget att förslag till konkreta ändringar i stiftsindelningen eller stiftsorganisationen växer fram utifrån de behov som finns i stiftet och att det är olämpligt att från den nationella nivån ta initiativ till dylika förändringar (se vidare O 2000:2 och O 2015:10). Även

läronämnden har yttrat sig över motioner om stiftsindelningen och framhållit att en förändring av stiftsindelningen inledningsvis bör grundas i behov inom stiftet (Ln 2000:6y).

Organisationsutskottet vidhåller sin ovan redovisade principiella uppfattning avseende utredningar av stiftsindelningen. Utskottet vill därför understryka vikten av att ett arbete med översyn av stiftsindelningen alltid initieras med utgångspunkt i behov som väckts i stiftet och att det därmed finns en lokal förankring och ett konkret syfte med en eventuell översyn.

Organisationsutskottet vill avslutningsvis hänvisa till vad utskottet anförde i sitt yttrande O 2019:1y till ekonomiutskottet förra året avseende kyrkostyrelsens skrivelse 2019:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2020–2022. I detta yttrande påpekade utskottet att ett av de elva verksamhetsområden som skrivelsen tar sin utgångspunkt i är formulerat som ”Stödja utveckling av församlingslivet” och att denna formulering sedan återkom, bland annat under avsnitt 6 Kyrkostyrelsens långsiktiga målbilder. Utskottet anförde att formuleringen var mindre väl vald den, trots vad kyrkostyrelsen framhållit under avsnitt 3, Kyrkostyrelsens uppdrag, kan leda läsaren till den felaktiga uppfattningen att det hör till nationell nivåns uppdrag att främja församlingslivet. Utskottet önskade för framtiden tydligare skrivningar i aktuell skrivelse, så att det klart framgår att det är stiftets uppdrag att främja (och ha tillsyn över) församlingslivet, medan det som hör till den nationella nivåns uppdrag är att stödja stiftets arbete för utveckling av församlingslivet.

Utskottet konstaterar att ekonomiutskottet delade organisationsutskottets uppfattning i frågan. Trots detta kvarstår i årets skrivelse samma formulering, både som en av punkterna under verksamhetsområdena under Målbilder och verksamhetsinriktning i bilaga 2, avsnitt 3, s. 26) och under Målbild 1 (rubriken till avsnitt 3.1.1 s. 27). Organisationsutskottet vill därför uppmärksamma ekonomiutskottet på att dessa skrivningar fortfarande är i behov av justeringar.

Digitalt sammanträde den 30 september 2020

På organisationsutskottets vägnar

Louise Callenberg, ordförande

Maria Adeteg, sekreterare

Migelle Wikström, sekreterare

Beslutande: Louise Callenberg, ordförande, Roberth Krantz, Mattias Benke, Lars G Linder, Margareta Karlsson, Per Lindberg, Sven Gunnar Persson, Anette Nordgren, Benny Ahremark Persson, Ann-Christin Alexius, Eric Westroth, Olle Reichenberg, Johnny Lilja, Lars B Andersson och Irene Oskarsson.

Övrig närvarande vid beslutstillfället: Olov Lindquist.

Biskoparna Åsa Nyström och Karin Johannesson har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Ekumenikutskottets yttrande 2020:1y

Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023

Till ekonomiutskottet

Ekumenikutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin, samt motion 2020:16 Interreligiös dialog

Ekumenikutskottet har valt att göra yttrandet utifrån de sakområden som är aktuella för utskottet.

Skrivelsen

Värna och utveckla relationer med kyrkans omvärld

Utskottet vill för sin del uttrycka behovet av fortsatt stöd och engagemang i den globala ekumeniska rörelsen. Ömsesidigheten i dessa relationer är betydelsefull då även Svenska kyrkan har behov att dela och få inspiration i samarbetet med andra systerkyrkor inom den världsvida gemenskapen. I kyrkomötets inledningsanförande 2020 nämnde europapresidenten i Kyrkornas världsråd, ärkebiskop emeritus Anders Wejryd att ”Svenska kyrkan är större än vi själva”.

När Svenska kyrkan började bedriva mission under 1800-talets andra hälft grundlades en bred och djup förtrogenhet med vad som tidigare kallades ”den tredje världen”. På samma sätt utvecklades ett brett internationellt förtroende för Svenska kyrkan, som inte tyngdes av arvet från sammankopplingen till någon kolonialmakt. Lutherska världsförbundet och Kyrkornas världsråd bildades 1947 respektive 1948 i tider av genomlevda kriser och behov av återuppbyggnad, behovet av att säkerställa fred och att motverka framtida konflikter. Båda dessa organisationer har alltsedan dess genom åren varit viktiga plattformar för kyrkornas diakonala och sociala arbete och engagemang.

Utskottet menar att det ekumeniska engagemanget är minst lika viktigt idag med ett världsläge där den omedelbara lösningen oftast handlar om att värna det som finns alldeles närmast, och där covid-19 pandemin bidragit till att gränser stängts och solidaritet tenderar att bli begränsande till de som står oss allra närmast.

Ekumenikutskottet önskar därför, även i tider av krympande ekonomiska ramar inom Svenska kyrkan, att så långt det är möjligt bibehålla nuvarande nivåer av medlemsavgifter, anslag, bidrag och engagemang.

Den internationella verksamheten Act Svenska kyrkan

Utskottet uttrycker sin oro över att givandet minskar till Act Svenska kyrkan på grund av covid-19-pandemin eftersom insamlingstillfällen försvunnit. Det är viktigt att uppmuntra till utökat engagemang och andra lösningar. Organisatoriska och ekonomiska förutsättningar har drastiskt förändrats under 2020. Detta påverkar möjligheterna att genomföra planerad verksamhet. Utskottet ser med uppskattning på det arbete för människans absoluta värde och värdighet som görs genom Act Svenska kyrkan i

det internationella samarbetet. Det är av stor vikt att bibehålla dessa goda relationer för att kunna ta upp arbetet efter pandemin.

Utskottet rekommenderar därför att den internationella verksamheten får del av de extraordinära anslag som kyrkostyrelsen ställer till förfogande för insatser i relation till pandemin.

Svenska kyrkan i utlandet

Ekumenikutskottet betonar värdet av Svenska kyrkan i utlandet, inte minst för att sänka trösklar till verksamheten för svenskar i diasporan i sökandet efter identitet som ofta uppstår vid utlandsvistelse.

Utskottet noterar att den juridiska genomlysningen av verksamheten nu är slutförd, där lokala kyrkoråd får eget ansvar för verksamhet, fastigheter, personal och ekonomi. I detta sammanhang vill utskottet påtala vikten av fortsatt stöd till lokala utlandsförsamlingar under en övergångsfas. Det är viktigt att följa denna fas och att det finns resurser tillgängliga för att förändringen ska gå väl.

Motion 2020:16 Interreligiös dialog

Utskottet uppfattar att motionens syfte är att uppmärksamma och förtydliga Svenska kyrkans roll i den interreligiösa dialogen och dess särart i förhållande till den ekumeniska dialogen. Utskottet bejakar att det finns en tydlig distinktion mellan dessa två dialoger. Utskottet förutsätter att Svenska kyrkan deltar i den interreligiösa dialogen med sin egen evangelisk-lutherska bekännelse som grund. Det finns dock ingen motsättning mellan detta och att respektera den andra partens identitet för att skapa en meningsfull dialog. Utskottet betonar att med denna grund kan den interreligiösa dialogen ta sig många olika uttryck, vilket också beskrivs i biskopsbrevet 2019 *De kyrkliga handlingarna i en mångreligiös kontext*. I vårt mångreligiösa samhälle är Svenska kyrkans interreligiösa dialog nödvändig och viktig. Dessutom önskar utskottet betona att när Svenska kyrkan deltar i interreligiös dialog så görs det med den egna bekännelsen som grund med syfte att i dialogen lära känna den andre.

Ekumenikutskottet har vid flera tillfällen betonat vikten av religionsdialog, senast vid 2019 års kyrkomöte och behandlingen av ett förslag till studiecirkelmateriale om religionsdialog (Eu 2019:1). Utskottet välkomnar därför att kyrkostyrelsen har gett kyrkokansliet i uppdrag att implementera Svenska kyrkans plattform för ekumenik och interreligiös dialog.

Digitalt sammanträde den 30 september 2020

På ekumenikutskottets vägnar

Katarina Glas, ordförande

Stig Lundberg, sekreterare

Beslutande: Katarina Glas, ordförande, Gun Eriksson, Agneta Brendt, Klas Corbelius, Erik Vikström, Johan Garde, Celina Falk, Karin Nodin, Jan Wahn, Anders Nihlgård, Fredrik Sidenvall och Anki Erdmann.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anders Novak och Caroline Åkerhielm.

Biskop Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Förvaltarekapsutskottets yttrande 2020:1y

Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023

Till ekonomiutskottet

Förvaltarekapsutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av corona-pandemin, samt motion 2020:17

Förvaltarekapsutskottet stödjer kyrkostyrelsens ansvarsfulla hållning i en tid när Svenska kyrkans ekonomi blir alltmer ansträngd och utskottet står bakom den verksamhetsinriktning och de långsiktiga målbilder som kyrkomötet sedan tidigare fastställt. Det är av stor vikt att verka både långsiktigt och hållbart så att Svenska kyrkans församlingar även fortsättningsvis ska funna fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission, där utökad digitalisering och samverkan är en del. Det är däremot en fråga om utvecklingstakten.

Kyrkostyrelsen bör ta hänsyn till att många församlingar ser tveksamheter till de gemensamma lösningarna, men också att många ser fram emot dem, så det bör varken gå för snabbt eller för långsamt.

Som framgår av skrivelsen kommer kyrkostyrelsen att remittera förslaget om kyrkoordning och avgiftsväxling innan ett eventuellt obligatorium införs och det är bra. Utskottet vill betona vikten av att det ges tid för stiftens att kommunicera med församlingar och pastorat.

Utskottet ser svårigheter med årets kyrkomöte utifrån demokratiska förutsättningar, inte minst beroende på tekniken, men även vad gäller antalet deltagare. Det är därför önskvärt att kyrkostyrelsen avvaktar och inväntar nästa års kyrkomöte vad gäller de större utredningarna som föreslås. Dock ser utskottet att kyrkomötet fastställer de övergripande budgetramar som finns. Om utredningar ändå initieras vill utskottet betona att ekonomiperspektivet inte får vara tongivande i de utredningar som på sikt ska initieras. Stiftens har olika fromhetstraditioner som bör värnas och identitetsfrågorna måste beaktas.

Att kyrkostyrelsen inom ramen för sina planerade insatser vill skapa förutsättningar för Svenska kyrkan att ta ansvar för skapelsen och minska klimatförändringarna i samarbete med stiftens, är något som utskottet särskilt värnar. Det är därför inte aktuellt att prioritera bort, avveckla eller skjuta upp de frågor som är mycket angelägna och har stor bäring på framtiden. Vi måste värna skapelsen och prioritera klimatfrågorna även om det initialt är kostsamt. Att inget göra kan bli än mer kostsamt på sikt. Av den anledningen vill utskottet att ekonomiutskottet föreslår kyrkomötet att avslå motion 2020:17 Översyn av klimatsatsningar.

I De Ungas Kyrkomöte betonades avsaknaden av klimaträttvisa i skrivelsen och att detta inte har samma status i Act Svenska kyrkans prioriteringar som genusrättvisa. Detta bör ha samma status.

På förvaltarstadsutskottets vägnar

Gunilla Franzén, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Gunilla Franzén, ordförande, Claes Block, Camilla Persson, Sven Erik Bodén, Björn Andersson, Stefan Linderås, Anne Olofsson, Jörgen Åkesson, Lennart Persson, Elisabeth Werner, Sven Ingvar Holmgren, Ida Netzel, Margareta Carlsson, Karl-Gunnar Svensson och Leif Nordenstorm.

Övrig närvarande vid beslutstillfället: Håkan Sunnliden

Biskop Mikael Mogren har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Utskottets beslut föregicks av en omfattande diskussion. Det ansågs nödvändigt att kalla in tre personer från kyrkostyrelsen för att få klarhet i inriktningen. Min särskilda mening har pastoral grund. Intentionen med kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 är lovvärd främst ur ett administrativt och ekonomiskt perspektiv. Men jag saknar det pastorala perspektivet. När centraliseringen tilltog minskade antalet gudstjänster markant, likaså intresset för att engagera sig kyrkopolitiskt. Enligt min mening blir det allt tydligare att den administrativa utvecklingen och den pastorala går skilda vägar. Ur pastoral synvinkel skulle Svenska kyrkan må bra av att initiera och gynna en decentraliseringsprocess.

Håkan Sunnliden

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets yttrande 2020:1y

Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023

Till ekonomiutskottet

Samhälls- och kulturutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin samt motionerna 2020:12 Våld i nära relationer och 2020:25 Utbildningssatsning kring våld i nära relationer

Skrivelsen

Svenska kyrkan är en erkänd part i samhällets hållbara utveckling. Så inleds beskrivningen av delmål 2A i bilaga 2 i skrivelsen. Utskottet saknar en bisats till denna inledande mening – att Svenska kyrkan bidrar till utvecklingen genom sin unika ställning som trossamfund. Detta gäller alldeles särskilt området existentiell hälsa.

En av punkterna i listan under samma delmål handlar om att prioritera strategisk samverkan med regionala, nationella och globala ekumeniska organisationer och allianser samt med civilsamhället i gemensamma och relevanta policyfrågor. Utskottet vill lyfta upp denna formulering som oerhört viktig att ta med i arbetet framöver. Samverkan behövs för att åstadkomma resultat.

Samverkan behövs också mellan de olika nivåerna i Svenska kyrkan – ett samspel mellan den lokala nivån, stiftens och den nationella nivån. Erfarenheterna som finns i församlingarna behöver tas om hand och nå den nationella nivån, inte minst som en utgångspunkt för opinionsbildning och påverkansarbete.

Kyrkan är en viktig aktör när något händer i samhället. Det har tydligt visat sig under våren där kyrkans verksamheter i hög grad ställt om istället för att ställa in. Det är lätt att fokusera på alla negativa effekter, men det är också värt att nämna att många tagit stora kliv in i det digitala med goda resultat, både när det gäller enskilda personer som numera deltar i digitala möten och för verksamhetsområden, som att testa digitala gudstjänster för att ge några exempel.

Med digital utveckling väcks också frågan om utanförskap. Det kan handla om infrastrukturfrågor på grund av att fibernätet inte byggts ut men utanförskapet är också en verklighet för många av våra medlemmar som inte har kunskap eller möjlighet att använda digitala resurser fullt ut. Dessa människor får inte glömmas bort, då det är en fråga om tillgänglighet.

De ekonomiska konsekvenserna av pandemin är stora för kulturlivet. En rapport som precis publicerats visar att kyrkans kulturverksamhet inom olika områden har ett sammanlagt samhällsekonomiskt värde på fem miljarder kronor per år. Våra kultursatsningar har alltså stor betydelse i samhället och det är viktigt att dessa frågor prioriteras även i framtiden.

Utskottet instämmer i bedömningen att Svenska kyrkans bidrag till det civila försvaret behöver stärkas och utvecklas genom att mandat klargörs och att styrdokument tas fram i samverkan med stiftens. Utskottet håller med om att kompetensen behöver stärkas för att klara prioriterad verksamhet i Svenska kyrkan under störda förhållanden. Likaså behöver insatser planeras för händelser såsom nya pandemier, konsekven-

ser av klimatförändringar samt situationer som uppstår på grund av populism och antidemokratiska krafter i samhället eller genom opinionspåverkan från andra stater.

E 2020:1
Bilaga 5

Motionerna 2020:12 Våld i nära relationer och 2020:25 Utbildningsattsning kring våld i nära relationer

Våld i nära relationer kännetecknas av att den utsatta ofta har starka känslomässiga band till förövaren. Detta försvårar möjligheten till motstånd och uppbrott. Begreppet våld i nära relationer innefattar alla typer av våld mellan närstående. Coronapandemin har inneburit fruktansvärda konsekvenser på många olika sätt. En av dessa är det ökade våldet i hemmen som det rapporterats om. När samhället delvis stängt ner har människor tappat sina möjligheter att söka trygghet och familjers isolerade liv har lett till att fler människor farit illa, inte minst barn.

Kyrkomötet har inte tidigare specifikt behandlat frågan om våld i nära relationer. Däremot har frågor angående makt, kön, jämställdhet, sexuellt våld och övergrepp behandlats vid ett flertal tillfällen i kyrkomötet under de senaste 20 åren. Detta inom ramen för Svenska kyrkans systematiska arbete för jämställdhet och mot sexuella övergrepp i kyrkliga sammanhang. Utskottet anser att det handlar om en viktig samhällsfråga och ett område där Svenska kyrkan har alla möjligheter att bidra med sin specifika kompetens. Därför ställer sig utskottet bakom en prioritering och utveckling av folkhälsoarbetet på detta område.

Även här finns all anledning att samverka med olika delar av samhället för att åstadkomma förändring. Det är också angeläget att detta tas med i kyrkliga utbildningar och fortbildningssammanhang. Det är viktigt att rusta människor att våga möta och hantera situationer som rör våld i nära relationer. En aspekt är att förövaren såväl som offret kan finnas med i samma församlingssamfund, vilket medför komplikationer.

Digitalt sammanträde den 30 september 2020

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Hannah Häggström, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Cecilia Clausen, Birgitta Lindén, Olle Rydell, Sofia Rosenquist, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Mikael Eskilandersson, Anna-Karin Westerlund, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övrig närvarande vid beslutstillfället: Bengt Olsson.

Biskop Fredrik Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets yttrande 2020:3y

Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023

Till ekonomiutskottet

Kyrkolivsutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 samt motionerna 2020:12 Våld i nära relationer och 2020:25 Utbildningssatsning kring våld i nära relationer

KsSkr 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023

Utskottet har tagit del av skrivelsen och har resonerat kring några frågor som faller inom utskottets beredningsområde.

Administrativ samverkan

Utskottet ser positivt på de steg mot ökad administrativ och digital samverkan som skrivelsen behandlar. I tider av sviktande ekonomi finns det behov av att hitta ändamålsenliga och effektiva lösningar som tillåter församlingar och stift att göra prioriteringar som grundar sig på församlingens grundläggande uppgift.

Utskottet ser ändå att skrivelsen brister i tydlighet på en rad frågor. En övergripande fråga är vad som kyrkomötet egentligen fattar beslut om i beslutspunkt 1 om att ”fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå.” Utskottet menar att bland annat denna ottydlighet har gett upphov till olika uppfattningar om huruvida det finns faktiska förslag om församlingarnas obligatoriska anslutning till gemensamma system. Detta stärks av de remissliknande brev från flera stora pastorat som inkommit till kyrkomötet. Utskottets bild är att man på pastorats- och församlingsnivå upplever en avsaknad av delaktighet och utskottet efterlyser en bred remissomgång där pastorat och församlingar ges möjlighet att lämna synpunkter inför det fortsatta arbetet.

Utskottet anser att det är viktigt att församlingarnas egenbestämmande måste respekteras när stora förändringar genomförs. Därför menar utskottet att stift, församlingar och pastorat bör kunna välja att ansluta sig till gemensamma system. En hög anslutning uppnås genom att de gemensamma systemen görs attraktiva.

Utskottet anser att det är viktigt att de olika administrativa tjänsterna som samordnas i framtiden inte centraliseras i storstäderna utan bidrar till att även mindre orter stärks. Det planerade nationella lönecentret i Uddevalla är ett positivt exempel.

Utskottet vill understryka vikten av att de pågående samtal som förs mellan stiftet och den nationella nivån om ansvarsfördelningen mellan Svenska kyrkans nivåer beaktas i det fortsatta arbetet med samverkan på en rad områden. Utskottet ser vidare behov av tydliga och transparenta planer för arbetet framåt, med handlingsplaner, kostnadsberäkningar, finansieringsplaner och tidsplaner för genomförande.

Stiftsindelning

Utskottet noterar att kyrkostyrelsen ser ett behov av att ”långsiktigt överväga hur den mest ändamålsenliga stiftsindelningen ser ut”. Utskottet menar att det är viktigt att

den frågan inte initieras från den nationella nivån utan att eventuella behov måste kommuniceras från övriga nivåer.

E 2020:1
Bilaga 6

Inomkyrklig kommunikation

I skrivelsens avsnitt om målbild 1 (s. 28), citeras den av kyrkostyrelsen beslutade inomkyrkliga kommunikationsstrategin att ”navet i Svenska kyrkans inomkyrkliga kommunikation är intranätet”.

Utskottet ser ett behov av att se över denna terminologi då det finner ordet ”inomkyrklig” olyckligt i sammanhanget och signalerar att de som inte använder intranätet inte är en del av kyrkan. I kommunikationsstrategin definierar man inomkyrklig kommunikation på följande sätt: ”kommunikation mellan anställda, förtroendevalda och ideellt engagerade inom hela Svenska kyrkan, såväl i Sverige som utomlands.”

Motionerna 2020:12 Våld i nära relationer och 2020:25 Utbildningssatsning kring våld i nära relationer

Utskottet är positivt till att motionerna 2020:12 och 2020:25 lyfter frågan om våld i nära relationer. Det är en fråga som är högst aktuell och utskottet vittnar om att Svenska kyrkans medarbetare inom många olika yrkeskategorier möter människor som är utsatta för sådant våld. Tre nyckelsatser i sammanhanget är: våga se, våga fråga, våga agera!

Som en del av samhället måste Svenska kyrkan samverka med andra aktörer som arbetar med att förebygga och motverka våld i nära relationer och med att fånga upp, behandla eller stötta personer som drabbas av våld i nära relationer eller som själva använder våld. För detta finns en rad metoder såsom bakgrundsbeskrivningen visar på och utskottet vill därutöver uppmärksamma material som finns hos landets studieförbund, bland annat hos Sensus. Utskottet ser ett behov av en mer omfattande inventering som också inkluderar internationellt och ekumeniskt material för att komplettera med kyrkans särskilda uppdrag och möjligheter. Som en religiös samhällsaktör har Svenska kyrkan även särskilda förutsättningar att verka mot religiöst motiverat våld.

Utskottet ser ett behov av att initiera inventering av befintliga metoder och undervisningsmaterial och att resultatet av den inventeringen sprids i hela Svenska kyrkan som stöd till arbetet mot våld i nära relationer.

Digitalt sammanträde den 30 september 2020

På kyrkolivsutskottets vägnar

Niklas Grahn, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Niklas Grahn, ordförande, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Peter Egardt, Lina Dahm, Eva-Maria Munck, Kent Karlsson, Agne Arnesson, Inga Alm, Zandra Pettersson, Mats Ershammar, Lisa Gerenmark, Vicktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Biskoparna Thomas Petersson och Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot utskottets yttrande över motionerna om våld i nära relationer eftersom motionerna och utskottets yttrande förbigår den roll som droger, särskilt alkohol, spelar ifråga om våld i nära relationer.

Brottsförebyggande rådet liksom Nationellt centrum för kvinnofrid betonar alkohol och drogers negativa roll och det finns en lång rad statistiska studier som pekar på sambandet mellan alkohol och våld i det svenska samhället.

Att förbigå detta i motioner och yttrandet som rör våld i nära relationer bidrar till att osynliggöra drogers, särskilt alkohols, destruktiva inflytande och försvagar metodutveckling i syfte att förebygga och minska våld i nära relationer.

Jag reserverar mig därför och tar avstånd från utskottets yttrande över motionerna.

Torbjörn Aronson

Kyrkomötet
Gudstjänstutskottets yttrande 2020:1y

Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023

Till ekonomiutskottet

Gudstjänstutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023

Gudstjänstutskottet har tagit del av kyrkostyrelsens skrivelse och vill betona, i linje med yttranden tidigare år, vikten av att *gudstjänst* utgör en egen målbildsformulering.

Förändringarna i Svenska kyrkans gudstjänstliv som följde i pandemins spår ställer nya och principiella frågor. Dessa berör den episkopala strukturen samt pastoratens och församlingarnas lösningar, vad gäller enhet och mångfald, individualisering och gemenskap. Förändringarna har också fått andra konsekvenser, vad gäller allt ifrån kollektinsamling till digital närvaro. Även om dessa områden nämns i skrivelsen bör det framgå på vilka sätt dessa förändringar påverkar gudstjänsten, eftersom gudstjänsten är konstituerande för kyrkan.

Utskottet anser att kyrkostyrelsen bör beskriva tydligare hur nationell nivå kan bidra till kyrkans omställning och utveckling av gudstjänstlivet. Kyrkostyrelsen bör avsätta resurser för utveckling av digitalt stöd och utbildning samt skapa arenor där stift och församlingar kan dela erfarenheter.

Utskottet betonar än en gång vikten av att just gudstjänsten hamnar i fokus för sådana utvecklingssatsningar.

Digitalt sammanträde den 30 september 2020

På gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, ordförande

Karin Tillberg, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Roger Olsson, Anna-Karin Stråle Börjesson, Gunilla Bengtsson, Lisa Tegby, Anders Roos, Manilla Bergström, Anders Åkerlund, Margareta Andersson, Alexander Christiansson, Sven Milltoft, Elise Solberg, Erik Johansson, Marjut Ervasti och Vivianne Wetterling.

Biskop Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Ekonomiutskottets betänkande 2020:2

Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas kyrkostyrelsens skrivelse 2020:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019. Kyrkostyrelsen föreslår att kyrkomötet beslutar att fastställa årsredovisningen samt resultaträkningen och balansräkningen för Svenska kyrkans nationella nivå 2019. Revisorerna tillstyrker att kyrkomötet fastställer resultaträkningen och balansräkningen och att kyrkomötet beviljar kyrkostyrelsen ansvarsfrihet för räkenskapsåret. Vidare behandlas Hållbarhetsredovisning 2019 för Svenska kyrkans nationella nivå. Betänkandet omfattar även motionerna 2020:1 Dimensioner i hållbarhetsredovisningen samt motion 2020:7 punkten 1 Kapitalavkastningen.

Ekonomiutskottet föreslår att kyrkomötet fastställer årsredovisningen, resultat- och balansräkningen samt beviljar kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2019. Utskottet föreslår därutöver att motion 2020:1 samt motion 2020:7 punkten 1 avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. fastställa årsredovisning samt resultaträkning och balansräkning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019,
2. bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2019,
3. avslå motion 2020:1
4. avslå motion 2020:7 punkt 1.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2020:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019

Kyrkomötet beslutar att

1. fastställa årsredovisning samt resultaträkning och balansräkning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019,
2. bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2019.

Motionernas förslag

Motion 2020:1 av Daniel Engström m.fl. Dimensioner i hållbarhetsredovisningen

Kyrkomötet beslutar med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2020:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019 att uppdra till kyrkostyrelsen att i kommande hållbarhetsredovisningar etablera hållbarhetsredovisning för teologisk, medlemsmässig, ekonomisk och organisatorisk hållbarhet. Dessa ska vara strategiskt uppbyggda med mätbara mål och delmål.

Motion 2020:7 punkt 1 av Hans-Olof Andrén m.fl. Kapitalavkastningen

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att i kommande skrivelser rörande årsredovisning (kyrkostyrelsens skrivelse 2) redovisa kapitalförvaltningens avkastning ("finansnetto") uppdelad på utdelningar och räntor m.m. och värdepappersportföljens värdeförändring (realiserad och orealiserad).

Yttrande från andra utskott

Ekonomiutskottet har erbjudit samtliga utskott att yttra sig över skrivelsen och förklarat sig särskilt intresserade av de delar som behandlar respektive utskotts sakområde. Förvaltarskapsutskottet har därutöver erbjudits möjlighet att yttra sig över motion 2020:1. Följande yttranden har inkommit.

Kyrkolivsutskottet har yttrat sig över skrivelse 2020:2 i K1 2020:1y, *bilaga 1*.

Samhälls- och kulturutskottet har yttrat sig över skrivelse 2020:2 i SK 2020:2y, *bilaga 2*.

Förvaltarskapsutskottet har yttrat sig över skrivelse 2020:2 samt motion 2020:1 i F 2020:2y, *bilaga 3*.

Bakgrund

Skrivelsen

Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019

Kyrkostyrelsens skrivelse består av *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019* med bilagan *Resultatrapport 2019*. Bifogat i särskilt tryck finns också *Hållbarhetsredovisning 2019 för Svenska kyrkans nationella nivå*.

I *verksamhetsberättelsen* redovisas exempel på genomförd verksamhet inom områdena omvärld och relationer, stöd till stift och församlingar samt normering och förvaltning.

I *förvaltningsberättelsen* redovisas ett urval väsentliga händelser under året, totala intäkter och kostnader, det finansiella kapitalets marknadsvärde, framtida utveckling samt risker och osäkerhetsfaktorer för nationell nivå och utfall för den nationella nivåns eget kapital i relation till av kyrkomötet fastställt mål på storleken på det egna kapitalet. Det urval av väsentliga händelser som lyfts fram är beslutet om namnbyte för Svenska kyrkans internationella arbete till Act Svenska kyrkan, 2019 års tematiska kyrkomöte med temat undervisning, fördelning av medel för Svenska kyrkans arbete med asylsökande och flyktingar samt fördelning av medel från regeringens satsning

Hemlöshet bland unga vuxna, arbetet med det av 2018 års kyrkomöte beslutade uppdraget kring nationellt arbete för klimatstrategier samt 2019 års beslut om etablerande av ett gemensamt lönecenter.

Årets resultat för Svenska kyrkans nationella nivå uppgick till 1 460 miljoner kronor. Avvikelsen mot det budgeterade resultatet (156 miljoner kronor) beror i huvudsak på ett mycket gott resultat i kapitalförvaltningen. Det fria egna kapitalet uppgick vid utgången av 2019 till 9 674 miljoner kronor, vilket var 1 460 miljoner högre än föregående år. Kyrkomötet beslutade 2016 att målet för storleken på den nationella nivåns kapital ska uppgå till lägst 6 500 miljoner kronor. Målet för storleken på det egna kapitalet ska justeras årligen med hänsyn till konsumentprisindex. Målet för 2019 blir därmed 6 866 miljoner kronor.

Väsentliga riskområden som beaktats är risk för skadat förtroende, verksamhetsrelaterade risker, risker inom finansförvaltningen samt omvärldsrisker.

Av revisionsberättelsen i årsredovisningen framgår att revisorerna har reviderat årsredovisningen med undantag för sidorna 1–17 samt sidan 47. Revisorernas uppfattning är att årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och att den ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Trossamfundet Svenska kyrkans finansiella resultat och kassaflöde per den 31 december 2019 samt att förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Revisorerna tillstyrker att kyrkomötet fastställer resultaträkningen och balansräkningen samt att kyrkomötet beviljar kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Hållbarhetsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019

Nationell nivå redovisar hållbarhetsarbetet i en särskild hållbarhetsredovisning. Redovisningen är upprättad i enlighet med Global Reporting Initiatives (GRI:s) rapporteringsstandard, GRI Standarder nivå Core, och med sektorstillägg för ideell och finansiell sektor för att täcka in hållbarhetsfrågor som är väsentliga för verksamheten.

I denna redovisning finns bland annat rubriken *Styrning av hållbarhetsarbetet* där det exempelvis framgår att nationell nivåns verksamhet utgår från ett brett hållbarhetsperspektiv där de andliga och existentiella, sociala, ekologiska och ekonomiska dimensionerna i hållbarhetstanken erkänns som ömsesidigt beroende av varandra. Detta följs av avsnittet *Vår omvärld* där den kontext som Svenska kyrkan verkar i beskrivs. Därefter följer avsnittet *Hur vi prioriterar* där Svenska kyrkans målarbete kopplas samman med målbilderna för 2030 samt Agenda 2030.

Under rubriken *Året som gått* ges många exempel på arbete inom hållbarhetsområdet och vad som åstadkommit under året.

Redovisningen avslutas med en bestyrkanderapport från revisorerna. Av denna framgår det, grundat på den översiktliga granskning som har gjorts, att det inte framkommit några omständigheter som ger revisorerna anledning att anse att informationen i hållbarhetsredovisningen inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med de av styrelsen och generalsekreteraren angivna kriterierna samt att en lagstadgad hållbarhetsrapport har upprättats.

Resultatrapport 2019

I bilagan *Resultatrapport 2019* redovisas det ekonomiska utfallen i jämförelse med budget. I rapporten redovisar kyrkostyrelsen ett urval av verksamhetens insatser och resultat i förhållande till uppgifterna enligt kyrkoordningen, fastställda målbilder och den verksamhetsinriktning kyrkomötet 2018 beslutade om. Därtill redovisas finansiella

ring och kostnader för 2019 i relation till utfall för 2018, av kyrkomötet beslutad kostnadsram för 2019 och kyrkostyrelsens detaljbudget för 2019. Av den ekonomiska redovisningen framgår att de samlade kostnaderna blev 128 miljoner kronor lägre än kostnadsramen om 3 196 miljoner kronor för 2019, som kyrkomötet beslutat om. Verksamhetens resultat blev dock negativt (-130 miljoner kronor) vilket innebär att arbetet mot en ekonomi i balans måste fortsätta.

I bilagan framgår mindre avvikelser mellan budget och utfall per verksamhet som i vissa verksamheter beror på omorganisation, i andra fall på högre bidrag och större gåvor. Den största budgetavvikelsen avser kapitalförvaltningens avkastning som blev väsentligt högre än budgeterat.

Motionerna

Motion 2020:1 Dimensioner i hållbarhetsarbetet

Dimensioner av hållbar utveckling

FN:s världskommission för miljö och utveckling lanserade 1987 begreppet hållbar utveckling i rapporten *Vår gemensamma framtid*. Begreppet gavs då den definition som fortfarande är den vanligaste definitionen av hållbar utveckling: ”Hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.” En hållbar utveckling bygger på tre dimensioner: det sociala, miljön och ekonomin.

Alla delar av både människa och skapelse – och verksamheter – kan inordnas i dessa dimensioner. De tre dimensionerna används i lokala och globala sammanhang och redovisas ibland som en ”tårta”, där dimensionerna bär och vilar på varandra. Arbetet för hållbar utveckling är mångfacetterat och dimensionerna är gränsöverskridande och beroende av varandra, vilket innebär att alla institutioner i samhället (det offentliga, det privata, civilsamhället och individen) måste samarbeta och samverka för att uppnå en hållbar utveckling.

Svenska kyrkan har i sitt hållbarhetsarbete och i det hållbarhetsarbete Svenska kyrkan lyfter i dialog och samverkan med övriga samhället, lagt till en dimension som omsluter de övriga: den andliga och existentiella dimensionen. Här vilar Svenska kyrkans teologi, värderingar och ställningstaganden. Detta speglar Svenska kyrkans unika bidrag i arbetet för en hållbar utveckling.

I det arbete som rör den teologiska reflektionen kring hållbarhetsfrågorna säkerställs detta genom regleringen i kyrkoordningen 12 kap. 3a § där det framgår att kyrkostyrelsen ska begära in yttranden från biskopsmötet samt att motsvarande process finns vid beredning av teologiska frågeställningar vid kyrkomötet där läronämnden ska yttra sig (kyrkoordningen 11 kap. 16–18 §§).

Kyrkostyrelsen integrerar hållbarhetsdimensionerna i den löpande verksamheten, både när den styrs, genomförs och följs upp. Detta innebär att hållbarhetsarbetet ska bäras av alla anställda och förtroendevalda på den nationella nivån.

Vidareutveckling av målstyrningen för hållbarhetsarbetet på nationell nivå

Under 2019 startade ett projekt för att vidareutveckla målstyrningen som bland annat syftar till att systematisera uppföljningen av mål ytterligare med hjälp av strategiska nyckeltal i förhållande till målbilderna. Projektet utreder möjligheten att, inspirerad av *Integrated Reporting Framework*, i framtiden upprätta en integrerad årsredovisning utifrån den nationella nivåns uppdrag, där de vedertagna hållbarhetsdimension-

erna utgör en del av redovisningen. Dessa dimensioner kompletteras med andra faktorer såsom exempelvis nyckeltal kring medlemsmässig, ekonomisk och organisatorisk hållbarhet.

Årsredovisningens regelverk, inklusive kraven avseende hållbarhetsredovisning, innehåller lagreglerade parametrar där tillägg kan göras för att öka förståelsen av den organisation eller den bransch som årsredovisningen avser. Rapporteringen omfattar därför endast Svenska kyrkans nationella nivå och inte hela trossamfundet med alla dess organisatoriska delar. Viss information kring exempelvis hållbarhetsarbetet för hela organisationen är relevant men här finns alltså legala avgränsningar. Uppgifter om framtida utveckling samt väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer är exempel på sådant som måste behandlas i årsredovisningen. Här redovisar kyrkostyrelsen de utmaningar som nationell nivå står inför avseende t.ex. medlemsutveckling och dess ekonomiska konsekvenser, men också målbilder för hur dessa utmaningar ska bemötas utifrån nationell nivåns perspektiv. I hållbarhetsredovisningen redogörs för hur kyrkostyrelsen arbetar för att minska nationell nivåns negativa avtryck på planet och människor samt öka nationell nivåns bidrag till de globala målen och en positiv global utveckling. Även i *Resultatrapport 2019* redovisas aspekter av hållbarhetsarbetet såsom exempelvis former för gemensam klimatstrategi. För att få en så komplett bild som möjligt av de olika hållbarhetsdimensionerna krävs därför att samtliga tre rapporter beaktas. Detta är en av anledningarna till det pågående arbetet med integrerad årsredovisning där syftet är att en rapport ska kunna beskriva det som idag måste rapporteras i tre olika finansiella rapporter.

Motion 2020:7 punkt 1 Kapitalavkastningen

Redovisning av avkastning på nationell nivå

Redovisning av resultatet från den kapitalförvaltning som bedrivs på nationell nivå innebär att hela avkastningen från kapitalet, det vill säga totalavkastningen, redovisas som intäkt i resultaträkningen. I totalavkastningen ingår räntor, utdelningar samt under året realiserad och orealiserad värdeförändring. Detta mot bakgrund av att det i årsredovisningslag (1995:1554) 4 kap. 14 § framgår att organisationer vars huvudsakliga verksamhet är kapitalförvaltning ska redovisa även orealiserad förändring i det finansiella kapitalet som intäkt i resultaträkningen. Detta definieras i Bokföringsnämndens allmänna råd, BFNAR 2012:1 K3 som *redovisning till verkligt värde*.

Detta skiljer sig från Svenska kyrkans lokala och regionala nivå där den huvudsakliga verksamheten är den grundläggande uppgiften och dess tillsyn och främjande. För dessa nivåer är det heller inte tvingande att i resultaträkningen redovisa resultatet inklusive orealiserad värdeförändring utan där tillämpas i stället den så kallade ”lägsta värdets princip” för redovisning av resultatet för de finansiella posterna. Detta sker med stöd av K3:s kapitel 11 och avser då *redovisning till anskaffningsvärde*.

Det finns, och har sedan lång tid funnits, möjlighet även för lokal och regional nivå att redovisa enligt metoden för verkligt värde, men kyrkostyrelsens redovisningsråd för Svenska kyrkan, KRED, (tidigare Svenska kyrkans redovisningskommitté) rekommenderar redovisningen enligt lägsta värdets princip. Detta för att undvika den årliga och emellanåt kraftiga resultatpåverkan som redovisning enligt verkligt värde kan få i en verksamhet där kapitalförvaltning inte är ett självständigt uppdrag utan en konsekvens av ansamlade överskott.

I den nationella nivåns årsredovisning framgår i resultaträkningen avkastningen från kapitalet som en enda post som ”Avkastning kapitalförvaltning” på intäktssidan.

I not specificeras sedan denna totalavkastning på utdelningar och räntor samt realiserad och orealiserad värdeförändring. I noten redovisas detta både för det år som årsredovisningen avser och året dessförinnan.

I kyrkostyrelsens skrivelse Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå bilaga Resultatrapport 2019 framgår avkastningen från kapitalet, till skillnad från vad som är fallet med den officiella årsredovisningen, efter verksamhetens resultat i form av posten ”Finansnetto”. Syftet med denna disposition är att det tydligt ska framgå för kyrkomötet i vilken grad nämnda finansnetto behövt tagits i anspråk för att uppnå kostnadstäckning under året. I resultatrapporten framgår inte, återigen till skillnad från vad som är fallet med den officiella årsredovisningen, hur det redovisade finansnettot fördelar sig mellan utdelningar, räntor samt realiserat och orealiserat resultat.

Skillnaden i uppställning har sin grund i att årsredovisningens uppställning är reglerad i lag, som i huvudsak redovisar ekonomisk ställning och utfall med en jämförelse med föregående år. Bilagan däremot lägger tonvikten på budgetuppföljning.

Utskottets överväganden

Årsredovisningens innehåll

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att fastställa årsredovisning samt resultaträkning och balansräkning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019.

Utskottet ansluter sig till kyrkostyrelsens förslag.

Utskottet har som en del av beredningen hållit överläggningar med revisorerna samt med kyrkostyrelsens arbetsutskott för att få särskilda frågor belysta och fördjupad förståelse för skrivelsen. Utskottet har även tagit del av och beaktat de yttranden som inkommit från andra utskott.

Utskottet har med intresse tagit del av revisorernas rapportering från deras granskning av den nationella nivån. Granskningarna har haft fokus på riskområden. Revisorerna konstaterar att det finns goda interna rutiner och god internkontroll men att utvecklingsområden har identifierats.

När det gäller bilagan Resultatrapport 2019 ser utskottet med tillfredsställelse att den numera är mer utförlig och informativ och har en tätare koppling till målbilderna och tidigare fattade beslut vilket ligger i linje med vad utskottet anfört tidigare år.

Utskottet har tagit del av *Hållbarhetsredovisning Svenska kyrkans nationella nivå 2019*. Redovisningen har granskats av den auktoriserade revisorn. Det är utskottets uppfattning att redovisningen väl beskriver bredden av nationella nivåns hållbarhetsarbete. Dokumentet har utvecklats i en riktning som utskottet ställer sig bakom men utskottet saknar redovisning kring aktuella särskilda händelser av intresse såsom exempelvis barkborreangreppens ekonomiska effekt.

För att kunna följa vad som skett hittills och hur det fortsatta arbetet ska bedrivas efterlyser utskottet, i likhet med föregående år, utförligare uppföljning av särskilda insatser såsom arbetet med Fairtrade och trygghetsarbetet i kölvattnet av #metoo och #vardeljus. Utskottets bedömning är att större systematisering av vilka nyckeltal som presenteras och de bakomliggande orsakerna till dessa val bidrar till att göra hållbarhetsredovisningen mer användbar för styrning och uppföljning genom att ge underlag för fastställande av konkreta mål.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2019.

Utskottet ansluter sig till revisorernas förslag.

Motion 2020:1 Dimensioner i hållbarhetsredovisningen

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2020:1.

Utskottet anser att motionen bör avslås då det inte finns skäl att utvidga den etablerade och grundläggande uppdelningen. Redan idag finns tillägget andlig/existentiell hållbarhet med och komplexiteten kring begreppet hållbarhet skulle öka om fler dimensioner tillförs. Utskottet anser att det teologiska perspektivet genomsyrar de övriga dimensionerna och det kan därför inte redovisas separat. Den kyrkosyn som motionen ger uttryck för är heller inte representativ för Svenska kyrkan.

Med anledning av ovanstående föreslår utskottet att motion 2020:1 avslås.

Motion 2020:7 punkt 1 Kapitalavkastningen

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar avslå motion 2020:7 punkt 1.

Utskottet konstaterar att den uppdelning av kapitalförvaltningens avkastning som föreslås i motionen redan finns redovisad i årsredovisningens not 7 Avkastning från kapitalförvaltningen.

Med anledning av ovanstående föreslår utskottet att motion 2020:7 punkten 1 avslås.

Digitalt sammanträde den 1 oktober 2020

På ekonomiutskottets vägnar

Mats Ludvigsson, ordförande

Liselotte Ågren, sekreterare

Beslutande: Mats Ludvigsson, ordförande, Veine Backenius, Inger Wahlman, Birger Wernersson, Pernilla Edman, Peter Bernövall, Marie Wojidkow, Åke Marcusson, Magnus Ek, Fredrik Ottesen, Bengt Kjellgren, Suzanne Fredborg, Jenny Nilsson, Leif Nordlander och Terence Honglo.

Övrig närvarande vid beslutstillfället: Bertil Olsson

Biskoparna Åke Bonnier och Johan Dalman har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

I en verkningsfull målstyrning är det viktigt att först identifiera var vi idag står, vilka utmaningar vi står inför och förstås också vart vi vill nå.

Jag ser ett stort värde i att ställa upp goda mål och indikatorer i hållbarhetsredovisningen för Svenska kyrkans värderingar och värdighet.

E 2020:2

Av den anledningen anser jag det vara av stor vikt att ställa upp specificerade mål inom teologisk, medlemsmässig, ekonomisk samt organisatorisk hållbarhet i enlighet med motionens intentioner. Det handlar om att inte skapa en ekonomistyrning för syns skull. Den måste också vara verknings- och meningsfull.

Jag reserverar mig mot utskottets förslag till beslut till förmån för bifall till motion 2020:1 Dimensioner i hållbarhetsredovisningen.

Fredrik Ottesen

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets yttrande 2020:1y

Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019

Till ekonomiutskottet

Kyrkolivsutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019

Utskottet anser att skrivelsen är informativ och ger kyrkomötesledamöter och andra en bra bild av den nationella nivåns verksamhet inklusive den som finns inom kyrkolivsutskottets beredningsområde. Utskottet uppskattar vidare hållbarhetsredovisningen som med kopplingen till Agenda 2030 gör den föredömligt överskådlig.

Digitalt sammanträde den 30 september 2020

På kyrkolivsutskottets vägnar

Niklas Grahn, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Niklas Grahn, ordförande, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Peter Egardt, Lina Dahm, Eva-Maria Munck, Kent Karlsson, Agne Arnesson, Inga Alm, Zandra Pettersson, Mats Ershammar, Lisa Gerenmark, Vicktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Biskoparna Thomas Petersson och Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets yttrande 2020:2y

**Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå
2019**

Till ekonomiutskottet

Samhälls- och kulturutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2020:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019

Utskottet uppskattar kyrkostyrelsens skrivelse och menar att den redovisning som lämnas ger en bra bild av kyrkostyrelsens verksamhet. Utskottet poängterar särskilt formuleringarna kring målbilder 2030 och deras respektive delmål, att stärka församlingslivet och också engagemanget för Svenska kyrkans arbete, grundat i kristen tro, för ett hållbart samhälle i Sverige och världen.

Samhälls- och kulturfrågorna är mycket viktiga och årsredovisningen visar att Svenska kyrkan finns med som en betydelsefull aktör i dessa sammanhang.

Digitalt sammanträde den 30 september 2020

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Hannah Häggström, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Cecilia Clausen, Birgitta Lindén, Olle Rydell, Sofia Rosenquist, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Mikael Eskilander, Anna-Karin Westerlund, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Bengt Olsson.

Biskop Fredrik Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Förvaltarekapsutskottets yttrande 2020:2y

**Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå
2019**

Till ekonomiutskottet

Förvaltarekapsutskottet yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2020:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019 samt motion 2020:1 Dimensioner i hållbarhetsredovisningen

Ledamöterna i förvaltarekapsutskottet är nöjda med kyrkostyrelsens årsredovisning för 2019. Den genomförda verksamheten som redovisas i skrivelsen som helhet presenteras på ett bra sätt och utskottet konstaterar att formen har vidareutvecklats till det bättre.

Utskottet har studerat hållbarhetsredovisningen särskilt noga och menar att de hållbarhetsdimensioner som integreras i verksamhetens styrning är bra och finner dem tillräckliga. Eftersom kyrkostyrelsen redovisar hållbarhetsarbetet i en särskild rapporteringsstandard i enlighet med Global Reporting Initiatives och har sektorstillägg för att täcka in hållbarhetsfrågor väsentliga för verksamheten, finner inte utskottet någon anledning att etablera ytterligare dimensioner i redovisningen. Dessutom anser utskottet att de aspekter som motionärerna till motion 2020:1 Dimensioner i hållbarhetsredovisningen menar saknas, och som utskottet anser viktiga, redan är inkluderade. Därför föreslår utskottet ekonomiutskottet att föreslå avslag på motion 2020:1 i kyrkomötet.

Utskottet har vid tidigare tillfällen, t.ex. förra året i betänkandet F 2019:1, betonat vikten av att samtliga hållbarhetsdimensioner ska genomsyra verksamheten och samtliga beslut.

Digitalt sammanträde den 30 september 2020

På förvaltarekapsutskottets vägnar

Gunilla Franzén, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Gunilla Franzén, ordförande, Claes Block, Camilla Persson, Sven Erik Bodén, Björn Andersson, Stefan Linderås, Anne Olofsson, Jörgen Åkesson, Lennart Persson, Elisabeth Werner, Sven Ingvar Holmgren, Ida Netzel, Margareta Carlsson, Karl-Gunnar Svensson och Leif Nordenstorm.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Håkan Sunnliden

Biskop Mikael Mogren har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

I en verkningsfull målstyrning är det viktigt att först identifiera var vi idag står, vilka utmaningar vi står inför och förstås också vart vi vill nå.

Vi ser ett stort värde i att ställa upp goda mål och indikatorer i hållbarhetsredovisningen för Svenska kyrkans värderingar och värdighet.

Av den anledningen anser vi det vara av stor vikt att ställa upp specificerade mål inom teologisk, medlemsmässig, ekonomisk samt organisatorisk hållbarhet i enighet med motionens intentioner.

Det handlar om att inte skapa ett gott förvaltarskap för syns skull. Förvaltarskapet måste också vara verknings- och meningsfullt för helheten. För skapelse och människa.

Jag reserverar mig mot utskottets förslag till beslut, till förmån för bifall till motion 2020:1.

Elisabeth Werner

Kyrkomötet Ekonomiutskottets betänkande 2020:3

Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Sammanfattning

Betänkandet behandlar kyrkostyrelsens skrivelse 2020:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden.

Utskottet föreslår att skrivelsen med godkännande läggs till handlingarna.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att med godkännande lägga skrivelsen till handlingarna.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2020:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Kyrkomötet beslutar att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden till handlingarna.

Yttrande från andra utskott

Ekonomiutskottet har erbjudit samtliga utskott att yttra sig över skrivelsen och förklarat sig särskilt intresserade av de delar som behandlar respektive utskotts sakområde. Följande yttranden har inkommit.

Ekumenikutskottet har yttrat sig över skrivelse 2020:3 i Eu 2020:2y, *bilaga 1*.

Förvaltarskapsutskottet har yttrat sig över skrivelse 2020:3 i F 2020:3y, *bilaga 2*.

Kyrkolivsutskottet har yttrat sig över skrivelse 2020:3 i Kl 2020:2y, *bilaga 3*.

Organisationsutskottet har yttrat sig över skrivelse 2020:3 i O 2020:2y, *bilaga 4*.

Samhälls- och kulturutskottet har yttrat sig över skrivelse 2020:3 i SK 2020:3y, *bilaga 5*.

Bakgrund

Kyrkostyrelsens skrivelse består av *Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden* inklusive avsnittet *Övrig rapportering* samt en *bilaga*.

Av redovisningen framgår att av totalt 57 skrivelser från tidigare kyrkomöten har 37 skrivelser helt eller delvis avslutats under året, medan 20 återstår. Delar av vissa avslutade ärenden har av kyrkostyrelsen förts vidare i nya eller pågående utredningar eller på annat sätt. Några uppdrag har senarelagts med hänvisning till nödvändiga omprioriteringar.

Kyrkostyrelsen betraktar en skrivelse från kyrkomötet som slutbehandlad när resultatet av vad kyrkomötet begärt finns och, i förekommande fall, lagts fram för kyrkomötet, eller när det uppdrag kyrkomötet gett är omhändertaget i ett sammanhang som i sin tur har i uppdrag att göra en redovisning. Skrivelser där kyrkomötet vill informera kyrkostyrelsen om vad utskottet anför är i normalfallet avslutade när kyrkostyrelsen tagit del av kyrkomötets synpunkter och fört dem vidare till ansvarig verksamhet på nationell nivå.

Kvarvarande skrivelser är följande.

År	Nr	Rubrik
2019	KmSkr 2019:2 med E 2019:3 samt motionerna 2019:31 1700 år sedan kyrkomötet i Nicaea och 2019:43 Finansiering av institutionssjälavården i förhållande till utjämnings/bidragssystemet	Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden (<i>avslutad</i>), motion 2019:31 <i>bereds inom ramen</i> för KmSkr 2017:15 Ekumeniskt möte 1925 och 2025 och motion 2019:43 <i>bereds inom ramen</i> för KmSkr 2018:5 Flygplatskyrkans framtid
2019	KmSkr 2019:12 med G 2019:1	Gudstjänstupplevelser
2019	KmSkr 2019:13 med G 2019:4	Svenskkyrklig sångsamling
2019	KmSkr 2019:25 med KI 2019:1	Läroplan för Svenska kyrkan
2019	KmSkr 2019:26 med KI 2019:5	Utbildning och stöd för ledare i undervisning
2019	KmSkr 2019:27 med KI 2019:6	Låt oss lära på fler sätt
2019	KmSkr 2019:28 med F 2019:2	Studera klimatfrågor och naturens rättigheter
2019	KmSkr 2019:29 med F 2019:5	Kristen värdegrund med undervisning och lärande för en hållbar framtid
2018	KmSkr 2018:4 med G 2018:5	Ny psalmbok
2018	KmSkr 2018:5 med SK 2018:10	Flygplatskyrkans framtid
2018	KmSkr 2018:15 med F 2018:3	Domkyrkornas ställning i Svenska kyrkan
2018	KmSkr 2018:20 med O 2018:4	Församlingens grundläggande uppgift
2017	KmSkr 2017:2 med KI 2017:1	Medlemsstrategi
2017	KmSkr 2017:15 med Eu 2017:3	Ekumeniskt möte 1925 och 2025
2017	KmSkr 2017:21 med O 2017:4	Demokratifrågor
2016	KmSkr 2016:8 med EE 2016:5	Kyrkomedlemmens möjlighet att välja egen präst vid kyrkliga handlingar
2016	KmSkr 2016:9 med G 2016:7	Psalmboken

2016	KmSkr 2016:13 med TU 2016:2	Legitimation för präster och diakoner
2015	KmSkr 2015:5 med TU 2015:17	Verksamhetsberättelse år 2014 för Svenska kyrkans överklagandenämnd
2014	KmSkr 2014:7 med TU 2014:3	Byte av uppdrag inom vigningstjänsten
2014	KmSkr 2014:20 med G 2014:6	Kyrkohandbok för Svenska kyrkan

I avsnittet *Övrig rapportering* slutrapporterar kyrkostyrelsen satsningen *Dela tro – dela liv*, satsningen på undervisning och mission för alla åldrar. Den tilldelades en ram på 60 miljoner för perioden 2013–2018. Under 2019 arrangerades en avslutande konferens som dels syftade till att sprida erfarenheter och kunskaper som erhållits under satsningen men som också ville inspirera till fortsatt pedagogiskt utvecklingsarbete. Konferensen knöt även ihop *Dela tro – dela liv* med det fortsatta arbetet i programmet *Lärande och undervisning*.

Satsningen har utvärderats vid två olika tillfällen av externa utvärderare, den första gången under den pågående satsningen och den andra gången i samband med att satsningen avslutats. I slutrapporten redogörs för några av de erfarenheter och slutsatser som man kunnat dra. Den avslutande utvärderingen bidrar med ett framåtsyftande underlag för planering, målskrivning och genomförande av bland annat satsningen på programmet *Lärande och undervisning*.

Av skrivelsen framgår att KmSkr 2019:17–24, som alla handlar om tematiskt kyrkomöte 2019 – undervisning, är slutbehandlade och man hänvisar i dessa till den rapportering som återfinns i *bilaga*. Kyrkostyrelsen presenterar i denna en sammanställning med en samlad analys av utskottens resonemang i de betänkanden som samtliga utskott lämnade med anledning av styrelsens skrivelse till 2019 år kyrkomöte kring temat *Undervisning*. Vidare redovisas i bilagan hur de medskick och förslag som kyrkomötet lämnade förra året är omhändertagna av kyrkostyrelsen. Detta sker antingen inom pågående verksamhet eller kan kopplas till styrelsens långsiktiga planering utifrån målbild 1, 2 och 3.

Utskottets överväganden

Beslut om att med godkännande lägga skrivelsen till handlingarna

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden till handlingarna.

Utskottet har tagit del av skrivelsen som väl belyser den breda verksamhet som bedrivs och den vilken komplexa miljö Svenska kyrkan verkar i. Skrivelsen synliggör också de resurser som måste avsättas för att verkställa kyrkomötets beslut om olika uppdrag. Utskottet har även tagit del av och beaktat de yttranden som inkommit från andra utskott samt Svenska Kyrkans Ungas Påverkansforum 2020.

Utskottet vill påpeka att rapporteringen av kyrkomötets skrivelse 2019:27 med kyrkolivsutskottets betänkande 2019:6 Låt oss lära på flera sätt ger intryck av att ha ett fokus på diakoni och tillgänglighetsfrågor. Detta är förvisso en av de aspekter som behöver belysas men huvudfokus i både motion och betänkande handlar om lärande vilket inte tydligt framgår av åiterrapporteringen.

Flera av övriga utskotts yttranden samt Påverkansforum 2020 efterlyser en ökad tydlighet kring vad som händer med avslutade ärenden genom exempelvis kompletterande information om fortsatta insatser och uppföljning. Utskottet ställer sig bakom

dessa synpunkter och vill där särskilt betona uppropan kring #metoo och #vardeljus, men även arbetet kring näthat och suicidprevention.

I likhet med Svenska Kyrkans Unga och organisationsutskottet önskar utskottet att återrapporteringen av avslutade ärenden även ska omfatta rapportering av de beslut som tagits kring verkställigheten av beslutade strategier så att det klart framgår när och hur Svenska kyrkan går från ord till handling.

Utskottet konstaterar slutligen att skrivelsen har utvecklats på ett sätt som står väl i linje med de synpunkter utskottet framfört de senaste åren. Utskottet vill särskilt framhålla att flera mycket gamla ärenden antingen har avslutats eller har en tydlig plan för när de ska avslutas och att samtliga ärenden har en tidsplan samt att antalet avslutade ärenden har ökat.

Digitalt sammanträde den 1 oktober 2020

På ekonomiutskottets vägnar

Mats Ludvigsson, ordförande

Liselotte Ågren, sekreterare

Beslutande: Mats Ludvigsson, ordförande, Veine Backenius, Inger Wahlman, Birger Wernersson, Pernilla Edman, Peter Bernövall, Marie Wojidkow, Åke Marcusson, Magnus Ek, Fredrik Ottesen, Bengt Kjellgren, Suzanne Fredborg, Jenny Nilsson, Leif Nordlander och Terence Hongslo.

Övrig närvarande vid beslutstillfället: Bertil Olsson

Biskoparna Åke Bonnier och Johan Dalman har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Ekumenikutskottets yttrande 2020:2y

Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Till ekonomiutskottet

Ekumenikutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2020:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Utskottet har tagit emot redogörelse beträffande kyrkomötets skrivelse 2017:15 med ekumenikutskottets betänkande 2017:3 Ekumeniskt möte 1925 och 2025 (KS 2018–0091). Ärendet beräknas slutrapporteras till kyrkomötet 2023. Den nu pågående processen görs i ett nära ekumeniskt samarbete med bl.a. Sveriges kristna råd samt Kyrkornas världsråd.

Utskottet uttrycker sin uppskattning och ser med glädje att planeringen fullföljs. Därmed kan firandet av såväl de 100 år som förflutit efter det viktiga ekumeniska mötet 1925 i Stockholm, som högtidlighållandet av 1700 år sedan kyrkomötet i Nicaea ägde rum, genomföras 2025.

Digitalt sammanträde den 30 september 2020

På ekumenikutskottets vägnar

Katarina Glas, ordförande

Stig Lundberg, sekreterare

Beslutande: Katarina Glas, ordförande, Gun Eriksson, Agneta Brendt, Klas Corbelius, Erik Vikström, Johan Garde, Celina Falk, Karin Nodin, Jan Wahn, Anders Nihlgård, Fredrik Sidenvall och Anki Erdmann.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anders Novak och Caroline Åkerhielm.

Biskop Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Förvaltarekapsutskottets yttrande 2020:3y

Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Till ekonomiutskottet

Förvaltarekapsutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2020:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Förvaltarekapsutskottet har särskilt studerat de avslutade ärenden som ryms inom utskottets beredningsområde och ser positivt på kyrkostyrelsens behandling av de redovisade uppdragen.

I utskottet finns aktuella positiva erfarenheter av hur projekt etablerats lokalt både inom klimatområdet och projekt för kyrkorummets flexibla användning.

Utskottet vill i detta yttrande särskilt poängtera stiftens roll och betydelsen av att främja församlingarnas och pastoratens nysatsningar. Det är angeläget att de medel som avsatts för klimatstrategier främst gagnar den lokala nivåns arbete och att den kraftsamling som nu pågår främst äger rum i det verklighetsnära församlinglivet.

Digitalt sammanträde den 30 september 2020

På förvaltarekapsutskottets vägnar

Gunilla Franzén, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Gunilla Franzén, ordförande, Claes Block, Camilla Persson, Sven Erik Bodén, Björn Andersson, Stefan Linderås, Anne Olofsson, Jörgen Åkesson, Lennart Persson, Elisabeth Werner, Sven Ingvar Holmgren, Ida Netzel, Margareta Carlsson, Karl-Gunnar Svensson och Leif Nordenstorm.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Håkan Sunnliden.

Biskop Mikael Mogren har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets yttrande 2020:2y

Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Till ekonomiutskottet

Kyrkolivsutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2020:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Kyrkolivsutskottet har beretts möjlighet att yttra sig över de av utskottets ärenden som anses vara slutbehandlade. Med anledning av två av dessa, KmSkr 2018:16 om uppföljning av #metoo och #vardeljus samt KmSkr 2018:17 om tillgängligheten i lokaler och verksamheter, konstaterar utskottet att återrapporteringen är för kortfattad och att det hade varit önskvärt att få ta del av de rapporter och promemorior som nämns, antingen som länkar i eller bilagor till skrivelsen.

Utskottet hade gärna sett en mer utförlig redogörelse av hur åtgärder som vidtagits när det gäller tillgängligheten i lokaler och verksamheter tagits emot i församlingarna. Det saknas också en beskrivning av hur implementeringen har skett och det är utskottets mening att det finns mer att göra inom detta område.

Det är angeläget att det finns en god möjlighet att följa de ärenden som kyrkomötet har beslutat om. Utskottet konstaterar att själva formen för skrivelsen skulle kunna utvecklas. Den behöver inte se ut så som den har gjort de senaste 20 åren, utan skulle tjäna på att förnyas och i sin utformning bli mer lik till exempel hållbarhetsredovisningen.

Utskottet hade gärna sett att det även beretts möjlighet att yttra sig över ärenden som ännu inte är slutbehandlade.

Digitalt sammanträde den 30 september 2020

På kyrkolivsutskottets vägnar

Agne Arnesson, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Agne Arnesson, ordförande, Niklas Grahn, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Peter Egardt, Lina Dahm, Eva-Maria Munck, Kent Karlsson, Inga Alm, Zandra Pettersson, Mats Ershammar, Lisa Gerenmark, Vicktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Biskoparna Thomas Petersson och Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Organisationsutskottets yttrande 2020:2y

Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Till ekonomiutskottet

Organisationsutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2020:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Organisationsutskottet har ombetts att yttra sig över ovan nämnda skrivelse avseende de ärenden som kyrkostyrelsen redovisat som slutbehandlade och som avser uppdrag som lämnats genom ett betänkande från organisationsutskottet.

Kyrkomötets skrivelse 2018:21 med organisationsutskottets betänkande 2018:7 Svenska Kyrkans Ungas ställning (KS 2018-1389)

Kyrkostyrelsen har rapporterat uppdraget enligt kyrkomötets skrivelse 2018:21 som slutbehandlat. Med anledning av detta vill utskottet uppmärksamma ekonomiutskottet på det som anförts av Svenska Kyrkans Unga, sammanfattat i dokumentet Påverkansforumet 2020, om att endast strategier inte är tillräckligt utan att satsningar måste komma igång snabbt. Organisationsutskottet delar Svenska Kyrkans Ungas uppfattning i frågan och vill med anledning av detta understryka vikten av att strategier omsätts i konkret arbete för att ta tillvara ungas kompetens och engagemang.

Kyrkomötets skrivelse 2013:14 med organisationsutskottets betänkande 2013:5 Kyrkliga begravningsbyråer (KS 2013-1105, 2014-0146, 2018-0217)

I åiterrapporteringen av kyrkomötets skrivelse 2013:14 anges att den belysning av kyrkliga begravningsbyråer som genomförts under 2019 ”ger goda förutsättningar för att komma framåt i samtalet om kyrkliga begravningsbyråer” och att kyrkostyrelsen därför har bedömt att kyrkomötets uppdrag nu kan slutrapporteras. Utskottet konstaterar att det i skrivelsen inte nämns något om hur kyrkostyrelsen på ett mer konkret sätt avser att komma framåt i samtalet om kyrkliga begravningsbyråer. Mot bakgrund av detta önskar organisationsutskottet framföra önskemål om att kyrkostyrelsen inom de närmsta åren återkommer med en redogörelse avseende detta.

Digitalt sammanträde den 30 september 2020

På organisationsutskottets vägnar

Louise Callenberg, ordförande

Kajsa Walleng, sekreterare

Beslutande: Louise Callenberg, ordförande, Roberth Krantz, Mattias Benke, Lars G Linder, Margareta Karlsson, Per Lindberg, Sven Gunnar Persson, Anette Nordgren, Benny Ahremark Persson, Ann-Christin Alexius, Eric Westroth, Olle Reichenberg, Johnny Lilja, Lars B Andersson och Irene Oskarsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olov Lindquist och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Åsa Nyström och Karin Johannesson har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets yttrande 2020:3y

Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Till ekonomiutskottet

Samhälls- och kulturutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2020:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Samhälls- och kulturutskottet har två ärenden som slutrapporteras till årets kyrkomöte. Båda ärendena handlar om frågor som blivit allt viktigare och större problem sedan motionerna skrevs 2018.

Det handlar om KmSkr 2018:6 Rutiner vid näthat och KmSkr 2018:7 Svenska kyrkans arbete med att förhindra suicid.

Erfarenheterna från denna vår visar att den psykiska ohälsan blivit ett ännu större samhällsproblem. Trakasserier på nätet är också ett problem som växer, inte bara när det gäller människor som på olika sätt representerar Svenska kyrkan utan i samhället i stort. Det är områden där Svenska kyrkan har en viktig plats att fylla. Därför vill utskottet ha en utförligare beskrivning av arbetet med båda ärendena samt information om fortsatta insatser och uppföljning.

När det gäller arbetet med att förhindra suicid skulle utskottet vilja se mer redovisning. Vad har man undersökt? Vad har man kommit fram till? Finns det handlingsplan? Hur vill vi jobba och hur kan vi förebygga?

När det gäller det andra ärendet om näthat skulle utskottet även här vilja se större insatser från Svenska kyrkan. Vad gör vi för att stävja trakasserier på nätet? Vilka redskap finns att använda sig av? Hur säkerställer vi att de intranätssidor som hänvisas till hålls uppdaterade?

Rent principiellt vill utskottet ha ökad tydlighet i all återrapportering kring kyrkomötesärenden - om vad som gjorts, vilka mål som har varit menade att uppnå och fler hänvisningar till var utskottet och andra intresserade kan ta del av viktiga lärdomar.

Digitalt sammanträde den 30 september 2020

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Hannah Häggström, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Cecilia Clausen, Birgitta Lindén, Olle Rydell, Sofia Rosenquist, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Mikael Eskilander, Anna-Karin Westerlund, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Bengt Olsson.

Biskop Fredrik Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.